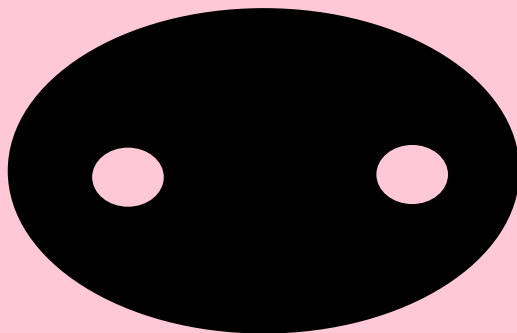

‘Biggen worden Varkens’

**Een praktijkonderzoek naar de
waarde van kinderwerk in Hoorn**

Masterthesis: Klaas Blaak, Studentnummer 500765224

Thesisbegeleiding: Dr. Mike de Kreek

Beoordeelaars: Dr. Mike de Kreek & Joris van Loon

Master Social Work, Hogeschool van Amsterdam

Mei 2018

Voor u ligt de masterthesis ‘Biggen worden Varkens’. Een wat ongebruikelijke naam wellicht. Het is een spreekwoord dat vrij vertaald betekent: ‘Kleine kinderen worden volwassen’. Maar het symboliseert voor mij als kinderwerker ook de essentie van een groeiproces. Een groeiproces bij mijzelf en bij het team waar ik onderdeel van uitmaak.

Deze masterthesis beschrijft mijn zoektocht naar de essentiële waarde die het kinderwerk en de uitvoerders vertegenwoordigen in het sociaal domein van de gemeente Hoorn. Dit onderzoek vormt het hart van mijn afstuderen aan de Master Social Work van de Hogeschool van Amsterdam.

Het begon voor mij allemaal met de vele gesprekken die ik voerde met mijn vriend en collega Bert Sonius. Hij was het die me elke keer uitdaagde om woorden te geven aan mijn gevoel dat het sociaal domein om me heen in een rap tempo veranderde. Ik kreeg geen grip op deze verandering. Het team kinderwerkers zag, ondanks mijn vele pogingen, de nut en noodzaak niet om met deze verschuivingen aan de slag te gaan. De door mij gewenste nieuwe visie en taakopvatting kwamen er niet. Ik besloot het heft in eigen handen te nemen.

Grote avonturen beginnen klein, zo sprak het sterkste meisje van de wereld. Rood haar, grote vlechten en een gezicht vol prachtige sproeten. Brutaal, eerlijk en nieuwsgierig, maar vooral voor niets en niemand bang. Ik heb het hier natuurlijk over Pippi Langkous. In zekere zin vormde ze voor mij een inspiratiebron. Ga er maar aanstaan, 52 jaar en weer terug in de studiebanken. Gewoon twee jaar lang studeren naast je baan en je drukke sociale leven met als klap op de vuurpijl een onderzoek doen. Een enorme opgave in een relatief korte periode. Ondanks al mijn ervaring in het werkveld bleek ik net als mijn klasgenoten gewoon een beginnend onderzoeker. Met alle onzekerheden die daar bijhoren. Gelukkig ben ik behept met een gezonde dosis doorzettingsvermogen en een dito optimistisch karakter.

Natuurlijk wil ik de mensen om mij heen bedanken, zij waren het die mij elke keer weer op het juiste spoor brachten. Allereerst het MT van stichting Netwerk. Jullie hebben mij het vertrouwen en de ruimte en tijd geboden om deze studie te volgen. Mijn vriend Klaas Visser, die voorstelde om mijn complete team te vragen voor het afnemen van de interviews. Het gaf mij en het onderzoek weer een nieuwe ‘boost’ in de goede richting. Helen van Wessel en

Mark Sijm hebben zich uitgebreid met de puntjes op de i bezig gehouden... Dank daarvoor. Ook dank aan mijn collega's die urenlang interviews hebben afgenomen en zoveel geduld met mij gehad hebben. Dank ook aan de deelnemende collega's uit het werkveld. Of het nu was op uitvoerings-, directie- of bestuursniveau, jullie kennis en inspirerende inzichten leverden een schat aan informatie op. Dank aan mijn kritische vrienden voor het meelesen en adviseren. Ik ben ook zeer content met de thesisbegeleiding van eerst Judith Metz en later Mike de Kreek. Jullie deskundige feedback heeft me het nodige zelfvertrouwen en de juiste inzichten gegeven.

Degenen die ik zeker niet wil vergeten zijn mijn lieve kinderen en kleinkinderen: Jorien, Maureen, Daniël, Laurens, Devin en Kiera. Dank jullie wel. Ik ben een heel lange tijd een ongezellige vader en opa geweest. Vele avonden, dagen en weekenden, zat ik in mijn eentje achter mijn Macbook of met mijn neus in de studieboeken. Fijn om jullie trotse blikken te ervaren op het moment dat ik weer eens tot vervelens toe het onderwerp van mijn onderzoek aansneed. Dank ook voor de vele energie gevende dikke knuffels van mijn 'kleintjes'.

Als laatste wil ik natuurlijk mijn vrouw en partner Cora Lieshout bedanken, zij is niet alleen de maker van de prachtige illustraties en afbeeldingen die u later in deze thesis zult aantreffen, zij is bovenal mijn rots in de branding. Dank voor je liefde en continue aanmoedigingen.

Klaas Blaak

Blokker, 28 Mei 2018

Deze Masterthesis is opgebouwd uit vier delen. In het eerste deel wordt in hoofdstuk 1 en 2 de aanleiding tot dit praktijkvraagstuk geïntroduceerd als een actueel en urgent vraagstuk. Er wordt in dit deel ingegaan op het veranderd sociaal domein en de gevolgen die dit op lokaal niveau voor het kinderwerk in Hoorn heeft. Daarnaast wordt er uitgebreid stilgestaan bij de werksoort kinderwerk en bij de rol en taken die de kinderwerkers hebben in het sociaal domein. Daarna wordt er ingezoomd op de positie van het kinderwerk in het lokaal sociaal domein. In hoofdstuk 2 gaat het over veranderen. Hier worden de veranderopgave en het veranderperspectief besproken. Deel 1 zorgt tevens voor het theoretische kader waarmee deelvraag 1 beantwoord wordt.

In deel 2 wordt in hoofdstuk 3 de onderzoeksopzet en strategie besproken. Hierin worden de hoofd- en deelvragen geïntroduceerd. In hoofdstuk 4 wordt het onderzoeksontwerp uiteengezet en wordt er nader ingegaan op de kwaliteitscriteria en de afbakening van dit onderzoek. In deel 3 worden de bevindingen en resultaten van het onderzoek beschreven per methode van data verzamelen. Hoofdstuk 5 gaat over de bijdrage en meerwaarde van het kinderwerk, bekeken vanuit drie onderzoekslagen. Dit deel van het onderzoek geeft antwoord op deelvraag 2. In deel 4 staan de conclusies en aanbevelingen centraal. Hoofdstuk 6 bestaat uit de conclusies die getrokken zijn over de waarde en bijdrage van het kinderwerk in het lokaal sociaal domein van Hoorn. Daarnaast worden de belangrijkste bijbehorende taken voor de kinderwerkers beschreven. Dit geeft antwoord op deelvraag 3. Dit gebeurt aan de hand van de landelijk geformuleerde 10 taken van het kinderwerk. Dit mondt uiteindelijk uit in een model: de kinderwerkpiramide. Dit model wordt in hoofdstuk 6.8 aangeboden ter validatie aan een focusgroep. De adviezen uit deze focusgroep leiden uiteindelijk tot een definitief model. Alle data samengevoegd, geven antwoord op de hoofdvraag van dit onderzoek. Deze is te vinden in hoofdstuk 6.9. In hoofdstuk 7 staan de aanbevelingen geformuleerd. Er worden aanbevelingen gegeven voor het team kinderwerk, de welzijnsorganisatie stichting Netwerk en voor de gemeente Hoorn. Na de literatuurlijst vindt u de bijlagen.

Samenvatting

Context en urgentie

Het welzijnswerk is de laatste tien jaar volop in beweging en de grootste verandering op macroniveau binnen het sociaal domein is de transitie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Het rijk decentraliseert op grote schaal en schuift taken door naar de gemeente. Hierdoor zijn gemeenten genoodzaakt om sociale- en zorgvoorzieningen effectiever in te zetten. Dit is ook terug te zien in de veranderingen op lokaal niveau in Hoorn. Binnen de gemeente Hoorn zijn zes kinderwerkers actief, deels in hun eigen wijk, deels wijkoverstijgend. Al deze kinderwerkers zijn in dienst bij de brede welzijnsorganisatie stichting Netwerk, die het gemeentelijk welzijnswerk uitvoert. De veranderingen in het sociaal domein in Hoorn zijn ook niet onopgemerkt aan dit team kinderwerk voorbijgegaan. Zorg, onderwijs en opvang, onze drie belangrijkste ketenpartners, hebben in aanpak en strategie andere keuzes en werkwijzen geadopteerd. Stichting Netwerk is zich anno 2018 nog aan het oriënteren op haar rol in dit proces. Door deze ontwikkelingen constateer ik dat de positie van het kinderwerk op wijkniveau in de afgelopen jaren steeds onduidelijker is geworden en dat dit vraagt om herijking. Visie en doelen zijn in de loop der tijd steeds minder belangrijk geworden, met als gevolg dat de toegevoegde waarde van het kinderwerk in mijn ogen steeds minder en onvoldoende wordt gezien. De uitkomsten van dit onderzoek bevestigen de unieke positie en waarde van het kinderwerk in Hoorn. Als er geen verandarslag gemaakt wordt, dreigt het kinderwerk ten onder te gaan in de transitie die het sociaal domein op dit moment doormaakt. Daarmee zal de onafhankelijke positie, die de kinderwerkers nu innemen, gaan verdwijnen.

Doel- en vraagstelling

Dit onderzoek wil een bijdrage leveren aan het verbeteren van de positie van kinderwerkers binnen het lokaal sociaal domein in de gemeente Hoorn. Dit wil het doen door de waarde en het essentieel belang van kinderwerk in de wijken en buurten van Hoorn duidelijk te maken voor stichting Netwerk en kernpartners, de gemeente Hoorn én de kinderwerkers zelf.

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt:

Welke essentiële bijdragen kunnen de kinderwerkers van stichting Netwerk leveren aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn?

De drie deelvragen richten zich enerzijds op het theoretisch kader, namelijk literatuur over de rol en taken van het kinderwerk. Anderzijds zijn ze bedoeld om de opvattingen van de kernpartners te achterhalen over de bijdrage, waarde en belangrijkste taken van het kinderwerk in de lokale context van de gemeente Hoorn. Dit gebeurt door middel van 15 interviews en een focusgroep-sessie.

Onderzoeksstrategie

Dit onderzoek moet meer duidelijkheid en richting geven aan bovengenoemde doel- en vraagstelling. De focus van dit onderzoek komt te liggen op het naar boven halen van de waarde van het kinderwerk in het lokaal sociaal domein in Hoorn. Hierbij worden 15 verschillende ketenpartners ingeschakeld. Zij participeren in de interviews of in de focusgroep-sessie die is uitgevoerd door het gehele team kinderwerk. Op deze manier worden de gezochte kernwaardes gezamenlijk vastgesteld, zodat er meer draagvlak ontstaat. Daarna kan er gestart worden met het formuleren van de kerntaken. Samen met de vastgestelde kernwaardes vormen die de basis voor een nieuwe visie en taakopvatting en geven ze richting aan een toekomstig veranderproces. Door de actieve participatie van de individuele kinderwerkers, komt er reflectie op eigen handelen op gang. Dit is de eerste belangrijke en waardevolle stap in een veranderproces.

Onderzoeksmethode

Bij dit onderzoek zijn op een systematische wijze diverse methoden voor het verzamelen van data toegepast. Het gaat om een combinatie van literatuurstudie, documentenanalyse, gesprekken, interviews en focusgroepen (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Het onderzoek is gestart met een literatuurstudie met als doel het in kaart brengen, analyseren en evalueren van bestaand materiaal over het kinderwerk en de bijbehorende taken. Dit heeft mij als onderzoeker een goed beeld gegeven over de context waarbinnen dit onderzoek zich voltrekt. Het team kinderwerk van stichting Netwerk heeft gezamenlijk 15 respondenten geselecteerd, met wie semi-gestructureerde interviews zijn afgenomen. Als selectiecriteria gold de plek **‘Biggen worden Varkens’**

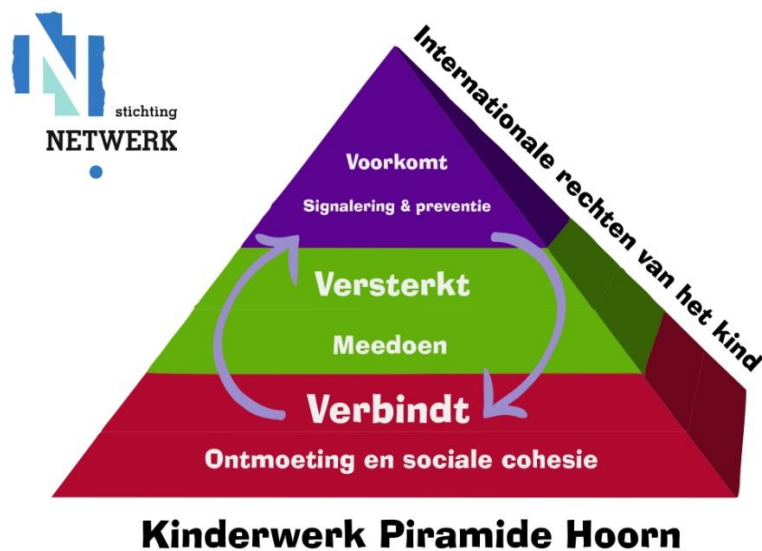
en positie die de respondent inneemt in het lokaal sociaal domein van Hoorn. Het zijn partners op uitvoeringsniveau, directieniveau en bestuursniveau. Daarna heeft het team de 15 interviews afgenomen. Elk teamlid heeft minimaal 2 interviews gedaan. Deze werkwijze verhoogt de betrokkenheid van het team kinderwerkers en brengt een eerste gewenste reflectie op eigen handelen teweeg. Alle opbrengsten uit de verkregen data zijn verwerkt en hebben uiteindelijk gezorgd voor de beantwoording van de hoofd- en deelvragen. Het onderzoek heeft me daarnaast in staat gesteld om een model te construeren, de kinderwerkpiramide. Dit model wordt leidend bij het ontwikkelen van een nieuwe visie en taakinvulling voor het kinderwerk in Hoorn.

Belangrijkste bevindingen

De belangrijkste conclusie die de ketenpartners en het kinderwerkteam samen boven tafel hebben gehaald, is dat het kinderwerk een onmisbare schakel is binnen het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn. Het kinderwerk verschilt van de andere ketenpartners, omdat kinderwerkers een onafhankelijke positie innemen in de leefwereld van kinderen en een laagdrempelig aanspreekpunt zijn voor zowel kinderen als hun ouders. Kinderwerkers hebben een verbindende, versterkende functie. Deze verbindende functie maakt het kinderwerk tot een sterke samenwerkingspartner. Kinderwerkers verbinden, formeel en informeel, de systeem- en leefwereld van kinderen, ouders en de samenleving. Zodoende optimaliseren we de pedagogische kwaliteit in de wijken van Hoorn. Het kinderwerk stelt kinderen in staat om hun sociale vaardigheden te vergroten en hun netwerk uit te bouwen. Kinderwerkers ontmoeten de kinderen in hun eigen leefomgeving, vaak in hun vrije tijd. Door in die leefwereld contacten te leggen en met hen de relatie aan te gaan, krijgen we een goed beeld van de wensen en behoeften van kinderen. Kinderwerkers betrekken de kinderen, de samenwerkingspartners maar ook hun ouders bij het bedenken en uitwerken van oplossingen en bij het opzetten van een structureel aanbod van activiteiten. Door kinderen samen te laten werken, zorgen we ervoor dat kinderen leren met respect met elkaar om te gaan en zich aan afspraken te houden. Dit totale proces vergroot de participatie en zorgt ervoor dat kinderen serieus genomen worden. Kinderen krijgen met deze manier van werken ‘maatschappelijke oefenruimte’ in het echte leven, zodat ze oefenen in actief burgerschap. Het accent ligt daarbij vaak op het versterken van de eigen kracht van kinderen. Als derde functie heeft het kinderwerk in Hoorn een preventieve en signalerende functie. Daarmee voorkomen we dat kinderen in een achterstandssituatie terechtkomen. En als ze daar al inzitten, kunnen we

oplossingen bieden, zodat ze daar niet in blijven steken. Het beleid van de gemeente richt zich in mijn ogen vaak op ‘probleemkinderen’. Kinderwerk heeft volgens mij eerder een preventieve waarde en een pedagogische taak, dan een hulpverlenende taak. Een integrale aanpak is daarom niet alleen wenselijk maar ook logisch, gezien het feit dat de kinderen centraal dienen te staan.

De waarde en taken van het kinderwerk in Hoorn, worden in het volgende model weergegeven.

Voor het team kinderwerk:

Geef ‘handen en voeten’ aan professionalisering. Sta stil bij de eigen beroepsontwikkeling en geef meer inhoud aan het dagelijks functioneren. Ga serieus aan de slag met de veranderopgave waar we als team voor staan. Investeer in elkaar als team. Ontwikkel een nieuwe gezamenlijke visie en een nieuw takenpakket op basis van de uitkomsten van dit onderzoek en maak deze concreet. Verbinden, versterken en voorkomen zijn daarbij de belangrijkste waarden.

Voor de organisatie stichting Netwerk:

Zorg voor herkenbaarheid van de kinderwerkers. Profileer het team als preventieve, voorliggende fase van het jongerenwerk en zorg daarmee voor verbinding tussen het kind- en jongerenwerkteam. Faciliteer daar waar nodig collegiale ondersteuning en geef sturing op ontwikkelprocessen van de individuele teamleden. Geef ruimte voor het veranderproces en zorg daarbij voor een implementatieplan. Stel een procesregisseur aan die de veranderslag begeleidt. Zorg ervoor dat de nieuwe visie en werkwijze op de juiste wijze gepromoot wordt bij ketenpartners en gemeente.

Voor de gemeente Hoorn:

Erken de belangrijke rol die kinderwerkers vervullen in de gewenste integrale aanpak. Daarbij is het uitbreiden van de kinderwerkuren een absolute pré. Neem hierin een voorbeeld aan steden zoals Deventer en Almere. Gebruik de uitkomsten van dit onderzoek bij het nieuw te ontwikkelen jeugdbeleid.

Dit masteronderzoek is het allereerste onderzoek naar kinderwerk dat op masterniveau is uitgevoerd in Nederland. Dat maakt het een bijzonder onderzoek.

Kinderwerkers voeren hun werk uit in het domein Jeugdwelzijnswerk en leveren een bijdrage aan ontwikkelingskansen van jeugd in de leeftijd van 4 t/m 13 jaar. Het vak kinderwerk heeft al jaren te maken met een imago van 'leuke, enthousiaste activiteiten uitvoeren'. Dit in tegenstelling tot het jongerenwerk dat een veel beter en 'belangrijker' imago heeft. Dit komt doordat signalering en preventie, een van de kerntaken van het jongerenwerk, hoog op de politieke agenda staan. Kinderwerkers doen hun werk in de preventieve, voorlichtende fase van datzelfde jongerenwerk. Je zou verwachten dat ze alleen al daarom als een belangrijke schakel in de doorlopende pedagogische lijn gezien worden. Niets blijkt minder waar. Het kinderwerk staat in het steeds sneller veranderende sociaal domein onder druk. Kinderwerk is er zelden tot nooit in geslaagd om haar volwassen positie in het sociaal domein in te nemen. Dit onderzoek focust zich specifiek op het naar boven halen van de essentiële waarde die het kinderwerk vertegenwoordigt. Het onderzoek is uitgevoerd in de context van het lokaal sociaal domein in de gemeente Hoorn. Het is een uniek onderzoek, omdat het volledige team kinderwerkers geparticipeerd heeft. Deze manier van onderzoeken blijkt een effectieve manier te zijn om de werkelijke waarde van het kinderwerk boven tafel te krijgen. Het leidt niet alleen tot reflectie op het eigen handelen, maar ook tot snelle, waardevolle inzichten over de eigen werkpraktijk van de kinderwerker.

Opbrengsten van dit onderzoek hebben geleid tot een model waarin de belangrijkste waarden en taken van het kinderwerk samenkomen. Dit model geeft richting aan een nieuwe visie en taakopvatting voor het kinderwerkteam in Hoorn en leiden tot het begin van een veranderingsproces. Het kinderwerklandschap kan per gemeente sterk verschillen. Met deze onderzoeksmethode kun je in een relatief kort tijdsbestek de kernwaarden van het lokale kinderwerk inzichtelijk maken. Dit onderzoek kan daarom landelijk dienen als voorbeeldonderzoek en het kinderwerk in de praktijk verder helpen.

Inhoudsopgave

<i>INLEIDING</i>	2
<i>LEESWIJZER</i>	4
<u>SAMENVATTING</u>	5
<i>CONTEXT EN URGENTIE</i>	5
<i>DOEL- EN VRAAGSTELLING</i>	5
<i>ONDERZOEKSSTRATEGIE</i>	6
<i>ONDERZOEKSMETHODE</i>	6
<i>BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN</i>	7
<i>AANBEVELINGEN</i>	9
<i>ABSTRACT</i>	10
<u>DEEL 1: AANLEIDING EN URGENTIE VOOR HET ONDERZOEK</u>	17
<u>HOOFDSTUK 1: DE MAATSCHAPPELIJKE OPGAVE</u>	17
<i>AANLEIDING</i>	17
<i>1.1 VERANDERINGEN IN HET SOCIAAL DOMEIN</i>	17
<i>1.2 DE LOKALE GEVOLGEN</i>	18
<i>1.3 PLAATS KINDERWERK IN HET SOCIAAL DOMEIN</i>	19
<i>1.4 GESCHIEDENIS VAN HET KINDERWERK</i>	20
<i>1.5 KINDERWERK ANNO ‘NU’</i>	22
<i>1.6 ALGEMEEN DOEL KINDERWERK</i>	22
<i>1.7 DE 10 TAKEN VAN HET KINDERWERK</i>	23
<i>1.8 WERKWIJZE KINDERWERK</i>	24
<i>URGENTIE</i>	24
<i>1.9 KINDERWERK IN HOORN</i>	24
<i>1.10 INTEGRALE AANPAK</i>	25
‘Biggen worden Varkens’	11

<u>HOOFDSTUK 2: POSITIONERING VAN HET VRAAGSTUK</u>	26
2.1 PRAKTIJKVRAAGSTUK	27
2.2 URGENTIE	27
2.3 VERANDEROPGAVE	28
2.4 HET VERANDERPERSPECTIEF	29
2.5 VERANDERKRACHT	29
2.6 WAT IS HET GEWENSTE EFFECT VOOR DE KINDERWERKERS IN HOORN?.....	31
2.7 INTERMEZZO.....	31
2.8 VERANDEREN EN WEERSTAND	34
2.9 VERANDEREN EN HET HERBEZINNINGSPROCES	35
<u>DEEL 2: DE ONDERZOEKSOPZET</u>	38
<u>HOOFDSTUK 3: ONDERZOEKSSTRATEGIE</u>	38
3.1 REGULATIEVE CYCLUS.....	38
3.2 POSITIONERING ONDERZOEK IN DE REGULATIEVE CYCLUS	38
3.3 HOOFDDOELSTELLING.....	39
3.4 SUBDOELSTELLING.....	39
3.5 CONCREET:.....	40
3.6 HOOFDVRAAG.....	40
3.7 RELATIE TUSSEN HOOFDVRAAG EN DOELSTELLING.....	40
3.8 DEELVRAGEN.....	41
3.9 RELATIE TUSSEN DEELVRAGEN EN DOELSTELLING	41
<u>HOOFDSTUK 4: HET ONDERZOEKSONTWERP</u>	42
4.1 DATA VERZAMELEN	42
4.2 LITERATUUR	44

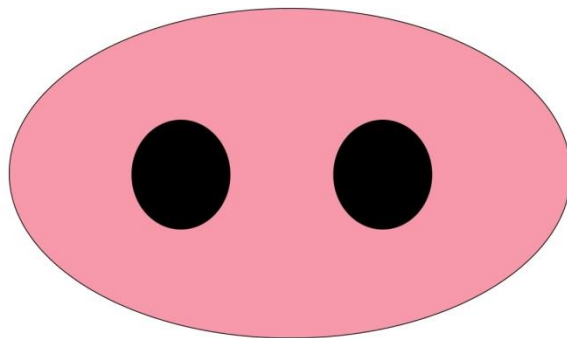
<i>4.3 INTERVIEWS</i>	44
<i>4.4 FOCUSGROEP.....</i>	45
<i>4.5 KWALITEIT</i>	47
<i>4.6 BETROUWBAARHEID & VALIDITEIT.....</i>	47
<i>4.7 ETHIEK</i>	48
<i>4.8 DUBBELROL VAN DE PRAKTIJKONDERZOEKER</i>	49
<i>4.9 BRUIKBAARHEID</i>	49
<i>4.10 APPRECIATIVE INQUIRY (AI)</i>	50
<i>4.11 APPRECIATIVE INQUIRY; DE 4-D CYCLUS.....</i>	51
<i>4.12 AFBAKENING.....</i>	53
<i>4.13 EINDE ONDERZOEK INTERVENTIE.....</i>	53
<u>DEEL 3: BEVINDINGEN EN RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK</u>	55
<u>HOOFSTUK 5: BIJDRAGE & WAARDE VAN HET KINDERWERK VANUIT 3</u>	
<u>PERSPECTIEVEN.....</u>	55
<i>5.1 INLEIDING.....</i>	55
<i>5.2 WIJZE VAN ANALYSEREN.....</i>	56
<i>5.3 RESULTATEN INTERVIEWS: BIJDRAGE KINDERWERK AAN HET LOKAAL SOCIAAL DOMEIN.....</i>	58
<i>5.3.1 OP UITVOERINGSNIVEAU.....</i>	58
<i>5.3.2 OP DIRECTIENIVEAU.....</i>	59
<i>5.3.3 OP BESTUURSNIVEAU.....</i>	61
<i>5.4 DE BELANGRIJKSTE BIJDAGEN IN EEN NOTENDOP.....</i>	62
<i>5.4.1 OP UITVOERINGSNIVEAU.....</i>	62
<i>5.4.2 OP DIRECTIENIVEAU.....</i>	62
<i>5.4.3 OP BESTUURSNIVEAU.....</i>	62
<i>5.5 RESULTATEN INTERVIEWS: WAARDE KINDERWERK IN HET LOKAAL SOCIAAL DOMEIN.....</i>	63
<i>5.5.1 OP UITVOERINGSNIVEAU.....</i>	63
‘Biggen worden Varkens’	13

5.5.2 OP DIRECTIENIVEAU.....	64
5.5.3 OP BESTUURNIVEAU.....	65
5.6 DE DRIE BELANGRIJKSTE WAARDEN IN EEN NOTENDOP.	67
5.6.1 OP UITVOERINGNIVEAU	67
5.6.2 OP DIRECTIENIVEAU.....	67
5.6.3 OP BESTUURNIVEAU.....	67
5.7 BEANTWOORDING DEELVRAAG 2	68
<u>DEEL 4: CONCLUSIE & AANBEVELINGEN.....</u>	70
<u>HOOFSTUK 6: CONCLUSIE: WAARDE VAN HET KINDERWERK.....</u>	70
6.1 INLEIDING	70
6.1.1 HET KINDERWERK VERBINDT	71
6.1.2 HET KINDERWERK VERSTERKT	72
6.1.3 HET KINDERWERK VOORKOMT	73
6.2 ANALYSE VAN DE 10 TAKEN VAN HET KINDERWERK.	74
6.3 SCHEMA PUNTENSYSTEEM: 10 TAKEN VAN HET KINDERWERK	75
6.4 TOP 3 TAKEN VAN HET KINDERWERK	77
6.4.1 KINDERWERK ZORGT VOOR ONTMOETING EN SOCIALE COHESIE	77
6.4.2 KINDERWERK LAAT ALLE KINDEREN MEEDOEN	77
6.4.3 KINDERWERK SIGNALEERT EN ZORGT VOOR PREVENTIE.....	78
6.5 BEANTWOORDING DEELVRAAG 3	78
6.6 DE KINDERWERKPIRAMIDE.....	79
6.7 10 TAKEN VAN HET KINDERWERK VERBONDEN AAN DE 3 ESSENTIËLE WAARDEN	80
6.8 VALIDATIE DOOR FOCUSGROEP.....	81
6.9 BEANTWOORDING HOOFDVRAAG	84
<u>HOOFDSTUK 7: AANBEVELINGEN</u>	86

<i>7.1 VOOR HET TEAM KINDERWERK</i>	86
<i>7.1.1 MAAK EEN PROFESSIONALISERING SLAG</i>	86
<i>7.1.2 VERANDER & PROFILEER JEZELF</i>	86
<i>7.1.3 WERK INTEGRAAL</i>	87
<i>7.1.4 MAAK DE ONDERZOEKSRESULTATEN CONCREET</i>	87
<i>7.2 VOOR DE ORGANISATIE</i>	88
<i>7.2.1 MAAK WERK VAN KINDERWERK</i>	88
<i>7.2.2 GEEF PROFESSIONALS DE RUIMTE</i>	88
<i>7.2.3 DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING</i>	88
<i>7.3 VOOR DE GEMEENTE</i>	89
<i>7.3.1 INVESTEER IN KINDERWERK</i>	89
<i>7.4 LANDELIJK</i>	90
<i>7.4.1 DIT ONDERZOEK HEEFT NOG EEN ‘KRUL’ STAARTJE</i>	90
<i>8.0 HOE LOOPT HET SPROOKJE AF?</i>	91
<u>BIBLIOGRAFIE</u>	92
<u>BIJLAGEN</u>	95

Deel 1

**Aanleiding & Urgentie
voor het onderzoek**

Deel 1: Aanleiding en Urgentie voor het onderzoek

“Ga hier maar zitten leren, dan blijft er ook nog wat wijsheid bij mij hangen.”
*) (*Pippi Langkous*) (Lindgren, 2004).

Hoofdstuk 1: De Maatschappelijke opgave

In dit hoofdstuk zal ik ingaan op de veranderingen in het sociaal domein. Eerst kijk ik naar de landelijke ontwikkelingen om vervolgens in te zoomen op de lokale gevolgen. Daarna sta ik uitgebreid stil bij het vak kinderwerk. Ik kies er bewust voor om dit uitgebreid te doen omdat de beschreven kennis over deze beroepsgroep, ten opzichte van bijvoorbeeld het jongerenwerk, marginaal is. Ook hier begin ik met algemene ontwikkelingen, om daarna de lokale context te schetsen. Hiermee kan het praktijkvraagstuk beter geduid worden.

Aanleiding

1.1 Veranderingen in het sociaal domein

Het welzijnswerk is de laatste tien jaar volop in beweging: De grootste verandering op macroniveau binnen het sociaal domein is de transitie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. 'De klassieke verzorgingsstaat verandert langzaam maar zeker in een participatiesamenleving. Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving'. Dit zei koning Willem-Alexander in 2013 tijdens de troonrede (*Movisie, 2015*). Eigenlijk niet meer dan een bevestiging van een verandering die een decennium eerder werd ingezet. Een belangrijk startmoment voor deze decentralisatiegedachte vormt, in 2007, de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Het belangrijkste doel van deze wet luidt: ‘Samenhangend lokaal beleid ontwikkelen om participatie van alle burgers mogelijk te maken en te bevorderen, uitgevoerd dicht bij de burger door een daarvoor goed toegeruste gemeente’ (*van Hout & Witte, 2016*). De samenleving is niet langer maakbaar, althans niet vanuit de overheid. Naast deze decentralisatie gebeurt er nog iets in Nederland wat grote gevolgen heeft voor het sociaal domein. In 2008 begint in Nederland een economische crisis. Het land staat er jarenlang slecht voor. De bankencrisis slaat toe in alle lagen van de bevolking. Bezuinigingen in de publieke sector zijn onvermijdelijk. Met name de sociale sector krijgt het zwaar te verduren.

Dit is geen nieuw fenomeen. Het is een bekend patroon in tijden van economische laagconjunctuur. De eerste klappen worden altijd uitgedeeld in de hoek van ‘de welzijnswerken’ (*Sprinkhuizen, Scholte, Penninx, Heineke, & van Doorn, 2011*).

Ondertussen verandert de relatie tussen burgers en de organisaties waar ze mee te maken hebben ook voortdurend. De WMO is nog niet goed en wel geïmplementeerd of welzijn moet al in een Nieuwe Stijl gaan werken. Inmiddels lijkt ook 'welzijn nieuwe stijl' alweer achterhaald volgens het rapport Burgerkracht van de raad van maatschappelijke ontwikkeling (*de Vries, 2012*).

Dit alles laat zijn sporen na. De overheid blijkt, soms noodgedwongen, steeds vaker een onstabiele partner als het gaat om prioriteit in beleid, werkwijzen en financiën. Anky Weiland, voormalig directeur-bestuurder van Stichting Netwerk - de brede welzijnsstichting in Hoorn waar ik voor werk - geeft dit in het jaarverslag van 2013 al aan. De bezuinigingen en de recente ontwikkelingen leggen druk op de organisatie. 'De gevolgen van de transities in de jeugdzorg, de AWBZ, de participatiewet en Passend Onderwijs gaan grote veranderingen met zich meebrengen voor de organisatie.' (*Stichting Netwerk, 2013*).

1.2 De lokale gevolgen

Het Rijk decentraliseert zoals hierboven beschreven en schuift op grote schaal taken door naar de gemeente. Hierdoor zijn gemeenten genoodzaakt om sociale- en zorgvoorzieningen effectiever in te zetten met harde bezuinigingen tot gevolg. Dit is ook terug te zien in de veranderingen op lokaal niveau in Hoorn. In de afgelopen vijf jaar kreeg de brede welzijnsinstelling waar ik voor werk non-stop te maken met nieuwe uitdagingen die opgelegd werden door de centrale en gemeentelijke overheid. Het begon met een bezuiniging van 30% en daarna de dreiging van aanbestedingen (*Stichting Netwerk, 2012*). De gemeente vraagt van onze instelling steeds vaker om duidelijke werkwijzen met meetbare resultaten. Eigen verantwoordelijkheid van de burgers wordt steeds belangrijker. Zelfredzaamheid en samenredzaamheid, betrokkenheid en zorg voor elkaar zijn veel gehoorde termen. Actief burgerschap en vrijwillige inzet worden gevraagd (*MO groep, 2012*). De decentralisatie had niet alleen gevolgen voor mij en mijn brede welzijnsorganisatie, maar ook voor de ketenpartners om mij heen. Door de komst van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, gaan burgers, overheid en maatschappelijke organisaties zich onderling herpositioneren (*de Groot & Hajer, 2014*). Per 1 januari 2018 werd bijvoorbeeld de harmonisatiewet van kracht. Deze harmonisatie, ofwel samenvoeging van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, zorgt ervoor

dat de kwaliteitseisen voor deze twee manieren van opvang gelijk worden getrokken. Hierdoor kunnen onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk meer op elkaar afgestemd worden. Er ontstond in de voorbereiding op deze nieuwe wet een soort hernieuwde samenwerking met partners op wijkniveau, waarbij de soms conflicterende belangen duidelijk zichtbaar werden. De grootste aanbieder van kinderopvang in de gemeente is de SKH (Stichting Kinderopvang Hoorn). De SKH heeft sinds kort bijvoorbeeld ook peutergroepen vanaf 3 jaar waarbij programma's voor VVE (Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie) worden aangeboden. Dit was in de oude situatie voorbehouden aan de peuterspeelzalen van Stichting Netwerk. Concurrentie binnen het domein peuters is daarmee een feit. De peuterspeelzaalleidsters die hoger opgeleid zijn, brengen een ander kostenplaatje met zich mee. Reorganisatie lijkt daarmee onafwendbaar. Daarmee worden in de dagelijkse praktijk strategisch handelen en verbindingen leggen tussen organisaties steeds meer gevraagd. Hans van Ewijk zegt er in 'samenleven doe je niet alleen', zijn afscheidsrede voor de Hogeschool Utrecht: 'In onze tijd komt het erop aan dat je jezelf voortdurend positioneert, laat zien wat je kunt, wat je waarde is en dat je je slim verbindt. We zijn verkopers geworden en dat niet alleen op de arbeidsmarkt, zoals Marx betoogde, maar ook in het sociaal domein' (van Ewijk, 2012). Dit geldt ook voor het kinderwerkers van Stichting Netwerk.

1.3 Plaats kinderwerk in het sociaal domein

Kinderwerk en jongerenwerk zijn binnen het welzijnswerk een onderdeel van het sociaal (cultureel) werk. Kinderwerk is een van de oudste werksoorten binnen het sociaal cultureel werk (Hajer & de Groot, 2014).

'Sociaal cultureel werk stelt zich ten doel dat mensen sociaal en cultureel participeren in de samenleving en richt zich hierbij vooral op de groepen die dat weinig of niet doen. De werksoort beweegt zich hierbij op vele terreinen, zoals die van vrije tijd, educatie, arbeid, cultuur en samenlevingsopbouw. Sociaal cultureel werk is werken met mensen, samen met hen vormgeven aan activiteiten in de vrije tijd, de buurt leefbaar maken en hen ondersteunen bij de aanpak van problemen als werkloosheid, sociaal isolement of etnische spanningen' (Spierts, 1994).

In het domein jeugd welzijnswerk staan kinderen en jeugdigen in de leeftijd van 4 tot 23 jaar centraal. In deze thesis praat ik over kinderwerk. Kinderwerkers leveren een bijdrage aan ontwikkelingskansen van jeugd in de leeftijd van 4 t/m 13 jaar. Dat doen zij in de vorm van **'Biggen worden Varkens'**

ontspanning, vorming en educatie, community building, informatie, advies en soms hulpverlening. De keuze van werkwijzen en specifieke methoden wordt, afhankelijk van de ontwikkelingsbehoeften en vragen van kinderen zelf, bepaald in combinatie met lokale ondersteuningsmogelijkheden en maatschappelijke ontwikkelingseisen en -perspectieven (*van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink, 2011*). Kinderwerkers opereren, veelal met inzet van vrijwilligers, in het vrijetijd domein van de jeugd en gaandeweg ook steeds meer onder schooltijd. Zij slaan bruggen tussen de opvoeding thuis, op school en in het publieke domein. Dat doen zij door allianties aan te gaan met andere (jeugd)voorzieningen en opvoeders (*van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink, 2011*).

Kinderwerkers delen met alle welzijnswerkers de deskundigheid om een vertrouwensband op te bouwen, verbindingen te ondersteunen en in het bijzonder om ‘nieuwe’ verbindingen te bevorderen. Vaak zijn dat verbindingen tussen burgers die elkaar wel iets te bieden hebben, maar daar niet 'vanzelf' toe komen. Voor het kinderwerk kan het gaan om verbindingen tussen meer en minder kansrijke jeugd (groepen en individuen) en tussen jeugd en volwassenen in de ‘gewone’ samenleving. Dat wil zeggen: buiten de gezins-, school-, of clubverbanden waarin zij al met elkaar te maken hebben (*van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink, 2011*).

1.4 Geschiedenis van het kinderwerk

Voordat ik iets over kinderwerk anno 2018 zeg, is het goed om even terug te kijken in de geschiedenis. Dit om de ontwikkeling van het beroep te kunnen duiden en vervolgens de taken, doelen en uitdagingen van het kinderwerk beter te kunnen begrijpen.

Het kinderwerk is voor een groot deel ontstaan in de eerste helft van de 20^e eeuw en komt voort uit speeltuinwerk, sportverenigingen, kindervakantiewerk, jeugdorganisaties en kerkelijke organisaties. Het vindt van oudsher plaats in allerlei volks-, dorps-, club- en buurthuizen. Het kinderwerk biedt traditioneel vaste en open activiteiten voor kinderen van de basisschoolleeftijd in de vorm van een hobbyclub, instuif en allerlei vakantie- en feestactiviteiten. Het werk wordt vooral gedaan door vrijwilligers (*de Ruiter & Witzier, 2010*). De aandacht voor het kinderwerk, zowel maatschappelijk als binnen de club- en buurthuizen, vermindert vanaf de jaren zestig. Jongeren zijn veel interessanter. Daardoor gaat de

ontwikkeling van nieuwe manieren van werken voor een groot deel voorbij aan het kinderwerk. In de jaren zeventig professionaliseert het sociaal-cultureel werk en krijgen vrijwilligers minder aandacht (*de Ruiter & Witzier, 2010*). Door deze veranderingen zie je een andere, meer doelgroepgerichte werkwijze ontstaan. Er komt aparte aandacht voor bijvoorbeeld meisjes, vrouwen, ouderen en allochtonen. In de jaren tachtig verandert er weer veel, er spoelen bezuinigingsgolven over het club- en buurthuiswerk. Het kinderwerk is een gemakkelijk slachtoffer: kinderwerk staat laag op de prioriteitenlijsten van gemeenten. Dat noopt de beroepsgroep tot bezinning. Sinds de jaren negentig werkt het kinderwerk aan verbetering van het eigen profiel, aan professionalisering en aan verbetering van de eigen positie. Door de discussie over de kinderopvang, het onderwijsvoorrangsbeleid en het intercultureel werken, komt het kinderwerk weer meer onder de aandacht. Er zijn aparte voorzieningen getroffen voor kinderen zoals de Kindertelefoon, kinderrechtswinkels, het Jeugdjournaal et cetera. (*Heinsius & Berenschot, 1995*).

De belangrijkste beleidsontwikkeling van de afgelopen drie decennia is ongetwijfeld de keuze van de overheid om burgers aan te sporen zelf een actieve bijdrage te leveren aan zorg en welzijn (*Movisie, 2012*). De participatiemaatschappij wordt een feit. Er heeft zich onder druk van de participatiegedachte een nieuw soort welzijnsideaal ontwikkeld: de verschuiving van een koude (overheid) naar een warme (burger) solidariteit. Al het sociaal-cultureel werk lijkt sinds het begin van het millennium op drift geraakt. Bezuinigingen, reorganisaties en nieuwe financieringsmethodes volgen elkaar snel op. Deze bezuinigingen hebben altijd gevolgen voor de kinderen, doordat er minder geld beschikbaar komt voor voorzieningen in de buurt en doordat ouders in achterstandssituaties nog minder te besteden hebben. De laatste 10 jaar zien we dat de maatschappij steeds verder individualiseert. Dit leidt onder andere tot meer verbroken relaties en minder eenduidige waarden en normen, waardoor voor kinderen de stabiliteit thuis afneemt. Tegelijkertijd nemen de eisen die aan hen gesteld worden toe: kinderen moeten zich kunnen handhaven in meerdere leefvormen met minder duidelijke normen en waarden. Zo hebben allerlei maatschappelijke ontwikkelingen directe gevolgen voor kinderen. Daarnaast wisselt de overheid regelmatig van prioriteit in het beleid wat met zich meebrengt dat de geldstromen voortdurend verschuiven (*Heinsius & Berenschot, 1995*).

1.5 Kinderwerk anno ‘nu’

De samenleving wordt steeds complexer. Van kinderwerkers wordt verwacht dat ze in dit proces meebewegen en hun werkwijze aanpassen. In de steeds sneller veranderende maatschappij wordt iedereen geacht mee te doen. Het kinderwerk krijgt nieuwe prioriteiten. Het is nu zaak om aandacht te hebben voor het stimuleren en versterken van sociale netwerken en steun-structuren. In die zin is het jeugdwelzijnswerk een essentiële verbinder in de ‘pedagogische civil society’. Deze civil society duidt op vrijwillige verbanden die burgers aangaan met organisaties, anders dan de overheid en het bedrijfsleven. De term pedagogische civil society heeft betrekking op de betekenis die vrijwillige verbanden en onderlinge betrokkenheid kunnen hebben op het opvoeden en opgroeien van jeugdigen (*van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink, 2011*). De kinderwerker anno nu is in de buurt actief als pedagoog op al deze terreinen. Kinderen spelen én leren de hele dag: op school, maar ook thuis, in de vrije tijd. Of ze zitten op de BSO, of nemen deel aan naschoolse activiteiten. Ook spelen kinderen gewoon in de buurt. Tijdens hun spel ontwikkelen kinderen hun persoonlijkheid, werken ze samen met anderen, verkennen ze grenzen, nemen ze verantwoordelijkheid en ontwikkelen ze zelfvertrouwen. Spelenderwijs ontwikkelen ze sociale vaardigheden (*de Ruiter & Witzier, 2010*).

1.6 Algemeen doel kinderwerk

Met het kijken naar het doel van het kinderwerk en naar welke inhoud het heeft gekregen, krijg je zicht op hoe er in het kinderwerk wordt gehandeld en hoe het in de dagelijkse praktijk vorm krijgt. Ik doe dit in algemene termen om later in te zoomen op de situatie in de gemeente Hoorn.

Kinderwerkers delen de taak van alle opvoeders: de jeugd bijstaan in hun ontwikkeling om zo goed mogelijk in de samenleving te kunnen functioneren. Opvoeders stimuleren bij de jeugd de interesse om dingen (mee) te doen en daarvoor het nodige te leren en te oefenen. Ze geven kinderen de gelegenheid om dat eerst met ondersteuning en gaandeweg op eigen kracht te doen. Zij helpen kinderen hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. En om uit te vinden hoe zij die talenten willen en kunnen inzetten in allerlei samenlevingsverbanden: van gezin tot school en werk, van vrijetijdsbesteding tot sociale relaties en waar ze zich verder ook maar voor willen inzetten. Daarbij maken zij jeugdigen tegelijkertijd bewust van de betekenis van allerlei normen en waarden in de samenleving (*van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, ‘Biggen worden Varkens’*

Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink, 2011). Kinderwerkers zorgen dat er een veelzijdig aanbod is. Ze coördineren, treden op als ‘makelaar’ en combinatiefunctionaris, zijn kinderopbouwwerker én programmeur én uitvoerder (*de Groot & Hajer, 2014*).

Kinderwerkers delen met alle welzijnswerkers de deskundigheid om een vertrouwensband op te bouwen, verbindingen te ondersteunen en in het bijzonder om ‘nieuwe’ verbindingen te bevorderen. Vaak zijn dat verbindingen tussen burgers die elkaar wel iets te bieden hebben, maar daar niet 'vanzelf' toe komen. Er is met andere woorden een verbindende organisatie, zoals het jeugd welzijnswerk, nodig die helpt om de pedagogische civil society mogelijk te maken. Een organisatie met professionals die gezaghebbend zijn op het gebied van het vrijwillig aangaan van verbindingen. Professionals die sterk zijn in het bemiddelen, schakelen en verbinden. Voor het kinderwerk kan het gaan om verbindingen tussen meer en minder kansrijke jeugd (groepen en individuen) en tussen jeugd en volwassenen in de ‘gewone’ samenleving. Dat wil zeggen: buiten de gezins-, school-, of clubverbanden waarin zij al met elkaar te maken hebben (*van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink, 2011*). Het kinderwerk laat zich inspireren door het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Dit verdrag stelt dat alle kinderen recht hebben op vrije tijd, spel, kunst en cultuur. Daarom is het onze plicht om ervoor te zorgen dat ze deel kunnen nemen aan de samenleving en dat voorzieningen beschikbaar zijn voor alle kinderen (*Hajer & de Groot, 2014*).

1.7 De 10 taken van het kinderwerk

Gekoppeld aan de bovenstaande doelen besluit de beroepsvereniging BV Kinderwerk, thans BV Jong, in 2009 de tien taken van het kinderwerk op te stellen. Samen met een aantal branchepartijen, waaronder het NJI, Verdiwel en Scouting Nederland, worden deze tien taken vastgesteld en gepresenteerd tijdens de landelijke Kinderwerkersdag van dat jaar.

De lijst van tien taken is bedoeld als hulpmiddel voor kinder- en tienerwerkers, maar ook voor bijvoorbeeld buurtwerkers, collega’s uit de kinderopvang en jeugdzorg, coördinatoren Brede School en speeltuinwerkers. Zij kunnen de lijst gebruiken om de lokale politiek te wijzen op het belang van hun werk. Bij alle activiteiten is aandacht voor: ontspanning, ontmoeting, creativiteitsontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, en educatieve vorming (*BV Kinderwerk, 2018*).

De 10 taken zijn zo opgesteld dat ze gelinkt zijn aan het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Zo bieden ze een juridisch instrument om de rechten van kinderen en jongeren in de ‘**Biggen worden Varkens**’

samenleving te verbeteren. Ieder land dat het Verdrag heeft geratificeerd, is verplicht het te implementeren in haar beleid. Daarom biedt het Verdrag een kader voor het jeugdbeleid in Nederland. Ook biedt het houvast bij ontwikkelen van een kindvriendelijk lokaal beleid (*BV Kinderwerk, 2018*).

In 2017 zijn de 10 taken van het kinderwerk opnieuw onder de loep genomen en in een moderner jasje gestoken. (*Zie bijlage 1 & 2*) De nieuwste editie is bij de landelijke Kinderwerkersdag 2017 gepresenteerd en is bedoeld voor kinderwerkers en hun organisaties. Op deze manier hebben zij een helder document om te gebruiken tijdens gesprekken met lokale bestuurders in de aanloop naar de verkiezingen van 2018 (*Kinderwerkwinkel, 2018*). Tijdens het in deze thesis beschreven onderzoek, heb ik de tien taken getoetst in de lokale context. De uitkomsten kunt u terugvinden in deel 4.

1.8 Werkwijze kinderwerk

Kinderwerkers leveren een bijdrage aan ontwikkelingskansen van jeugd in de leeftijd van 4 t/m 13 jaar. Dat doen zij in de vorm van ontspanning, vorming en educatie, community building, informatie, advies en soms hulpverlening. De keuze van werkwijzen en specifieke methoden wordt, afhankelijk van de ontwikkelingsbehoeften en vragen van kinderen zelf, bepaald in combinatie met lokale ondersteuningsmogelijkheden en maatschappelijke ontwikkelingseisen en -perspectieven. Kinderwerkers slaan bruggen tussen de opvoeding thuis, op school en in het publieke domein. Dat doen zij door allianties aan te gaan met andere (jeugd)voorzieningen en opvoeders (*van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink, 2011*)

Urgentie

1.9 Kinderwerk in Hoorn

Binnen de gemeente Hoorn zijn zes kinderwerkers actief. Alle kinderwerkers zijn in dienst bij de brede welzijnsorganisatie stichting Netwerk, die het gemeentelijk welzijnswerk uitvoert en werken (deels) in hun eigen wijk. De bovenstaande veranderingen in het sociaal domein in Hoorn zijn ook niet onopgemerkt aan dit team kinderwerk voorbijgegaan. Zorg, onderwijs en opvang, onze drie belangrijkste ketenpartners, hebben in aanpak en strategie andere keuzes en werkwijzen geadopteerd. Dit zie ik bijvoorbeeld terug in de wijkteam aanpak en in de IKC-ontwikkeling (Integraal Kind Centrum) waarbij kinderopvang en onderwijs verregaande **‘Biggen worden Varkens’**

samenwerking aangaan. En de SKH (Stichting Kinderopvang Hoorn) nam al in 2016, tijdens hun seminar ‘Spelend de wereld in’, een duidelijk standpunt in. Dat houdt in dat de SKH volledig achter de visie van Kind Centra 2020 staat. Deze groep van maatschappelijke organisaties streeft naar de opzet van Integrale Kind Centra (IKC) waar onderwijs, kinderopvang en zorg in één team samenwerken aan een stimulerende omgeving voor kinderen van 0-12 jaar én hun ouders. Kinderopvang, onderwijs en zorg gaan samen optrekken om basisvoorzieningen en hun samenwerking te vernieuwen (*Hoorns dagblad, 2016*). Het welzijnswerk, dus ook kinderwerk, wordt hierin echter niet als kernpartner benoemd. Stichting Netwerk is zich anno 2018 nog steeds aan het oriënteren op haar rol in dit proces. Een duidelijk visie ontbreekt tot op heden. Zodoende dreigen we de aansluiting in de integrale aanpak te missen en veroordeeld te worden tot een ‘rol in de marge’. Daarnaast is het kinderwerk er in de afgelopen jaren onvoldoende in geslaagd om met name aansluiting in de pedagogische lijn richting jongerenwerk te ontwikkelen. Een werksoort die heel duidelijk op het netvlies van de gemeente staat. Het kinderwerk wordt te weinig herkend als preventieve, voorliggende fase. De meeste kinderwerkers hebben allemaal een andere werkwijze. Dit zorgt weer voor een onduidelijk beeld van de werksoort bij veel van de samenwerkingspartners. De kinderwerkers moeten zich als individueel werker altijd verantwoorden ten opzichte van hun moederorganisatie en die heeft vervolgens te maken met een gemeentelijke opdrachtgever. Dezelfde gemeente zorgt echter niet voor de juiste voorwaarden. Er staat geen visie op ‘de problemen in de wijken’ centraal, maar het stellen van kwantitatieve eisen. Ook op dit punt is er verandering nodig. Door de bovenstaande ontwikkelingen constateer ik dat de positie van het kinderwerk op wijkniveau in de afgelopen jaren steeds onduidelijker is geworden en vraagt om herijking. Als wij niet in staat zijn om de meerwaarde van ons werk inzichtelijk te maken voor onze organisatie, ketenpartners en gemeente, vrees ik voor het voortbestaan van het kinderwerk in Hoorn. Andere partijen zullen dan ons werk in het lokaal sociaal domein gaan uitvoeren. De unieke rol die het kinderwerk inneemt als onafhankelijke partij in het lokale sociale domein gaat dan verloren. Ook de stimulerende rol die het kinderwerk nu inneemt in de brede-school-ontwikkeling in diverse wijken van Hoorn verdwijnt dan. Daarmee komt de integrale aanpak onder druk te staan.

1.10 Integrale aanpak.

De behoeften en problemen van kinderen worden vanuit verschillende invalshoeken bekeken. Binnen allerlei sectoren en werksoorten wordt gevraagd om een bijdrage te leveren aan het

oplossen van die behoeften en problemen, waarbij bestaande scheidslijnen steeds vaker doorbroken worden. Thuis is de belangrijkste plek, de plaats waar de kinderen hun meeste tijd doorbrengen. Dit wordt ook wel het eerste milieu genoemd. (*de Ruiter & Witzier, 2010*).

School vormt het tweede milieu voor kinderen. Ook familie, vrienden, en de rest van hun sociale netwerk behoren tot dit tweede milieu. Kinderwerk heeft vooral een plek binnen het derde milieu, dat van de vrijetijd. Het leggen van verbindingen binnen de drie milieus, is noodzakelijk om een integrale aanpak te ontwikkelen. De woonomgeving van het kind is daarom een onderwerp van constante aandacht. Het kinderwerk vervult daarin een belangrijke rol door, samen met de kinderen, op te komen voor hun belangen en veranderingen te bewerkstelligen. Kinderwerkers werken daarin onder andere samen met scholen, wijkteams, jongerenwerk, kinderopvang en de gemeentelijke overheid (*de Ruiter & Witzier, 2010*).

Een integrale aanpak breidt de aandacht voor de omgeving van het kind uit naar andere factoren: opvoeding, lichamelijke en geestelijke gezondheid, onderwijs en vrije tijd. Daardoor neemt het kinderwerk deel aan allerlei netwerken of bouwt die zelf op. Bijvoorbeeld door het initiatief te nemen mee tot een brede-school-ontwikkeling, waarin samenwerkingspartners op buurt- en wijkniveau met elkaar de belangen van kinderen en hun plek in de wijk behartigen. Door deze veranderingen worden de relaties met het eerste en tweede milieu anders en vaak intensiever. Het kinderwerk is dan niet meer een van de vele recreatieve mogelijkheden binnen het derde milieu, maar levert door signalering, preventie en activiteiten een actieve en zichtbare bijdrage in het eerste en tweede milieu (*de Ruiter & Witzier, 2010*). De gemeente Hoorn benoemt de integrale samenwerking niet voor niets als een van haar speerpunten in het lokale onderwijsbeleid (*Hoorn, 2018*).

Het praktijkgerichte onderzoek dat de afgelopen maanden is uitgevoerd, geeft een duidelijk antwoord op de vraag of en hoe het kinderwerk zich achter deze integrale aanpak moet scharen. De vertaling van dit antwoord in doelstellingen en een onderzoeksvraag vindt u verder op in deze these.

Hoofdstuk 2: Positionering van het vraagstuk

2.1 Praktijkvraagstuk

Op werkteamniveau maken de individuele werkers zich zorgen over hoe het verder zal gaan. Zeker binnen het kinderwerk leeft de vraag welke verandering nodig is en hoe ze aan kunnen sluiten bij ketenpartners om een integraal aanbod op wijkniveau te realiseren. Mijn praktijkvraagstuk gaat in essentie over de vraag welke waarde er door de ketenpartners toegekend wordt aan het kinderwerk in het lokale sociale domein in de gemeente Hoorn. Door deze waardes zichtbaar te maken krijgt het team kinderwerk de mogelijkheid om richting te geven aan een nieuwe visie en werkwijze. Secundair aan dat proces is er behoefte aan het opnieuw positioneren van het kinderwerk in datzelfde krachtenveld met veel verschillende spelers.

2.2 Urgentie

Zoals hierboven beschreven zijn er drie hoofdoorzaken aan te wijzen die van invloed zijn op de urgentie van dit praktijkonderzoek. Enerzijds zijn er in de afgelopen jaren grote veranderingen in gang gezet op het gebied van zorg en welzijn. De invoering van de WMO en het hieruit voortgekomen Welzijn Nieuwe Stijl dat gevolgd werd door Burgerkracht en de Transitie Jeugdzorg zijn hier voorbeelden van. Anderzijds zijn het de gevolgen van de decentralisaties in het lokale sociale domein. Voorbeelden zijn de invoering van de harmonisatiewet, de wet op het passend onderwijs en de IKC-ontwikkeling. Als laatste hoofdoorzaak benoem ik het feit dat de kinderwerkers zich momenteel oriënteren op hun nieuwe rol en taken. Hierbij zijn ze op zoek naar wat de kern van hun professionaliteit is (*Knijn, 2015*). Er is een gebrek aan actuele visie met daaraan gekoppelde doelen vanuit het team kinderwerk zelf, veroorzaakt door de talloze veranderingen van de afgelopen jaren.

Als team hebben we geconstateerd dat er een 'handelingsverlegenheid' is ontstaan op het vlak van veranderingsprocessen. Door bezuinigingen moeten we ons werk steeds vaker en steeds beter verantwoorden. De legitimiteit van het werk van de kinderwerkers komt daardoor meer en meer onder druk te staan. Dit alles veroorzaakt een interne onrust over de positie van het kinderwerk. Binnen het geweld van alle transities en decentralisaties lijkt de rol van kinderwerkers uit het zicht te raken. Daarom zullen Stichting Netwerk, ketenpartners en de gemeente Hoorn overtuigd moeten worden van de waarde van het kinderwerk. Met dit onderzoek wil ik de waarde van het kinderwerk zichtbaar maken. Er wordt gevraagd om **'Biggen worden Varkens'**

aansluiten op en mee veranderen met de nieuwe tijd. Veranderen we niet mee, dan vrees ik voor het bestaansrecht van de jeugdwerker in Hoorn. Dit omdat andere aanbieders, zoals de kinderopvang, binnen een setting als een IKC dezelfde taken als het kinderwerk goedkoper kunnen gaan aanbieden.

2.3 Veranderopgave

In dit praktijkonderzoek heb ik mij gericht op het in kaart brengen van de waarde van kinderwerk in het lokale sociale domein van de gemeente Hoorn. Betrokkenen in dit proces zijn de leden van het team kinderwerkers waarvan ik deel uitmaak en de lokale samenwerkingspartners. Er moet een gezamenlijk beeld ontstaan van de toekomst van het kinderwerk. Elk individueel teamlid maakt onderdeel uit van dit proces. Het gaat, als het goed is, uiteindelijk tot een gezamenlijke nieuwe identiteit leiden (*Wierdsma & Swieringa, 2011*). Ik ben al jaren tevergeefs bezig om aan dit veranderproces vorm te geven. Zoals ik al beschreef, is dit een moeizaam proces. We hebben vele malen om de tafel gezeten en de toekomst van het kinderwerk besproken. Er zijn visiedocumenten geschreven en er is een sessies op de hei gehouden. Niets leek iets concreets op te leveren. Visiedocumenten verdwenen in een la en de afspraken uit de sessies werden al snel vergeten door de waan van de dag. Het was eigenlijk een aanhoudende reeks van mislukkingen. Ik heb inmiddels geleerd dat de aanpak van verandering niet begint met het schrijven van een visiedocument of afspraken op de hei. Werkelijke verandering begint pas als het transformatievraagstuk actueel is, waarin iedereen bereid is tot leren. Waarbij de aanpak uitgaat van eerst leren/denken, daarna oefenen en daarna in de werkcontext toepassen (*Thölke, Nabben, Kauffman, Wetzels, & Sigaloff, 2017*). Achteraf bezien, kwamen we met elkaar vaak niet eens tot de conclusie dat de noodzaak tot verandering actueel was. Laat staan dat we samen reflecteerden op bestaande processen, routines en werkwijzen en onze dromen deelden. Het team jeugd is in haar comfortzone blijven zitten en zodoende weggebleven uit de 'plekken der moeite' (*Wierdsma & Swieringa, 2011*). Weinig kans op succesvol veranderen dus. Toch ligt daar een deel van de oplossing. Want reflectie op dit niveau is voor alle betrokkenen – leidinggevend en medewerkers – de moeite én vraagt moeite. Het is de moeite omdat er op nieuwe mogelijkheden ontstaan als de bestaande patronen worden doorbroken. Leren op de plek der moeite vraagt ook moeite. Moeite om samen te durven en willen stilstaan bij het (geaccepteerde) zelfbeeld en de onderlinge relationele vervlechtingen (*van Roekel, 2012*). Onderdeel van de plek der moeite zijn voor mij de lokale partners die zich dagelijks met **'Biggen worden Varkens'**

kinderen bezighouden. Zij zitten voor mij in de eerste schil. Veranderen is een proces van leren. Het doel van leren is het verbeteren van iemands kwaliteit van handelen, van iemands bekwaamheid. Bekwaamheid wordt niet alleen bepaald door wat iemand weet en begrijpt (door kennis) maar ook door wat hij durft, wil en door wie hij is (*Caupain, 2012*). De stelling is eigenlijk dat leren, ook ,gedragsverandering is. En kennis is weten, waarmee je tot handelen kunt komen (*Wierdsma & Swieringa, 2011*). De vraag welke bijdragen de kinderwerkers kunnen leveren aan het lokaal sociaal domein, impliceert een verandering in handelen, houding en daarna werkwijze.

2.4 Het veranderperspectief

Met dit onderzoek ga ik een veranderingsproces starten. De essentiële waarden van het kinderwerk worden in kaart gebracht. Na afloop van dit onderzoek gaan we deze waarden in gezamenlijkheid vertalen naar een nieuwe visie en werkwijze. Ik zie als stip op de horizon dat we gezien worden als volwaardig partner in het sociaal domein. We hebben een herkenbare visie en werkwijze. Onze kerntaken worden eenduidig, integraal uitgevoerd. Hierdoor vinden we aansluiting bij onze samenwerkingspartners in de wijk. Met de resultaten wordt het systeem van Stichting Netwerk aangesproken over de te volgende strategische koers. De koers voor het opnieuw in positie zetten van het kinderwerk in het lokaal sociaal domein. Stichting Netwerk als systeem heeft de taak om er uiteindelijk voor te zorgen dat het kinderwerk net zoals het jongerenwerk door de gemeente gezien wordt als een vitaal onderdeel in de preventieve, voorliggende fase van datzelfde jongerenwerk. Dit proces noem je emergentie (*Seel, 2008*). Ik ga ervan uit dat dit proces over drie jaar is afgerond. Ik hoop dat het kinderwerkteam en ik met de uitkomsten van dit onderzoek de eerste stappen gaan zetten naar een nieuwe bewustwording van de unieke positie die wij als kinderwerkers hebben in ons lokaal sociaal domein.

2.5 Veranderkracht

Waarom hebben wij als kinderwerkers zo weinig invloed op de bovengenoemde processen? Hier gaat het deels over vakbekwaam zijn. Het samen met collega's onderling bepalen wat goed werk is. Dit goede werk zal vervolgens de standaard worden voor onze welzijnsinstelling. We blijken als team niet goed in staat te zijn om dit veranderingsproces op gang te brengen en te houden. In het verleden zijn er meerdere pogingen gedaan. Onder andere door een onderzoeksrapport te laten schrijven met concrete aanbevelingen (*Strijker & 'Biggen worden Varkens'*

Brieflies, 2012). Ik heb in het jaar 2017 een vooronderzoek gedaan. In dit vooronderzoek heb ik de urgentie van verandering bij de kinderwerkers onderzocht. Ik heb gekozen om met het volledige team een focusgroep te houden, omdat we te maken hebben met wat Morgan - in de reader onderzoeksmethoden - group-level issues noemt (*Morgan, 2017*). Wat duidelijk opvalt aan deze analyse, is dat interne processen en methodiek en visie-ontwikkeling een dominante factor waren in de focusgroep. Ik kan hieruit een eerste voorzichtige conclusie trekken: als het team kinderwerk van stichting Netwerk het heeft over haar veranderende rol, spelen de interne processen daarbij een belangrijke rol. Met name de ontwikkeling van een eigen visie op het kinderwerk lijkt voor alle respondenten een absolute noodzaak (*Blaak, 2017*). Met alleen visie-ontwikkeling kom je nog niet tot verandering. Daar is volgens mij meer voor nodig.

Ook concludeerde ik dat de teamsamenstelling en de eigen ontwikkeling als professional factoren van aandacht zijn (*Blaak, 2017*). Deze uitkomsten heb ik besproken met mijn manager en met de directeur bestuurder van Stichting Netwerk. Vanuit die kant wordt aangegeven dat de positie van het kinderwerk op dit moment ‘nog’ niet duidelijk is. Ook heb ik deze hypothese in een aantal informele gesprekken voorgelegd aan een aantal ketenpartners, onder wie een directeur basisonderwijs en een beleidsambtenaar van de gemeente Hoorn. Zij bevestigen ook het onduidelijke beeld dat er over het kinderwerk is. Kortom, vanuit deze verkenning blijkt dat er behoefte is aan meer kennis over de positie van het kinderwerk in het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn. En dat is iets waar praktijkgericht onderzoek een belangrijke bijdrage aan kan leveren. Een en ander bevestigt het beeld dat de zichtbaarheid van ons werk niet erg groot is. Daaruit concludeer ik voorzichtig dat de waarde van onze bijdrage in het jeugdwerkszijnsdomein onderschat of soms helemaal niet gezien wordt. In de 15 jaar dat ik nu actief ben in het kinderwerkteam, zijn we vooral bezig geweest met het organiseren van activiteiten. Tijd voor verdieping en bezinning wordt niet of nauwelijks genomen. Wij zijn daar niet zo mee bezig. Socioloog Richard Sennett spreekt over ambachtelijk vakmanschap als een niet-aflatende, basale menselijke impuls. Als de wens om ons werk goed te doen, omwille van het werk zelf. Deze wens vormt de basis voor ‘beroepstrots’ (*Spierts, 2014*). Ik herken mijn team hierin. Die beroepstrots of ambachtelijk vakmanschap is zeker niet genoeg om je als professional staande te houden in de huidige tijd. We verkopen onszelf niet genoeg. Marcel Spierts spreekt in zijn boek over de stille krachten van de verzorgingsstaat. Die stille krachten zijn we in dubbel opzicht. Enerzijds omdat we op de achtergrond werken. Anderzijds omdat we onze stem te weinig

laten horen. De vraag is dus: hoe kunnen we als professionals de waarde van ons werk beter zichtbaar maken, om hiermee onze eigen lokale beroepsidentiteit vorm te geven?

2.6 Wat is het gewenste effect voor de kinderwerkers in Hoorn?

Binnen het onderzoeksproces ben ik met mijn collega's op zoek gegaan naar de bijdrage die de kinderwerkers dagelijks leveren aan het lokaal sociaal domein en de betekenis hiervan. Bij dit participatief onderzoek ging het vooral over het naar boven halen van de waarde die het kinderwerk heeft in de eigen lokale context. Met het inzicht dat onder andere de ketenpartners ons gegeven hebben, kunnen we een nieuwe vorm van bewustwording creëren over de waarde die de individuele kinderwerker vertegenwoordigt. Er ontstaat dan reflectie op het eigen handelen.

Ik wil dat dit onderzoek ertoe leidt dat de individuele professional zich verrijkt met voldoende kennis en inzicht om een visie op het kinderwerk binnen het lokaal sociaal domein te kunnen onderbouwen. Het is noodzakelijk dat wij als team uiteindelijk tot de conclusie komen dat veranderen noodzakelijk is. Met de verkregen onderzoeksresultaten wordt ook bijgedragen aan het functioneren van het kinderwerk als systeem. Hoe gaan we ons verhouden tot de belangrijkste ketenpartners, zoals het onderwijs en de kinderopvang?

Als bijkomend effect vind ik het ook belangrijk dat het kinderwerk beter geprofileerd wordt bij ketenpartners en gemeente. Zo weten ook zij wat er van kinderwerkers verwacht mag worden en kunnen zij meer gebruik maken van onze kennis en kunde. Daarnaast is het belangrijk om te verkennen welke kerntaken het kinderwerk in de toekomst moet uitvoeren volgens de ketenpartners binnen het lokaal sociaal domein. Dit geeft het kinderwerkteam de mogelijkheid om meer richting te geven aan het dagelijkse werk. Als laatste effect draagt dit onderzoek ook bij aan de professionalisering van het kinderwerk in Hoorn.

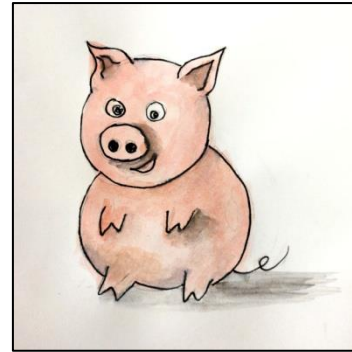
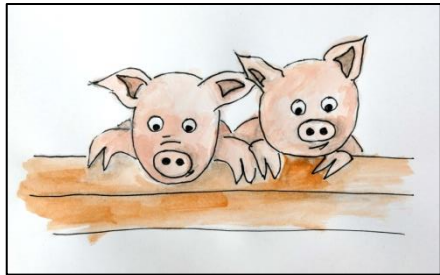
Professionalisering is het proces waarin een beroep zich tot een herkenbare en erkende professie ontwikkelt (*Spierts, et al., 2017*).

2.7 Intermezzo

De zes biggetjes en de grote boze transitiewolf....

Er waren eens 6 prachtige biggetjes, elke dag speelden ze samen in een grote modderpoel. Ze bedachten de leukste spelletjes en activiteiten. Het zonnetje scheen hun toe en ze waren gelukkig.

Maar op een dag zegt moeder varken tegen haar zes biggetjes dat ze goed moeten luisteren. Ze vertelt dat ze gehoord heeft dat de grote boze transitiewolf in aantocht is en dat ze moeten leren voor zichzelf te zorgen. Ze moeten gaan nadenken over hoe ze zichzelf kunnen beschermen. “Ga jullie eigen huis

bouwen”, zegt hun

moeder. “De modderpoel is niet langer veilig”. De zes biggetjes kijken elkaar aan en beginnen te overleggen hoe dat huisje eruit moet komen te zien. Ze zijn alle zes even eigenwijs, iedereen

spreekt door elkaar heen en niemand begrijpt elkaar. Na talloze overleggen, besluiten ze om allemaal op hun eigen wijze een huisje te bouwen. Vol goede moed en met een knapzak vol met eten verlaten ze de modderpoel en gaan ze op pad. Ze bouwen hun huisjes aan de rand van het bos. De eerste drie biggetjes zijn nogal gemakzuchtig en bouwen samen even snel een huisje van wat takken en stro. Daarna gaan ze lekker zwemmen en spelen. Ze willen graag dat de andere drie biggetjes ook komen spelen, maar die zijn nog bezig hun eigen huisjes te

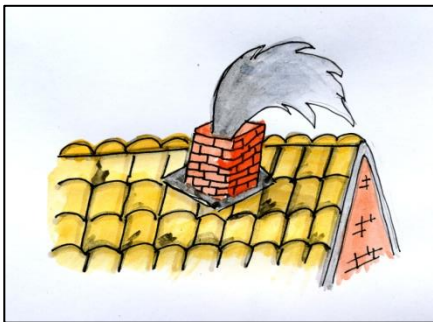
maken. Twee andere biggetjes maken samen een huisje van hout. Het ziet er mooi uit, maar zou het stevig genoeg zijn om hen te beschermen tegen de transitiewolf? Zij vinden het echter wel prima en gaan ook liever spelen. Het zesde biggetje is het meest bezorgd en

maakt een huisje van steen, met stevige ramen en deuren. Pas als de eerste vijf biggetjes al heel lang gespeeld hebben, is het zesde biggetje klaar. Maar dan horen ze gebulder en zien ze de grote boze transitiewolf aankomen. Snel vluchten ze naar hun huisjes. Als de transitiewolf bij de huisjes is aangekomen, staat hij eerst voor het huisje van takken van de eerste drie

biggetjes. Met grote kracht blaast hij het huisje omver. De biggetjes kunnen nog net ontsnappen en rennen het houten huisje van de andere twee biggetjes binnen.

De biggetjes in het houten huisje denken hier veilig te zijn. Maar als de wolf voor hun deur staat, worden ze toch wat zenuwachtig. En terecht, want met een grote klap met zijn staart beukt de wolf het huisje omver. Geschrokken rennen de vijf biggetjes naar het zesde biggetje in het stenen huisje. Daar schuilen ze voor de transitiewolf. Met alle kracht die hij in zich

heeft, probeert de wolf om het huisje omver te gooien. Dit lukt echter niet. Wat hij ook probeert, het huisje blijft stevig staan. De zes biggetjes lijken eindelijk veilig. De transitiewolf druipt hongerig af. In zijn hoofd is hij al bezig met nieuwe plannetjes om de biggetjes te pakken te krijgen. Op een dag bedenkt de grote boze transitiewolf dat hij ook door

de schoorsteen kan. Hij klimt op het dak en laat zich door de schoorsteen naar binnen vallen...

Loopt dit sprookje goed af?

Worden de zes biggetjes opgevreten? Of hebben de biggetjes hun tijd goed gebruikt? Zijn ze varkens geworden om zo de transitiewolf het hoofd te kunnen bieden?

© illustraties Cora (*Lieshout*)

Inspiratie voor dit sprookje komt van: (*de leukste sprookjes, sd*)

2.8 Veranderen en weerstand

De cultuur van een team kan beschouwd worden als een gemeenschappelijk erfgoed van een groep met een betekenisgevend karakter. Deels is dit erfgoed materieel, deels is het immaterieel, symbolisch, psychologisch, existentieel of spiritueel. Veel van het geestelijk erfgoed is on- of voorbewust, tegelijkertijd zij we er van top tot teen mee doordrenkt (*Nieuwenhof van den, 2013*). Ik maak ondertussen 15 jaar deel uit van het team kinderwerk in Hoorn. Als ik mijn team zou karakteriseren, dan zou ik het omschrijven als een hecht collectief met een hoog arbeidsethos. Er heerst een cultuur van ‘niet lullen maar poetsen’ en van ‘zo doen wij dat’. Elke cultuur is gericht op interne integratie en externe adaptatie. De functies van de cultuur hierin zijn: standaardisatie en probleemoplossing en onzekerheidsreductie (*Nieuwenhof van den, 2013*).

De cultuur van een team hooghouden, heeft dus een belangrijke functie. Veranderen van cultuur en oude patronen loslaten is voor iedereen ingewikkeld en levert per definitie weerstand op. Weerstand tegen verandering treedt op bij praktisch elke substantiële verandering. Als een verandering leidt tot drastische organisatorische wijzigingen, is het begrijpelijk dat er weerstand ontstaat. Maar soms is het feit dat een status quo wordt doorbroken al voldoende aanleiding (*Nieuwenhof van den, 2013*). Veranderingsprocessen kunnen het bestaande evenwicht verstoren, onlust of angst veroorzaken en leiden tot weerstand. Hieruit volgt dat als veranderprocessen goed worden ingericht, er minder angst is of dat angst niet omgezet wordt in weerstand (*Nieuwenhof van den, 2013*). Als een van de doelstellingen van dit onderzoek is dat er verandering gaat plaatsvinden, is het goed om er rekening mee te houden dat er weerstand kan ontstaan. Maar dit proces kun je dus beïnvloeden. Je kunt de veranderbereidheid positief beïnvloeden door een zekere gewenningstijd, een goede voorbereiding, duidelijke doelstellingen, goede informatie en communicatie en flexibiliteit in het veranderproces (*Nieuwenhof van den, 2013*). De uitkomsten van dit onderzoek zijn een eerste gezamenlijke verkenning van het sociaal domein. Het is een soort spiegel die we ons als kinderwerkers voorhouden, die dient als verheldering bij de eerste stap naar verandering.

2.9 Veranderen en het herbezinningsproces

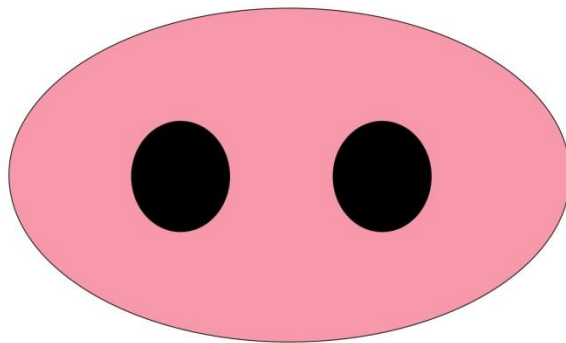
Ik heb me met dit onderzoek gericht op het inzichtelijk maken van de waarde van het kinderwerk van stichting Netwerk binnen de lokale context van de gemeente Hoorn. Er gaat door middel van dit onderzoek een gezamenlijk beeld ontstaan voor de komende vijf jaar. Het kinderwerkteam is vanaf de start bij dit onderzoek betrokken geweest en heeft meegedacht. Dit gaat leiden naar een nieuwe gezamenlijke identiteit (*Wierdsma & Swieringa, 2011*). Tijdens de vervolgstappen is het belangrijk dat je scherp op de inhoud blijft en zorgvuldig omgaat met de relaties. De kinderwerkers moeten voortdurend geprikkeld blijven om te reflecteren op bestaande processen, routines en werkwijzen. We gaan gezamenlijk voorkomen dat het team jeugd in de comfortzone blijft zitten en zodoende wegblijft uit de 'plekken der moeite' (*Wierdsma & Swieringa, 2011*). André Wierdsma spreekt over de plek der moeite om de weerbaarheid van collectieve en individuele leerprocessen op het niveau van principes aan te duiden. Reflectie op dit niveau is de moeite en vraagt moeite van alle betrokkenen – leidinggevend en medewerkers. De plek der moeite biedt nieuwe mogelijkheden, doordat de bestaande patronen worden doorbroken. Dit proces vraagt ook moeite. Moeite om samen te durven en willen stilstaan bij het bestaande zelfbeeld en bij de onderlinge vervlechtingen (*Wierdsma A. , www.canonvanhetleren.nl, 2012*). Zoals ik hierboven al beschreef zijn die relationele vervlechtingen ook binnen mijn team sterk aanwezig. Ook ingesleten patronen maken deel uit van de dagelijkse routine. Daar is op zich niets mis mee, tenzij je wilt of moet veranderen. Dan wordt het je valkuil. Het is dus de kunst om met alle betrokkenen samen te kunnen en durven stilstaan bij deze ingesleten patronen van denken en handelen. Dit kan leiden tot een confrontatie met het zelfbeeld en de onderlinge relaties. Dit is een moeilijk proces waar je als organisatie of team misschien niet zelfstandig uitkomt. Soms lukt het pas als je outsiders bij dit proces betreft (*Wierdsma & Swieringa, 2011*). Samenwerkingspartners hebben tijdens het onderzoek een waardevolle bijdrage geleverd.

In het eerste deel van deze thesis heb ik uitvoerig stilgestaan bij de veranderingen in het sociaal domein en de (lokale) gevolgen voor het kinderwerk. Ik heb gekeken naar het vak kinderwerk om het vervolgens over veranderen te hebben, met speciale aandacht voor de veranderopgave van het kinderwerkteam in Hoorn. Hiermee zijn de aanleiding en urgentie en positionering van dit onderzoek beschreven. Het volgende deel van deze masterthesis gaat

over de onderzoeksopzet. Ik bespreek in de komende hoofdstukken de onderzoeksstrategie, de onderzoeksvragen en het onderzoeksontwerp.

Deel 2

Onderzoeksopzet

Deel 2: De onderzoeksopzet

“Ik ben een dingzoeker en dan ben je nooit klaar”

*) (*Pippi Langkous*) (Lindgren, 2004).

Hoofdstuk 3: Onderzoeksstrategie

3.1 Regulatieve Cyclus

Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn is onderzoek dat wordt uitgevoerd door zorg- en dienstverleners. Daarbij worden op systematische wijze en in interactie met de omgeving antwoorden verkregen op vragen die ontstaan in de eigen beroepspraktijk en die gericht zijn op verbetering van deze praktijk (*Donk van der & Lanen van, 2016*). De regulatieve cyclus is een praktijkgericht, door Van Strien (1986) ontwikkeld procesconcept. (*Zie figuur 1, blz. 39*). Het woord 'regulatief' houdt in dat de cyclus gericht is op beslissingen en geeft het denken van de onderzoeker weer. De cyclus vertrekt vanuit het handelen van de professional. De regulatieve cyclus is ontwikkeld om te komen tot 'adequaat handelen, met het doel te veranderen of te verbeteren' (*Alders, 2013*). De regulatieve cyclus doorloopt de fasen: probleemstelling > diagnose > plan > ingreep > evaluatie > probleemstelling et cetera (*Lange, Schuman, & Montessori, 2011*). Iedere fase in de regulatieve cyclus kan een complete onderzoekscyclus bevatten (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Deze cyclus bevat de volgende onderdelen: oriënteren (blz. 83), richten (blz. 109), plannen (blz. 131), verzamelen (blz. 171), analyseren en concluderen (blz. 221), ontwerpen en innoveren, (blz. 267) en rapporteren en presenteren (blz. 297).

3.2 Positionering onderzoek in de regulatieve cyclus

Het praktijkvraagstuk binnen dit onderzoek bevindt zich in de diagnosefase. Als een vraagstuk zich in de diagnosefase bevindt, is het noodzakelijk om eerst een analyse te maken van de uitgangssituatie. Je kijkt naar de bestaande situatie en probeert in beeld te brengen welke praktijkproblemen en -vragen er zijn. Je kijkt ook voor wie deze vragen en problemen belangrijk zijn, wat er bekend is, wat het belang van je onderzoek voor je organisatie kan zijn etc. (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Met andere woorden, het gaat om het in kaart brengen van de werkelijke situatie met alle verwachtingen, visies en uitgangspunten. Je bekijkt de praktijkvraag vanuit verschillende perspectieven. Een belangrijk onderdeel van

deze kernactiviteit is het verkennen en beschrijven in dialoog met anderen (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Dit laatste is voor mij essentieel. Zie hoofdstuk 2.4.1 en 2.4.2. Ook het vooronderzoek uit 2017 (zie hoofdstuk 3.3) maakt deel uit deze kernactiviteit. Vakliteratuur kan in deze fase zorgen voor meer inzicht in het praktijkprobleem.

Figuur 1, regulatieve cyclus Van Strien

In de planfase die hierop volgt, kunnen belanghebbenden uit het lokaal sociaal domein in gezamenlijkheid bedenken welke essentiële bijdragen de kinderwerkers aan het lokaal sociaal domein kunnen leveren. Alle zes betrokken collega's gaan onderzoek doen binnen de specifieke context van de wijk waarin ze werken. In samenspraak met ketenpartners wordt middels semi-gestructureerde interviews onderzoek gedaan. Tijdens dit proces wordt de waarde van het kinderwerk in kaart gebracht. Hier stopt mijn thesis.

3.3 Hoofddoelstelling

Een bijdrage leveren aan het verbeteren van de positie van kinderwerkers binnen het lokaal sociaal domein in de gemeente Hoorn. Dit door duidelijkheid te creëren voor de kinderwerkers, Stichting Netwerk en kernpartners alsmede de gemeente Hoorn over de waarde en het essentieel belang van de kinderwerkers in de wijken en buurten van Hoorn.

3.4 Subdoelstelling

De transities binnen het lokaal sociaal domein in Hoorn vragen van alle partners om zoveel mogelijk bij elkaar aan te sluiten. Ze vragen om een integrale aanpak, in plaats van solo vanuit je eigen organisatie te werken. Het is noodzakelijk om verbinding te maken. Dit geldt zeker voor het lokaal jeugdbeleid (*gemeente Hoorn, afdeling stadsontwikkeling, 2015*). Deze veranderingen vragen om een nieuwe werkwijze van het kinderwerk. Hoe deze verandering er

daadwerkelijk uit gaat zien, is nog niet duidelijk. Door middel van dit onderzoek naar de ‘toegevoegde’ waarde van het kinderwerk binnen het lokaal sociaal domein, hoop ik al op verandering tijdens het onderzoek. Bewustwording is stap één in een veranderingsproces. Om dit proces optimaal vorm te geven, ga ik de individuele kinderwerkers zelf ook onderzoek laten doen. Dit doe ik door ze zelf interviews te laten afnemen in hun eigen wijk met hun eigen ketenpartners. Zodra de kinderwerkers namelijk gaan nadenken over de waarde die zij vertegenwoordigen in hun eigen werkcontext, start er al een vorm van reflectie op de huidige, op ‘ouderwetse’ activiteiten gerichte manier van werken. Deze reflectie brengt hoe dan ook een bewustwording van het eigen handelen en de eigen werkwijze teweeg.

3.5 Concreet:

- Het in gang zetten van het hierboven beschreven veranderingsproces, brengt bewustwording over eigen praktijk en handelswijze teweeg bij de kinderwerkers van Stichting Netwerk.
- Een bijdrage leveren aan de *body of knowledge*. Dit door het expliciet maken van de impliciete kennis van kinderwerkers over hun essentiële rol in en bijdrage aan het lokaal sociaal domein in Hoorn.
- Een bijdrage leveren aan het zichtbaar maken van de waarde van het kinderwerk aan Stichting Netwerk, ketenpartners van het kinderwerk in het lokale sociale domein en de gemeente Hoorn.

3.6 Hoofdvraag

Welke essentiële bijdragen kunnen de kinderwerkers van stichting Netwerk leveren aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn?

3.7 Relatie tussen hoofdvraag en doelstelling

Voor het beantwoorden van de hoofdvraag is het hele team kinderwerk gezamenlijk verantwoordelijk. Er is dus sprake van kennis co-creatie. Bij deze vraag gaat het in eerste instantie om de ontwikkeling van twee soorten kennis. De twee soorten kennis verschillen van elkaar, maar hangen tegelijkertijd ook met elkaar samen. In samenhang geven ze richting aan collectief maatschappelijk handelen.

Het gaat om: **1. Systeemkennis, 2. Doelkennis.**

Systeemkennis betreft kennis over de huidige situatie, doelkennis heeft betrekking op de gewenste situatie. Bij een derde vorm van kennis, de transformatiekennis, betreft het de vraag hoe de transitie te maken van de huidige naar de gewenste situatie (*Merks, 2012*). Deze laatste vraag zal niet beantwoord worden met dit onderzoek. Wel zal deze vraag nadrukkelijk gaan meespelen in het vervolg op het onderzoek. Het gaat uiteindelijk om het veranderingsproces om te komen tot een nieuwe werkwijze van de kinderwerkers.

3.8 Deelvragen

- 1. Welke relevante kennis en informatie is er beschikbaar over de rol van het kinderkwerk in het (lokaal) sociaal domein?**
 - a. Wat is kinderkwerk?
 - b. Welke invloed hebben recente veranderingen in het sociaal domein zoals de WMO en de harmonisatiewet op het jeugdbeleid van de gemeente Hoorn?
 - c. Wat is er bekend in de literatuur over de waarde van het kinderkwerk?

- 2. Hoe denken de ketenpartners over de waarde van het kinderkwerk in en over de bijdrage aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn?**

- 3. Welke taken van het kinderkwerk passen bij de waarden, opgehaald bij de ketenpartners?**

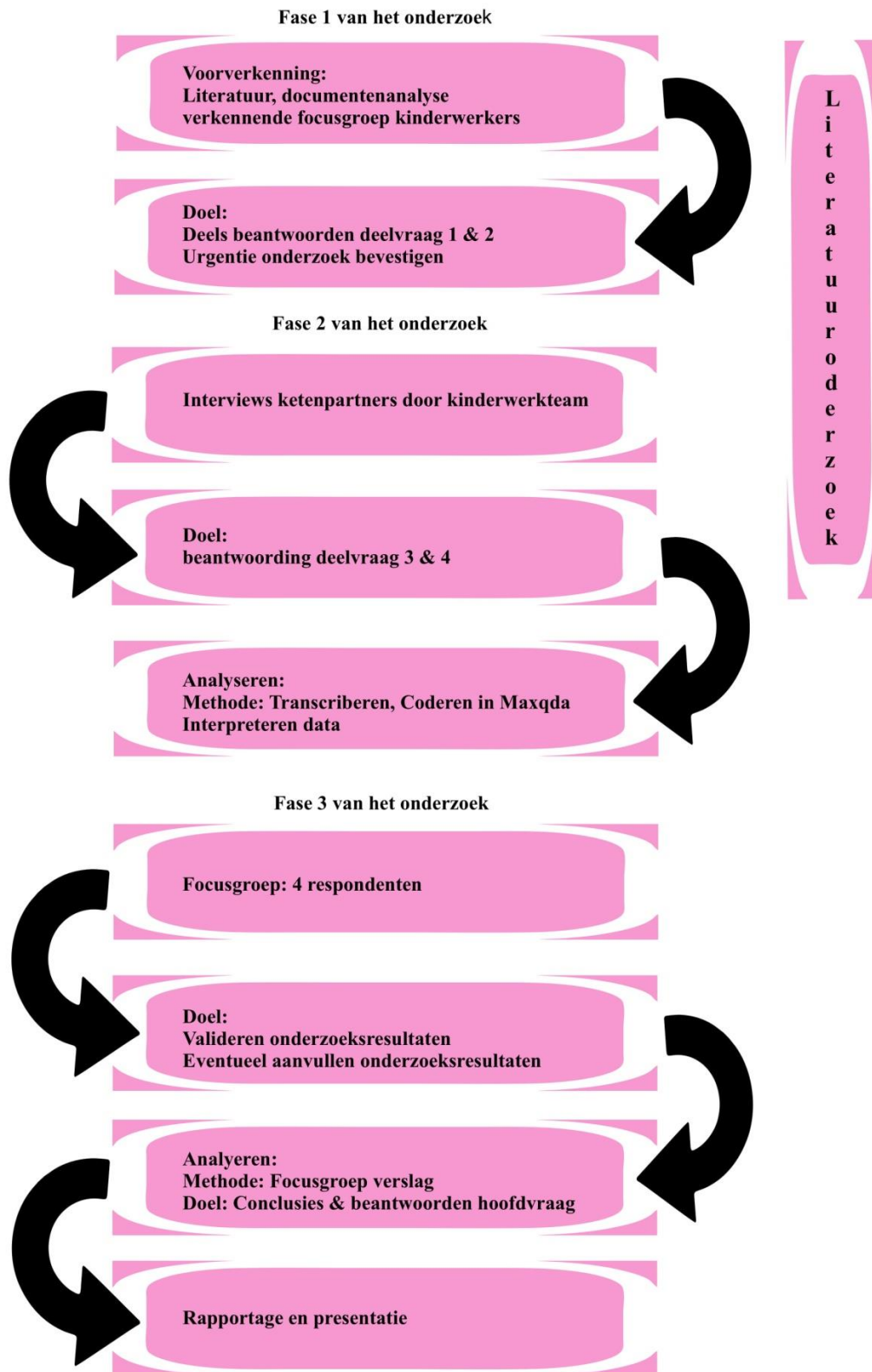
3.9 Relatie tussen deelvragen en doelstelling

Met het beantwoorden van de deelvragen kan ik de centrale onderzoeksvraag onderbouwen. Deelvraag 1 zorgt voor de theoretische onderbouwing en gaat als eerste beantwoord worden. Met deelvraag 2 breng ik de waarde en belangrijkste taken van het kinderkwerk in beeld en kunnen we conclusies trekken over de essentiële bijdrage van het kinderkwerk in de gemeente Hoorn. Deelvraag 3 brengt de belangrijkste taken voor het kinderkwerkteam in Hoorn in beeld, waarmee we richting kunnen geven aan een nieuw te ontwikkelen visie en werkwijze.

Hoofdstuk 4: Het Onderzoeksontwerp

4.1 Data verzamelen

Ik heb op een systematische wijze diverse methoden voor het verzamelen van data toegepast. Het is een combinatie van literatuurstudie, documentenanalyse, gesprekken, interviews en focusgroepen (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Ik heb alle relevante data gebruikt om achtergrondinformatie over het onderwerp te verkrijgen, om de thema's voor de focusgroepen af te leiden en om de bestaande context en urgentie te verhelderen. Met de literatuurstudie en de documentenanalyse worden de eerste twee deelvragen beantwoord in hoofdstuk 1. Door de context van het kinderwerk en de veranderopgave in het lokaal sociaal domein goed in beeld te brengen, heb ik een keuze kunnen maken voor mijn onderzoeksmethoden. In deze thesis gaat het om een combinatie van literatuurstudie, interviews en focusgroepen. Voor een schematisch overzicht zie figuur 2, bladzijde 43.

Figuur 2: Fasering onderzoek

4.2 Literatuur

Allereerst wil ik aangeven dat ik bij het zoeken naar relevante literatuur moest concluderen dat er weinig specifiek is gepubliceerd over kinderwerk. Dit heeft ervoor gezorgd dat het aantal bronnen waarnaar ik kan verwijzen niet heel groot is. Dit lijkt bijna symbolisch voor mijn hoofdvraag, waarbij ik op zoek ga naar de waarde van het kinderwerk. Ik heb me veelal moeten beperken tot publicaties die informatie voor leidinggevenden ***relevant waren voor het onderzoek. Ik ben daarom mijn horizon gaan verbreden en heb ook gekeken naar literatuur over het domein jeugdwelzijnswerk, waar ook het jongerenwerk toe behoort. De meest relevante publicaties heb ik gevonden bij de diverse Nederlandse kennisinstututen zoals Movisie, het NJI en Sociaal werk Nederland.

Literatuurstudie heb ik tijdens alle fasen van het praktijkonderzoek gedaan en dit was dus een van de methoden om data te verzamelen. Bij de start van het onderzoek diende het om te verantwoorden waarom ik dit onderzoek relevant vond en hoe het onderzochte een aanvulling is op bestaande kennis. (*Lange, Schuman, & Montessori, 2011*).

4.3 Interviews

In dit onderzoek naar de waarde van het kinderwerk in de gemeente Hoorn heb ik ervaringen, meningen en verwachtingen van de diverse stakeholders verzameld. Daarvoor heb ik een aantal narratieve interviewvragen gebruikt. Dit soort interviews versterkt de inductieve benadering. Je stimuleert de geïnterviewde om een eigen verhaal te vertellen. Dit verhaal vormt het vertrekpunt voor een gesprek waarin je op zoek gaat naar gebeurtenissen, ervaringen en naar de betekenis die de verteller eraan geeft (*Donk van der & Lanen van, 2016*). In dit onderzoek was het belangrijk om de waarde van het kinderwerk goed boven tafel te krijgen. Daarbij is was het nodig dat we inventariseerden welke rollen en waarden de beroepspraktijk aan de kinderwerkers van stichting Netwerk toedicht en welke rollen en waarden er gemist worden. Juist de dingen die gemist worden, kunnen mensen aanzetten tot verandering. Ik vond het belangrijk om de gesprekken te beginnen met positieve voorbeelden en mooie momenten die mensen met het kinderwerk beleefd hebben. De verwachting was dat het interview dan beter zou verlopen en de belangrijkste data makkelijker boven tafel zouden komen. Ook heb ik een interviewleidraad gemaakt. Deze bevat slechts een paar vragen die als handleiding dienen tijdens de gesprekken. De leidraad bevat verder een beschrijving van het doel, de opbouw en de inhoud van het interview. Ook is de manier waarop het gesprek wordt

'Biggen worden Varkens'

vastgelegd en verwerkt vastgesteld. De leidraad bevat ook de wijze van omgaan met gegevens en terugkoppeling van resultaten (*Donk van der & Lanen van, 2016*). (Zie bijlage 3).

Om de juiste kennis over de waarde van het kinderwerk aan te spreken en om het team kinderwerkers vanaf het begin betrokken te houden, hebben we er samen voor gekozen om gezamenlijk kennis te verzamelen over ervaringen en verwachtingen in onze eigen werkpraktijk. Alle zes leden van het kinderwerkteam hebben voor dit onderzoek minimaal twee interviews afgenomen met de door ons geselecteerde ketenpartners. Daardoor kreeg ik data per werker en per wijk. Bij de selectie van de gesprekspartners hebben we rekening gehouden met de functie en werkplek in het sociaal domein. We hebben respondenten uitgezocht in drie lagen van het sociaal domein. Ook hebben we gezorgd voor een grote diversiteit aan functies binnen de respondentengroep. Zo kregen we een zo'n breed mogelijke kijk op het werk van de kinderwerker. De eerste laag respondenten bestaat uit directe partners in de uitvoering (medewerker wijkteam, basisschoolleraar, bibliotheekmedewerker, jongerenwerker, peuterspeelzaalleidster, beweegmanager sport, IB-er). Daarnaast hebben we respondenten die op directieniveau hun functie uitoefenen (twee directeuren basisschool, directeur kinderopvang, directeur IKC). Ten slotte was er nog een aantal respondenten die op bestuursniveau werken bij de gemeente Hoorn (twee beleidsambtenaren en een wethouder). Dit heeft heel diverse en interessante data opgeleverd. Elk interview had een maximale lengte van 50 minuten. Aan de interviews hebben uiteindelijk 15 respondenten meegedaan.

4.4 Focusgroep

Een focusgroep maakt onderdeel uit van een strategie waarbij je een groep formeert met deskundigen en belanghebbenden die met het onderwerp te maken hebben (*Donk van der & Lanen van, 2016*). De focusgroep-methode past goed bij mijn onderzoek. Je presenteert je ontwerp of bevindingen in een kleine groep en gaat aan de hand van stellingen of vragen met de aanwezigen in gesprek over het onderwerp. Door te zorgen voor variatie in de kennis en achtergronden van de deelnemers, wordt het onderwerp vanuit verschillende invalshoeken bekeken en geëvalueerd (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Het doel van de focusgroep is inzicht te krijgen in de meningen, verwachtingen en ervaringen van betrokken ketenpartners over de essentiële bijdragen die onze kinderwerkers kunnen leveren aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn. Ik heb de focusgroep in de laatste fase van de dataverzameling geplaatst. De nieuw opgedane kennis bij de kinderwerkers wordt hiermee

verbonden met de nieuw te ontwikkelen werksituatie. De focusgroep is hiermee tevens een manier om met en van elkaar te leren.

Voor dit onderzoek zijn twee focusgroepen samengesteld. Een eerste focusgroep bij de start van de verkennende fase met daarin het voltallige team kinderwerk. Deze heeft plaats gevonden in 2017. Een tweede focusgroep ter is ter validatie van het onderzoek samengesteld uit een viertal respondenten. Deze respondenten hebben allemaal meegewerkt aan de interviews. Ik heb gekozen om deze deelnemers uit de directie en bestuurslaag te selecteren. Dit heb ik gedaan omdat zij invloed hebben binnen hun organisaties of bestuur. Deze invloed is weer van belang als we met het kinderwerkteam het komende jaar een veranderslag willen maken. Hoe meer men zich verbonden voelt met ons team, hoe meer betrokken men bij het komende veranderproces zal zijn. Deze focusgroep bestond uiteindelijk uit twee directeuren van basisscholen uit twee schoolbesturen, de directeur van de grootste kinderopvangorganisatie in Hoorn en een beleidsambtenaar onderwijs van de gemeente. De vragen die gesteld zijn tijdens de focusgroep-sessie waren gebaseerd op de uitkomsten van de interviews. De focusgroep-sessie diende niet alleen om verdere informatie boven tafel te halen, maar ook ter validatie van de uitkomsten van de interviews.

Ik maak voor de analyse gebruik van het verslag dat mijn critical friend heeft gemaakt van de focusgroep-sessie. Verder zijn geluidsopnames gemaakt en hebben de respondenten op schrift hun conclusies vastgelegd.

Conclusie

Met de data verkregen uit het literatuuronderzoek, de interviews en de afsluitende focusgroep, was ik in staat om antwoord te geven op mijn hoofdvraag en de deelvragen 3 en 4. Ik heb voldoende input gekregen om de essentiële waarde van het kinderwerk in Hoorn boven tafel te krijgen. Ik heb daarnaast een vertaalslag kunnen maken naar een model dat richting gaat geven aan een nieuwe visie en werkwijze voor de kinderwerkers. Aan dit model zijn de belangrijkste taken voor de kinderwerkers volgens de vertegenwoordigers van het sociaal domein gekoppeld.

4.5 Kwaliteit

Bij dit onderzoek heb ik rekening gehouden met de kwaliteitscriteria van praktijkgericht onderzoek. Ik heb gelet op de betrouwbaarheid en validiteit, de ethiek, op mijn rol als professional en onderzoeker en op de bruikbaarheid van het onderzoek. Het praktijkonderzoek dat ik verricht heb, is geen op zichzelf staand gegeven. Het kinderwerk opereert in een dynamische omgeving die zich niet makkelijk laat sturen. Daarbij komt dat de beroepspraktijk niet alleen bestaat uit welzijnscollega's, maar ook uit een scala van samenwerkingspartners. Het kinderwerk maakt op haar beurt weer onderdeel uit van het systeem van de moederorganisatie, die weer onderdeel uitmaakt van een veel groter systeem. Zoals de gemeente Hoorn, de belangrijkste financier, dat is. Binnen dit onderzoek stond de interactieve dynamiek tussen de kinderwerkprofessionals en hun werkveldcollega's centraal. Met het onderzoek draag ik bij aan de kennis, innovatie en ontwikkeling van het beroep kinderwerk in de bovengeschetste context. Met de opgedane kennis kan het startschot gegeven worden voor vernieuwing van de visie en werkwijze. Deze nieuwe visie, taken en werkwijze zullen ertoe leiden dat de essentiële waarde van het kinderwerk zichtbaar wordt en blijft. Ze bevatten alle ingrediënten die nodig zijn om tot verandering en vernieuwing te komen.

4.6 Betrouwbaarheid & Validiteit

Afhankelijkheid van het onderzoek heeft te maken met het begrip betrouwbaarheid. (Boeije, 2005). Ik heb tijdens het hele onderzoektraject gebruik gemaakt van een zogenaamde critical friend. Zij keek tijdens het hele proces kritisch over mijn schouder mee en heeft op die manier mijn onderzoek nauwlettend gevolgd. Daarnaast hebben mijn collega-kinderwerkers actief meegewerkt aan het onderzoek. Zij hebben allemaal zelfstandig interviews uitgevoerd. Daarmee zijn ze tegelijkertijd verantwoordelijk voor het eindresultaat. De critical friend en de gedeelde verantwoordelijkheid bij het team dragen bij aan het feit dat ik als onderzoeker minder afhankelijk word. Ook heb ik directie en management van Stichting Netwerk met maandelijkse updates op de hoogte gehouden van mijn vorderingen. Deze manier van werken verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek. Ik besef dat onderzoek altijd een momentopname is. Het is een proces dat te maken heeft met het denken en doen van mensen. Dit kan natuurlijk in de loop van de tijd veranderen. Dit geldt dus ook voor de respondenten. Het onderzoek is daardoor toetsbaar: alle verslagen en alle interviewvragen en gesprekken worden opgeslagen en bewaard. Ik heb gebruikgemaakt van diverse onderzoeksinstrumenten

en bronnen (triangulatie). Ik ben gedurende het hele proces transparant geweest. De keuzes en stappen die ik daarin genomen heb, staan beschreven in het onderzoek. Dit verhoogt de navolgbaarheid. Dit praktijkonderzoek was erop gericht om professionals uit het sociaal domein meer inzicht te geven in de beroepspraktijk van het kindwerk. Dit met het oog op verbetering in de toekomst. De validiteit van een onderzoek wordt hoger als de betrokkenen het gevoel hebben dat ze beter zicht hebben gekregen op de processen die zich in de organisatie afspelen (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Van dit laatste was zeker sprake. Het kindwerkteam en Stichting Netwerk hebben zich kwetsbaar, open en onderzoekend opgesteld. Dit proces noem je katalyserende validiteit (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Ik heb de resultaten van de literatuurstudie en de bevindingen uit de interviews ter validatie voorgelegd aan focusgroepen. Daarom ga ik ervanuit dat ik voldoende variatie in kennis heb gegenereerd. Ik heb de gegevens anoniem verwerkt. Ik heb voor de analyse gebruikgemaakt van het digitale instrument MAXQDA (zie bijlage 5).

De *Master Social Work leerjaar 2016-2018* van de Hogeschool Amsterdam fungeerde bovendien voor mij als klankbordgroep. De fasen van praktijkontwikkeling stonden gedurende de twee opleidingsjaren centraal en hebben een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van het onderzoek en bij het schrijven van deze masterthesis (*Hogeschool van Amsterdam, 2017*).

4.7 Ethiek

Als onderzoeker binnen dit praktijkonderzoek ben ik niet helemaal objectief. Sterker nog: ik maak onderdeel uit van het team én van de verandering. Dat maakt me kwetsbaar. Ik ben namelijk ook deelnemer met mijn eigen opvattingen, meningen en ervaringen. Dat vraagt van mij ethisch handelen waarbij er aandacht is voor empathie, sensitiviteit en reflectie.

Transparant werken en zorgvuldig omgaan met gegevens is hierbij ook van belang, evenals niet oordelen en open waarnemen. Ik heb binnen het hele proces gewerkt vanuit de goede intentie om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn en in het bijzonder aan de professionalisering van het team kindwerk. Ik heb hierin zuiver gehandeld en niet vanuit onderliggende persoonlijke motieven. Dit heb ik gedurende het hele onderzoek scherp op mijn netvlies gehouden. De resultaten van het onderzoek heb ik zonder waardeoordeel geanalyseerd (*Boeije, 2005*). Op deze manier heb ik ervoor gezorgd dat de overtuigingskracht van de onderzoeksresultaten in mijn ogen sterker is geworden.

4.8 Dubbelrol van de praktijkonderzoeker

Als je, zoals ik, een actieve rol speelt in zowel de praktijk als in het onderzoek, dan heeft dit op ten minste twee manieren consequenties voor je onderzoek. Enerzijds beïnvloed ik de praktijk als onderzoeker en de onderzoeksactiviteiten in de praktijk die ik onderzoek. Anderzijds beïnvloedt de praktijk mij in de keuzes die ik maak in het onderzoeksproces (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Ik zal me daarom als onderzoeker te allen tijde bewust zijn van die dubbelrol, deze accepteren, en daar waar mogelijk moet ik die rol expliciteren (*Donk van der & Lanen van, 2016*).

4.9 Bruikbaarheid

Het onderzoek draagt bij aan praktijkverbetering en brengt een lerend proces op gang bij het huidige team kinderwerk. Het naar boven halen van de waarde van het kinderwerk is belangrijk voor de positie van de kinderwerkers. Het is een relevant onderzoek voor het lokaal sociaal domein in Hoorn omdat de positie, rol en taakinvulling van de kinderwerkers verhelderd wordt. Het draagt bij aan het begrip en de onderlinge samenwerking tussen organisaties die zich bezighouden met het kind in de basisschoolleeftijd. Bovendien draagt het onderzoek bij aan het bevorderen van de gewenste integrale werkwijze die de gemeente Hoorn voorstaat. De opbrengsten van dit onderzoek leiden tot een model waarin de belangrijkste waarde en taken van het kinderwerk samenkomen. De onderzoeksopbrengsten geven richting aan een nieuwe visie en taakopvatting voor het kinderwerkteam in Hoorn en zijn het begin van een veranderingsproces. Daarnaast dient dit onderzoek een breder doel. Namelijk kennis verzamelen over het vak kinderwerk. Zoals ik al aangaf bij mijn onderzoek naar literatuur over kinderwerk, blijkt dat er maar weinig onderzoeksgegevens en publicaties zijn met kinderwerk als onderwerp. Daarmee draagt dit praktijkgerichte onderzoek bij aan de professionaliteit en professionalisering van de beroepsgroep in zijn geheel (*Hogeschool van Amsterdam, 2017*).

4.10 Appreciative Inquiry (AI)

Tijdens mijn onderzoek heb ik gebruik gemaakt van Appreciative Inquiry (A.I.), in het Nederlands ook wel Waarderend Onderzoeken genoemd. Het is zowel een theorie en een filosofie, als een methode om veranderingsprocessen te faciliteren (*Nieuwenhof van den, 2013*). Ik denk dat deze werkwijze goed past bij de werkwijze die mij voorstond in de onderzoeksfase. Het uiteindelijke tastbare resultaat van een Inquiry is een totaal aan uitspraken die beschrijven waar een organisatie naartoe wil, gebaseerd op zijn eerdere topmomenten. Het proces op zich leidt al tot een nieuw elan en nieuwe energie. Deelnemers vertrekken met een gevoel van commitment, vertrouwen en bevestiging dat zij succesvol geweest zijn. Zij weten nu ook hoe ze individueel en collectief meer momenten van succes kunnen creëren (*de Jong, 2012*). Wil je een nieuwe praktijk ‘modellieren’ dan is het noodzakelijk dat er nieuwe kennis ontstaat in de oude praktijk. Dit doe je door het oplossen van contradicties. Door samen te werken tussen verschillende systemen/organisaties en stakeholders en door verschillen te benutten op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid (*Gardener, 2017*). A.I. voldoet aan deze eisen.

Het centrale uitgangspunt van A.I. is, dat je bouwt op wat goed werkt in plaats van te fixeren op wat niet werkt. We zijn zo gewend te focussen op wat niet werkt, daarbij geholpen door traditionele probleemoplossende methoden, dat we vaak vergeten te kijken naar wat er wel goed gaat. A.I. stelt voor om de wereld, de ander en jezelf in een organisatie te bezien vanuit de mogelijkheden (reëel) die mensen met elkaar kunnen ontplooiën. Daar komt positieve energie bij vrij die gebruikt wordt voor het veranderingsproces (*Nieuwenhof van den, 2013*). Waar het bij A.I. om draait is het samen meer doen van waar we goed in zijn. A.I. zoekt daarom systematisch naar de meest effectieve en meest levendige momenten van een organisatie en bouwt daarop voort. Het is gebaseerd op het uitgangspunt dat als er zo veel mogelijk mensen participeren, het draagvlak voor de verandering groot is. Daarbij zullen ook veel mensen meewerken aan die betere organisatie. Weerstand bij verandering is bij toepassing van A.I. dan ook niet erg aanwezig (*de Jong, 2012*). A.I. wordt in organisaties vaak gebruikt om samenwerking te verbeteren en om een visie te ontwikkelen die in de organisatie gedragen wordt (*de Jong, 2012*). A.I. is gebaseerd op de vooronderstelling dat velen in dit proces participeren en dat door deze aanpak, het commitment aan de organisatie verdiept wordt en dat de organisatieleden actief helpen om de toekomst van de organisatie te creëren.

4.11 Appreciative Inquiry: de 4-D Cyclus

De vier uitgangspunten van A.I. (*de Jong, 2012*).

- Samen met anderen de successen van het verleden ontdekken.
- Vanuit deze ervaringen doorbouwen.
- Met de hulp van een gezamenlijke verbeelding, die wortels heeft in een positief verleden, een gewenste voorstelling maken van de toekomst.
- Op de positieve voorstelling volgt dan automatisch een positieve actie.

Tijdens het A.I.-proces is het handig om het hele proces op te splitsen in vier verschillende zich onderscheidene fases. In de praktijk zullen ze soms in elkaar overvloeien (*Seel, 2008*).

Eerste stap: Discover

Ontdekken wat leven geeft aan het kinderwerkteam. In de discovery-fase gaat het erom te ontdekken wanneer en welke buitengewone goede resultaten met betrekking tot het gekozen onderwerp werden geboekt. Onderdeel van deze eerste stap is om gezamenlijk aan de hand van de positieve verhalen vast te stellen hoe en waarom deze momenten zo speciaal waren. We benoemen als het ware de positieve ingrediënten in buitengewone momenten. Dan vormt er zich langzaam een beeld waarvan de deelnemers beginnen te zeggen: “Ja, dat was fantastisch toen. En ja, dat zou wel ideaal zijn als we daar meer van kunnen hebben” (*de Jong, 2012*).

Tweede stap: Dream

Op het moment waarop het team zegt: “Ja dat zou ideaal zijn als we daar meer van zouden kunnen doen”, begint men mentaal, bijna automatisch, zich een voorstelling te maken van hoe dat eruit zou kunnen zien. Te waarderen wat goed was in het verleden, leidt bijna vanzelf naar de hoop en het doel van een gewenste toekomst. Deze droomfase gebruikt dus de verhalen uit de discovery-fase, stelt de positieve thema's vast en maakt van hieruit een voorstelling voor de toekomst. Hier komen creatieve activiteiten vaak goed van pas (*de Jong, 2012*).

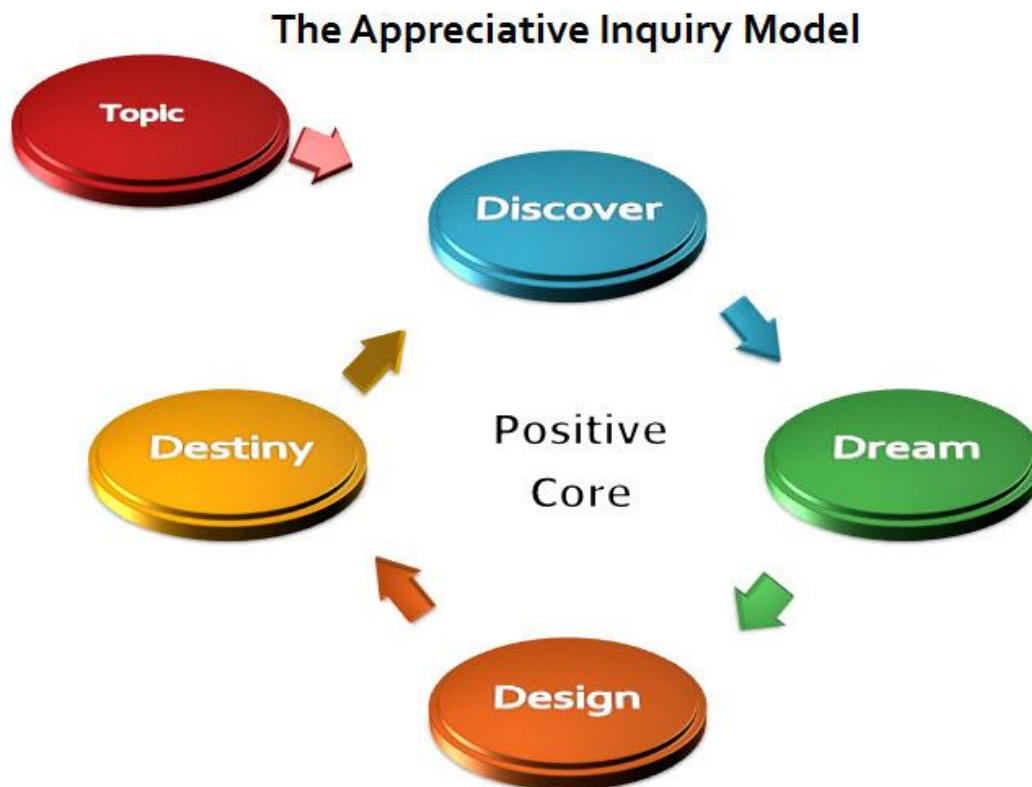
Derde stap: Design

‘Hoe maken we die uitzonderlijke situatie die we ons in de droomfase hebben voorgesteld tot de concrete ervaring van elke dag?’ is de vraag die hier centraal staat. Het gaat hier dus om concretisering. En daarmee is Design meer dan een visieontwikkeling. De voorstelling uit de

droomfase is geworteld in de werkelijkheid, in de geschiedenis van de organisatie. We weten dat deze voorstellingen hebben bestaan en wat de ondersteunende factoren waren. De droom zal daarom weer kunnen bestaan (*de Jong, 2012*).

Vierde stap: Deliver

Op het moment dat er een gezamenlijk beeld is gevormd van de gewenste toekomst en er in de design-fase besproken is hoe dat ingepast kan worden in de dagelijkse gang van zaken, gaan we manieren vinden om dat design in te voeren. Hier worden de afspraken gemaakt. Wederom: omdat de ideaalvisie gebaseerd is op ervaringen die werkelijk zijn gebeurd, is de mogelijkheid in de mensen aanwezig om het nog eens te doen. Dit is belangrijk, want het is juist door deze verbinding van succesmomenten uit het verleden met gewenste voorstellingen van de toekomst, dat A.I. de status quo opent voor positieve groei (*de Jong, 2012*).

Figuur 3: Appreciative Inquiry 4-D diagram

4.12 Afbakening

Dit onderzoek is gericht op de waarde die het kinderwerk vertegenwoordigt in het lokaal sociaal domein. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het kinderwerkteam van Stichting Netwerk in het voorjaar van 2018 (zie bijlage 4). Respondenten zijn geselecteerd op de volgende voorwaarden: ze moesten allemaal dan wel in uitvoering met ons samenwerken, of op directieniveau werkzaam zijn bij onze samenwerkingspartner, of een functie uitoefenen in het gemeentelijk apparaat in Hoorn. Het gebied van het onderzoek is afgebakend tot de gemeente Hoorn.

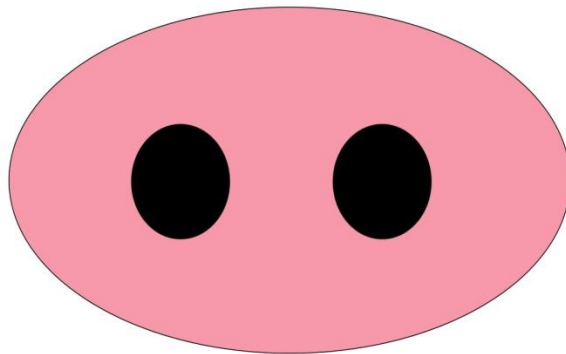
4.13 Einde onderzoek interventie

Dit onderzoek is een ontwerponderzoek dat zich in de diagnosefase van de regulatieve cyclus bevindt. De discover en dream-fase van de A.I.-theorie zijn gebruikt tijdens het proces van onderzoek. De aangeduide fases, zowel in de regulatieve cyclus als in de twee fases van de A.I., waren bedoeld om meningen en ervaringen van de betrokken ketenpartners over de waarde van het kinderwerk in Hoorn op te halen. De uitkomst van dit onderzoek is een beschrijving van de mogelijke waarde van het kinderwerk met daaraan gekoppeld de belangrijkste taken voor de kinderwerkers. Samen vormt dit de onderlegger voor een nieuwe visie en werkwijze. Deze beschrijving kan als advies worden opgevat voor Stichting Netwerk en het kinderwerkteam. Dat is tevens het eindpunt van mijn afstudeeronderzoek.

In het volgende deel van deze masterthesis zullen achtereenvolgens de bevindingen en resultaten van het onderzoek worden besproken.

Deel 3

Bevindingen & Resultaten van het onderzoek

Deel 3: Bevindingen en resultaten van het onderzoek

“Richt de wereld in naar je eigen zin” (Pippi Langkous) (Lindgren, 2004).

Hoofdstuk 5: Bijdrage & waarde van het kinderwerk vanuit 3 perspectieven

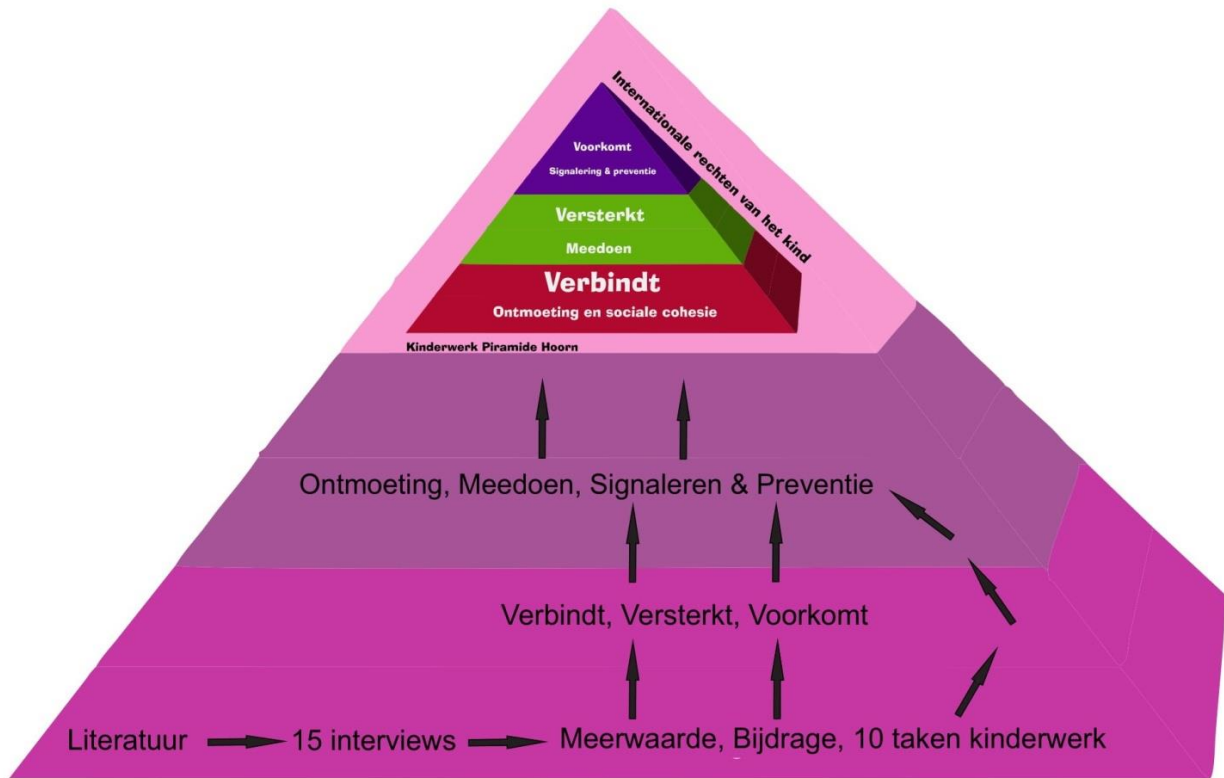
5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de resultaten van de interviews. Hiermee wordt deelvraag 2 beantwoord. Hoe denken de ketenpartners over de waarde van het kinderwerk in het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn? Welke (meer)waarde kennen de ketenpartners toe aan het kinderwerk in het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn? Zoals reeds vermeld in hoofdstuk 4, paragraaf 3 heb ik bij de selectie van de gesprekspartners rekening gehouden met de functie en werkplek in het sociaal domein. We hebben respondenten uitgezocht in drie lagen van het sociaal domein. De eerste laag waren respondenten die directe samenwerkingspartners in de uitvoering waren. Deze laag noem ik uitvoeringsniveau. Daarnaast hebben we respondenten die op directieniveau hun functie uitoefenen. Deze laag noem ik directieniveau. Ten slotte waren er nog respondenten die als bestuurders bij de gemeente Hoorn werkzaam zijn. Deze laag noem ik bestuursniveau. We hebben de respondenten allemaal dezelfde vragen gesteld (zie bijlage 3). Bij de introductievragen stond de relatie met het kinderwerk centraal en werd gevraagd of men voorbeelden kon geven over de samenwerking. Vervolgens hebben we een narratieve vraag gesteld, waarbij een verhaal over het kinderwerk centraal stond. Daarna zijn we gaan inzoomen op het belang van kinderwerk (activiteiten) voor kinderen, ouders en de wijk waarin de kinderwerker actief is. Als laatste hebben we de respondenten de 10 taken van het kinderwerk voorgelegd (zie bijlage 1 & 2). We hebben hen gevraagd om een top 5 samen te stellen met de belangrijkste taken voor kinderwerkers, bekeken vanuit het perspectief van waar de respondent werkzaam is. Deze data zijn gebruikt om uiteindelijk een top 3 samen te stellen per onderzoekslaag. Daarna heb ik die data gebruikt om een algemene top 3 samen te stellen. Hiermee wordt deelvraag 3 beantwoord.

5.2 Wijze van Analyseren

Kwalitatieve data kun je op twee verschillende manieren analyseren: op een deductieve en een inductieve manier. Bij de deductieve benadering kijk je naar algemene beginselen en theorieën, terwijl je bij een inductieve manier van analyseren vooral de theorie verklaart vanuit feiten en verschijnselen (*de Lange, Schuman, & Montesano Montessori, 2011*). Door zowel een deductieve als een inductieve benadering te gebruiken, heb ik de voordelen van beide werkwijzen kunnen combineren. Het theoretische deel heeft de deductieve benadering als ‘onderlegger’ van mijn onderzoek. Hier kun je telkens weer op teruggrijpen. Daarnaast is er de inductieve benadering, waarbij je relatief ‘onbevangen’ de data kunt benaderen (*Donk van der & Lanen van, 2016*).

In dit onderzoek ben ik met een deductieve benadering gestart. Ik ben gaan voortborduren op mijn literatuurstudie en heb hier de eerste drie thema’s geformuleerd voor de codering van deze empirische bevindingen. Deze thema’s zijn voorgelegd middels interviewvragen aan de 15 respondenten uit het sociaal domein in Hoorn. Als eerste hebben we alle respondenten gevraagd naar de bijdrage en de meerwaarde van het kinderwerk aan het sociaal domein in Hoorn. De data verkregen uit de vijftien interviews zijn aan de hand van deze twee thema’s gecodeerd (zie hoofdstuk 5.3, 5.4, 5.5 en 5.6). Na deze deductieve open codering, heb ik de data inductief verder geanalyseerd. Hierna volgde een tweede axiale codering. Dit leverde drie kernbegrippen op. Het kinderwerk verbindt, het kinderwerk versterkt en het kinderwerk voorkomt. Deze kernbegrippen zijn gecodeerd en geanalyseerd en verwoord (zie hoofdstuk 6.1.2, 6.1.2 en 6.1.3). Ik heb de uitkomsten vervolgens verder onderbouwd met de analyse van de 10 taken van het kinderwerk (zie hoofdstuk 6.2). Daarna volgde nogmaals een ronde codering, het zogenaamde selectief coderen. Uiteindelijk heb ik voldoende bewijs gevonden om een model te formuleren: de kinderwerkpiramide (zie hoofdstuk 6.7). Ik heb uitspraken kunnen doen over de uiteindelijke waarde en belangrijkste taken voor het sociaal domein van de gemeente Hoorn. Een schematische weergave van het onderzoeksproces staat in figuur 4, bladzijde 58.

Figuur 4: Schematische weergave onderzoek

De uitkomsten van het onderzoek heb ik in de laatste fase laten analyseren door een focusgroep. Deze data heb ik gebruikt om het model van de kinderwerkpiramide te toetsen. Ook heb ik deze sessie gebruikt ter validatie van het gehele onderzoek (zie hoofdstuk 6.6).

In hoofdstuk 5.1 en 5.2 heb ik de wijze van analyseren beschreven. In de volgende hoofdstukken zal ik stapsgewijs de resultaten uit het onderzoek beschrijven. Telkens op de drie onderzochte lagen in het sociaal domein. Ten eerste op uitvoeringsniveau, met daarin de directe samenwerkingspartners. Ten tweede de directie laag, met daarin directeuren van kinderopvang, IKC en basisscholen. Ten slotte de bestuurslaag met beleidsambtenaren en de wethouder.

5.3 Resultaten interviews: Bijdrage kinderwerk aan het lokaal sociaal domein

Voor de leesbaarheid heb ik de citaten hier en daar aangepast. Aan de inhoud is echter niets veranderd.

5.3.1 Op uitvoeringsniveau

Wat opvalt tijdens de interviews met respondenten op het niveau van de uitvoering, is dat het veelal gaat over het uitvoeren van activiteiten. Men ziet dat het kinderwerk een laagdrempelig aanbod heeft: “Wat dat aangaat (activiteiten) zijn jullie altijd behoorlijk laagdrempelig”.

Daarnaast wordt er door een aantal respondenten gesproken over het grote aantal activiteiten dat voor de kinderen in de wijken wordt georganiseerd. “Jullie activiteiten aanbod is gewoon heel breed, jullie hebben elk kind wat te bieden.” Dit aanbod heeft een functie. Het wordt vooral geplaatst in de context van de sociale problemen die zich op dit moment voordoen. Bijvoorbeeld het ontbreken van sociale cohesie in de wijk. “En uiteraard zou dit natuurlijk ook niet alleen huttendorp kunnen zijn, het zou ook een workshop kunnen zijn of de vakantiespelen. Ik denk (dat het kinderwerk) echt meer sportieve activiteiten moet organiseren om juist het goede voorbeeld te geven bij andere culturen waar toch heel veel mensen binnen zitten.” Een wijkteammedewerker formuleerde het zo: “Als 1. Hoorn-medewerker (wijkteam) wil ik het wel breder zien. Ik denk (dat het kinderwerk) kinderen vanuit een sociaal gebeuren meer de maatschappij in kan trekken. Dat hebben niet alle kinderen nodig, maar wel veel. Waar nodig hebben kinderen recht op extra aandacht en zorg.” Een aantal keren worden ook problemen rond allochtone kinderen en integratie aangehaald. Een van de respondenten benoemt ook het toenemende probleem rond het gebruik van sociale media door kinderen en ziet hier ook een rol in voor kinderwerkers. “Ik denk dat het die kinderen zijn die tamelijk passief zijn, en ook van huis uit waar ouders tamelijk passief zijn, ach waarom moet je dat allemaal doen, weet je. Uh, we zitten lekker thuis en we hebben de game-boy, ga lekker zitten en de tv staat aan en dan is het klaar. En om die kinderen te bereiken en daar ook een verandering in aan te brengen (zie ik een taak voor het kinderwerk)”.

In algemene zin beschrijft men dat de taken van het kinderwerk gericht moeten zijn op wat kinderen graag willen doen, aansluiten bij de kinderen dus. (Het kinderwerk zorgt ervoor) “dat kinderen het naar hun zin hebben, ik denk dat dat gewoon heel erg belangrijk is, de

dingen die je doet, doe je vanuit het oogpunt dat kinderen het leuk vinden, niet omdat we het moeten doen, maar omdat het iets toevoegt voor kinderen.” Naast dat het werk gezien wordt als leuk, heeft men als respondenten in deze onderzoeksgroep aandacht voor het preventieve karakter van het werk. Ook hebben een aantal respondenten uitspraken gedaan over de kwalitatieve invulling van het aanbod van het kinderwerk. Over een faalangstproject wordt bijvoorbeeld het volgende gezegd: “Het gaat hier over een Netwerkactiviteit, maar die dan op school in de vertrouwde omgeving van het kind gaat plaatsvinden. We voeren die activiteit uit met een heel klein groepje kinderen die sociaal wat onhandig of faalangstig zijn, ja die komen we tegemoet, met na schooltijd iets aanbieden met een soort gelijkgestemde groep kinderen.” Drie respondenten hebben uitspraken gedaan over samenwerken in het sociaal domein. Het ging hierbij over samenwerken met de basisschool, het wijkteam en ouders. Het belang van samenwerken werd door hen benadrukt, zeker met het oogpunt op kwetsbare kinderen. Hier komt ook de signalerende kinderwerker om de hoek kijken. Het gaat om de signalen die de kinderwerker oppikt in zijn dagelijkse omgang met kinderen. Het maakt nog wel veel uit om welk soort signalen en op welke manier de kinderwerker ermee omgaat. Als het gaat om ernstige signalen als kindermishandeling of verwaarlozing, vindt men dat er doorverwezen moet worden naar een specialist of naar school. Andersoortige signalen kunnen prima vertaald worden naar preventieactiviteiten, zoals huiswerkbegeleiding, faalangsttraining of leesbevordering. Ook de rol van de kinderwerker naar ouders toe wordt een aantal keren genoemd. Het bevorderen van contacten met ouders (voor bijvoorbeeld school of 1. Hoorn) wordt als een van de taken omschreven. “Je kunt natuurlijk wel als kinderwerker (...) ook gewoon vragen aan de ouders en hoe je daarin (samen) de samenwerking met ouders kunt vinden.”

5.3.2 Op directieniveau

Op directieniveau wordt er door bijna alle respondenten positief gesproken over het diverse (wijkgebonden) activiteiten aanbod dat het kinderwerk wekelijks organiseert. “Ik denk dat het kinderwerk heel veel waarde heeft. De activiteiten die georganiseerd zijn, zijn geweldig!” Het betreft een divers programma dat is afgestemd op de verschillende groepen en leeftijden. “Ik weet dat hier (in de wijk waar ik werk) heel veel activiteiten zijn, waar de kinderen gebruik van maken. Heel divers en afgestemd op de verschillende groepen en leeftijden. (...) Dat je kinderen weet te binden en boeien.”

De werkers richten zich op de verschillende interesses van kinderen. Daarmee weet het kinderwerk kinderen te binden en te boeien. Dit wordt als een belangrijk resultaat gezien. Ook de kwaliteiten van de kinderwerkers worden bij een aantal respondenten genoemd. Met name de goede organisatie, het enthousiasme en het denken in kansen. “Omdat ze (kinderwerkers) goeie dingen doen, heel veel enthousiasme, denken in kansen, altijd door laten gaan, ook als er misschien minder kinderen komen en het toch proberen en ervoor gaan, ik denk dat het daar ook door komt. En een goede organisatie neerzetten.”

Vier respondenten benoemen de samenwerking op wijkniveau, waarbij ze ook kijken naar de ontwikkelingen in het sociaal domein. “Ik zie daar wel een transitie in, omdat wij natuurlijk met elkaar, aansluitend op wat ik eerder vertelde over die nieuwbouw, naar een IKC-ontwikkeling toe werken. (...), Ik denk dat dat er wel anders uit gaat zien. (...) dat de partners in die zin hetzelfde blijven. Netwerk, SKH, scholen, bibliotheek.” Hierbij vormen de samenwerkingsverbanden zoals de brede school of de IKC een belangrijk onderdeel. Een integrale werkwijze wordt gezien als een verbetering ten opzichte van de organisatiegebonden werkwijze van nu. De relaties die door kinderwerkers gelegd worden, worden als zeer waardevol ervaren. Ook wordt de speciale relatie benoemd die kinderwerkers nu hebben met de basisscholen. Hierbij is het kinderwerk in staat is om neutraal te blijven. “Nou scholen hebben vaak nog een, ze hebben een bepaalde kleur. Dat zijn de kinderen van ons, of van mijn school en dat zijn de kinderen van de Pontonnier (basisschool) en jullie zijn betrouwbaar daarin, het maakt jullie niet uit of de kinderen van de Pontonnier zijn of van een Tweemaster of het Kompas (basisschool). En voor ons ook niet. Zeg ik maar even, dus daarin vind ik jullie wel de smeerolie om dat bij elkaar te brengen. En de belangen van de scholen los te laten.”

De kinderen en niet de signatuur van de school zijn bepalend. (De waarde van het kinderwerk) “Die zit heel erg op samenwerken, mijn relatie is dat we in de wijk Risdam, daar zit een aantal scholen en daar zit Netwerk. Ik vind Netwerk daarin de smeerolie zeg maar van de wijk. Zo zie ik dat, dus ik wil heel graag uh, samenwerken, optrekken om het voor de kinderen in deze wijk zo goed mogelijk voor elkaar te krijgen. Gelijke kansen enzovoorts.”

Twee respondenten benoemen binnen de kracht van het samenwerken ook nog iets anders. Kinderwerkers die veel met de kinderen optrekken, leren ze op een andere manier kennen dan in een onderwijsstructuur. “Ik denk dat je mensen met kinderen moet laten werken die met kinderen kunnen werken en een leerkracht kan dat toch echt op een andere manier dan jij dat kan.” Het samen delen van hoe het met een kind gaat, wordt als meerwaarde ervaren. Hoe beter we een kind in beeld hebben, hoe sneller we bij eventuele problemen kunnen handelen.

“En dat je dan met elkaar, dat jij denkt he, ik heb dat idee en ik kan dat bieden en wij, he, maar wij kunnen dat bieden of dat jij misschien zegt, ik merk dat dat niet goed loopt, of ik merk, daar is niet zo’n goede sfeer. Hoe kunnen wij dan in onderwijstijd en opvangtijd dat oppakken en dan samen, want dat is natuurlijk het idee, die ene taal spreken en we weten van elkaar he, dat groepje valt op, of dat kind valt op of daar moeten we iets mee doen om ervoor te zorgen dat die gewoon weer lekker uh, goed in z’n vel en blij naar school gaat. (...) Dus zo zie ik dat voor me.”

5.3.3 Op bestuursniveau

Wat meteen opvalt is dat alle drie respondenten uit de bestuurslaag aangeven dat ze het kinderwerk belangrijk vinden. Sterker nog: dat ze het kinderwerk een essentiële rol toedichten in het sociaal domein rondom kinderen. “Het faciliteren van ‘It takes a village to raise a child’. Verbinden van de verschillende domeinen, dus de wijk, de ouders de kinderen en de professionele instellingen.” Het kinderwerk heeft daarmee een functie tussen de voorzieningen (locaties zoals kinderopvang en school) en zorgt voor verbinding tussen die voorzieningen en de straat in het vrijetijd domein.

Kinderwerkers zijn in staat om ‘bruggen te slaan’, via activiteiten, naar andere partijen in de wijk. Een van de respondenten noemt dit zelfs de Haarlemmerolie-functie: verbindingen leggen tussen de verschillende organisaties, ouders en de buurt waarin kinderen opgroeien. Men beklemtoont de rol van kinderwerkers bij het bevorderen van het gewenste integraal werken tussen de verschillende organisaties in het lokale sociale domein. “De brede-schoolsamenwerking had niet kunnen bestaan zonder het kinderwerk.” Verder benoemt men dat kinderwerkers de organisatoren van activiteiten zijn. Ook daarin benoemt men dat die activiteiten samen met andere spelers uit het domein georganiseerd dienen te worden. Niet in de laatste plaats door ouders. Zo levert het kinderwerk een praktische bijdrage aan een klimaat in de wijk, waar kinderen zich gezond kunnen ontwikkelen, samen met hun peers en de betrokkenheid van spelers in de buurt. “Kinderwerkers zorgen ervoor, middels activiteiten, dat kinderen een beetje fatsoenlijk in de samenleving en met elkaar omgaan.” Twee van de drie respondenten benoemen expliciet dat kinderwerk een actieve rol in het basisonderwijs zou kunnen hebben. Ze benoemen dat kinderwerkers een pedagogische achtergrond hebben en dus heel goed vanuit school aan de slag zouden kunnen gaan als een soort pedagogisch specialist. “Kinderwerkers kunnen tijdens schooltijd lessen ondersteunen en zo in verbinding met de kinderen zijn, om na schooltijd dat contact voort te zetten in een activiteiten aanbod.”

“Het faciliteren van leren op verschillende niveaus. Niet alleen op cognitief niveau, maar juist leren in spel, leren in ontspanning en leren in vrije tijd.”

5.4 De belangrijkste bijdragen in een notendop

5.4.1 Op uitvoeringsniveau

Kinderwerkers hebben volgens de respondenten op uitvoeringsniveau de taak om een breed, laagdrempelig aanbod voor kinderen uit te voeren. Hierbij is er extra aandacht nodig voor sociale cohesie. Het preventieve karakter van het werk is daarbij belangrijk. Kinderwerkers hebben ook een signalerende en doorverwijzende rol.

5.4.2 Op directieniveau

Op directieniveau vindt men drie zaken belangrijk, allereerst het gedifferentieerde aanbod, afgestemd op alle leeftijden. De organisatiekwaliteiten en het enthousiasme vormen de basis van goed werk. Het tweede dat opvalt bij deze onderzoeksgroep, is dat men het veel heeft over de samenwerking in het lokaal sociaal domein en de belangrijke verbindende, neutrale rol die de kinderwerkers hierin hebben. Door deze twee samen te voegen, krijg je de derde belangrijke rol, de preventieve rol. Aandacht en zorg voor ieder kind vormt hierbij de basis.

5.4.3 Op bestuursniveau

Op bestuursniveau wordt er gezegd dat kinderwerkers middels activiteiten wijkgericht maatwerk moeten leveren. Ze hebben een cruciale taak in het sociaal domein als het gaat over verbinden en zorgen voor ontmoeting. Het doel daarbij is dat kinderen al hun mogelijkheden kunnen benutten om ze zo voor te bereiden op hun taak en rol in de maatschappij. Beter aansluiten bij het onderwijs is hierbij gewenst.

5.5 Resultaten interviews: Waarde kinderwerk in het lokaal sociaal domein

(Voor de leesbaarheid heb ik de citaten hier en daar aangepast. Aan de inhoud is echter niets veranderd.)

5.5.1 Op Uitvoeringsniveau

Als de collega's uit het sociaal domein tijdens de interviews over de waarde van het kinderwerk vertellen, valt op dat het vaak gaat over samenwerking tussen hun organisatie en het kinderwerk van Stichting Netwerk. "Ja, ik denk dat de relatie belangrijk is, dat jullie toch vaak iets toevoegen van activiteiten aan het werk wat we op school doen, bij projecten dan wel activiteiten." De belangrijkste aspecten zijn natuurlijk de georganiseerde activiteiten, dan wel samen met het kinderwerk of alleen door de kinderwerkers georganiseerd. Als het over die activiteiten gaat valt op dat er door partners in verschillende wijken op een verschillende manier naar de activiteiten gekeken wordt. De accenten per wijk verschillen nogal. De gemene deler is dat men de activiteiten wel als waardevol ervaart en een prima toevoeging vindt aan het aanbod in de wijk. De activiteiten die aangeboden worden hebben een doel. Een groot aantal respondenten vertelt over activiteiten die gericht zijn op talentontwikkeling. Een tweetal respondenten benoemt ook specifiek activiteiten die zijn gericht op het kwetsbare kind. "Oh ja, nou bijvoorbeeld omdat ik zorgleerlingen op mijn netvlies heb, of leerlingen die bepaalde behoeften hebben op sociaal gebied en dan kan ik contact opnemen met een kinderwerker en dan kunnen we daar iets voor bedenken. Het is mijn ervaring dat jullie altijd erg meedenken." Over achterstandskinderen wordt gezegd; "Als ik zelf na school denk: oh, ik moet even snel een broodje halen, dan zie ik veel kinderen uit de wijk bij de Dekamarkt lopen. Dan hebben ze thuis € 2,- gekregen en gaan ze chips halen en cola halen en dan lopen ze daarmee rond in de wijk. Dus ik denk dat het heel belangrijk voor die kinderen is dat er na school iets voor ze te doen is. En als er geen school is dat er dan iets te doen is en dat ze elkaar zien, en dat ze niet altijd met het vaste groepje op het Cruyff court staan, maar dat ze ook de kinderen van de andere scholen en van andere wijken tegenkomen. Dat jullie dit dagelijks faciliteren, dat is een belangrijke waarde van het kinderwerk."

5.5.2 Op Directieniveau

Net als in de uitvoeringslaag, zie ook in de antwoorden op directieniveau een drietal waardes boven tafel komen. Ook hier gaat het vaak over het programma-aanbod van het kinderwerk, de samenwerking in de wijk en het feit dat wij kinderen in hun vrijetijd kunnen bereiken, waar andere organisatie dat niet kunnen. Men benoemt dat ze het waardevol vinden dat we, samen voor alle kinderen in de wijken, een rol hebben om kinderen een perspectief op de toekomst te geven. “Gezamenlijk hebben we de toekomst in handen en dat moeten we echt samen doen. En dat vind ik belangrijk en dat is in elkaars verlengde.” Dat wordt alsnog belangrijker ervaren op het moment dat kinderen in de knel dreigen te komen. Binnen het aanbod heeft men het vaak over de kracht van de aangeboden activiteiten. Dat kinderen al vanaf jonge leeftijd in aanraking komen met activiteiten en zien en leren wat het voor ze kan betekenen en wat het met ze doet. “Het is ook een stuk creativiteit en sociale opvoeding die je meebrengt als school, maar het is ook zo fijn dat kinderen dat leren toepassen en leren doen in de vrije situaties en in hun vrije tijd en daar kan het jeugd- en jongerenwerk natuurlijk, of het kinderwerk een hele belangrijke rol in spelen, zeker ook als kinderen in de knel dreigen te komen en zo vullen we elkaar denk ik ook heel mooi aan.” (Het) kinderwerk (heeft) “Een hele mooie blik op wat kinderen buitenschools doen. Je hebt daar volgens mij een mooie rol in om kinderen iets te bieden als er bijvoorbeeld verveling is, of iets dergelijks. Maar je kunt ze daarin ook laten zien wat een wijk eigenlijk allemaal wel niet te bieden heeft en laten kennismaken met de diversiteit aan activiteiten en te ondernemen zaken.” Als toegevoegde waarde ziet men ook dat het kinderwerk kinderen al van jongs af aan kent. Het wordt als waardevol benoemd omdat het kind al op vroege leeftijd kan ontdekken waar zijn of haar interesses liggen. “Als je het kind op jonge leeftijd weet te triggeren, heb je in die zin al een voorsprong in wat het kind wil”. Door je verbinding met het kind, heb je invloed op het kind en vaak ook op zijn ouders. “Je behoedt ze misschien ergens van afglijden binnen de maatschappij, dus misschien de criminele kant op of dat ze andere interesses gaan krijgen dan die wij sociaal wenselijk vinden. Tenminste dat vind ik wel een belang van het kinderwerk in die activiteiten die jullie aanbieden zeg maar.”

5.5.3 Op Bestuursniveau

In de bestuurslaag wordt er door de respondenten veel gesproken over de preventieve rol van het kinderwerk. Alle drie de respondenten in deze laag benoemen dat tijdige signalering en preventie aan de voorkant belangrijk zijn. “Heel vaak zijn we nog aan het eind de vlekken aan het wegpoetsen in plaats van het voorkomen dat die vlekken er überhaupt zijn.” Men vindt dat het kinderwerk kinderen in beeld heeft in de biotoop waarin dat kind opgroeit en leert en doet. “Het opgroeien van een kind, de ontwikkeling van een kind loopt langs diverse lijnen. Dat is cognitief, je gaat naar school, je leert daar bepaalde dingen. En die dingen die je leert op school die breng je in praktijk. Later als je groot bent in beroepen, maar ook in de vrije tijd met vriendjes en dergelijke. Nou, op het kruispunt van die verschillende domeinen hoort volgens mij het welzijnswerk, meer specifiek het kinderwerk, zich te bevinden.” Het kinderwerk vervult daarbij een rol die andere professionals in het sociaal domein niet hebben. Het kinderwerk is volgens de respondenten in staat om onafhankelijk het kind te zien. De focus ligt dan helemaal op het kind en niet op wat het moet presteren. De meerwaarde van kinderwerk wordt door alle drie de respondenten ook gezien in het feit dat kinderwerkers in staat zijn bruggen te bouwen naar andere organisaties. “Je moet interdisciplinair werken. Je moet mensen die vanuit diverse kennisgebieden komen bij elkaar zetten en zorgen dat ze hun taken vervullen en elkaar versterken en van elkaar leren. En daarin is het welzijnswerk, het kinderwerk gewoon een onmisbare schakel.” Die bruggenbouwfunctie tussen die organisaties en het bij elkaar brengen van de expertise en vaardigheden die je nodig hebt. Maar ook een bruggenbouwfunctie naar de samenleving. Ook ziet men meerwaarde in het feit dat kinderwerkers kinderen in hun kracht zetten. Dat de activiteiten die ze organiseren altijd een tweede of derde laag van betekenis hebben. Of het nu is om kinderen hun talenten te laten ontdekken, of dat het is om kinderen met elkaar in contact te brengen. Dat maakt dan even niet uit. “Je biedt activiteiten aan, niet alleen om een kind te leren of kennis te laten maken met kleien, daar zit een achterliggende gedachte achter. Dat kleien resulteert in kennismaking, ontmoeting respect; dat gaat veel verder. Het met elkaar kleien is een middel om te komen tot verbinding.” De activiteiten die het kinderwerk organiseert, hebben volgens de respondenten ook vaak een verbindende en signalerende functie. Dit aspect wordt als zeer waardevol ervaren. “Ja, in die zin dat je weet wat er speelt tussen kinderen, hoe ze met elkaar omgaan, taalgebruik, bepaald gedrag kan heel veel zeggen over de omgeving waar ze inzitten. De kennis die je daar opdoet kun je ook weer gebruiken voor andere activiteiten met een

preventieve lading. Ook in het omgaan met elkaar. Onwenselijk sociaal gedrag. Wat dat betreft ben je ook een beetje de voelsprietten van de wijk. En dat is in principe je preventieve activiteit. Het kinderwerk heeft zijn voelsprietten in de wijk. ”

Wat speelt er in de wijk? Wat gaat er om in de populatie, wat voor problematiek komen ze tegen? Wat voor problematiek ervaren andere organisaties die zich bezighouden met het welzijn en de zorg van het kind? Dat zijn vragen waar het kinderwerk volgens de respondenten vaak antwoord op kan geven. Heeft het kinderwerk die antwoorden niet, dan treedt men in overleg met de samenwerkingspartners. Dat kan 1.Hoorn zijn, dat kan de IB-er in het basisonderwijs zijn. De kinderwerker kent de weg. Ook daarin zit volgens twee van de drie respondenten een ondersteunende rol, maar ook een initiërende rol.

5.6 De drie belangrijkste waarden in een notendop.

5.6.1 Op Uitvoeringniveau

Respondenten in deze onderzoekslaag zien de belangrijkste meerwaarde van het kinderwerk in het georganiseerde activiteitenaanbod. Samenwerking op wijkniveau met partners in het sociaal domein draagt bij aan de kwaliteit en waarde van het werk. Alle kinderen moeten mee kunnen doen en er moet extra aandacht zijn voor kinderen die in de knel dreigen te komen.

5.6.2 Op Directieniveau

Ook de respondenten op directieniveau hebben het over de meerwaarde van de activiteiten die het kinderwerk wekelijks organiseert. Kinderwerkers zijn een aanvulling in het sociaal domein omdat zij kinderen in hun vrije tijd weten te bereiken. De rol om kinderen samen te brengen en te verbinden is erg belangrijk. Kinderen een perspectief op de toekomst bieden door ze in hun kracht te zetten waar het kan. Voor kinderen die in de knel dreigen te komen weten kinderwerkers hun weg te vinden in het sociaal domein. Daarmee wordt de signalerende en preventieve rol als waardevol benoemd.

5.6.3 Op Bestuursniveau

Als belangrijkste meerwaarde ziet men de bruggenbouwfunctie. Het gaat daarbij om het initiëren van verbindingen tussen professionals in het werkveld en hun organisaties. Daarnaast gaat het om de verbindende functie richting kinderen en hun ouders. Kinderwerkers kunnen dit omdat ze neutraal in het sociaal domein staan. Ze fungeren als Haarlemmerolie in het sociaal domein. Ze hebben een schakelfunctie. Als tweede wordt het ontwikkelingsgericht activiteitenaanbod benoemd. Kinderen leren bij het kinderwerk hun kwaliteiten ontdekken. Als derde waarde ziet men het preventieve karakter van het werk van kinderwerkers. Kinderwerkers zijn in staat vroeg en in de vrije tijd van kinderen al eventuele problemen te signaleren.

5.7 Beantwoording deelvraag 2

Met bovenstaande conclusies over de bijdrage en de waarde van het kinderwerk heb ik deelvraag 2 beantwoord.

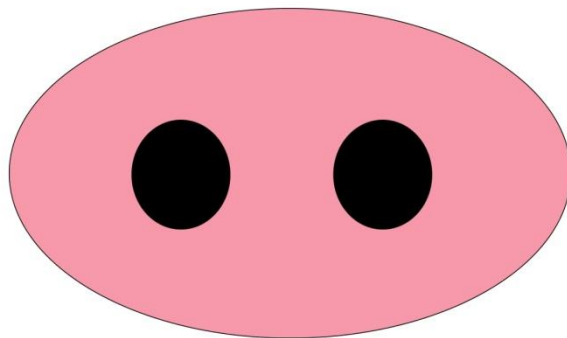
Hoe denken de ketenpartners over de waarde van het kinderwerk in en bijdrage aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn?

Deze resultaten zijn meegenomen in het verdere verloop van het onderzoek en maken onderdeel uit van de beantwoording van de hoofdvraag van dit praktijkonderzoek. (Zie Hoofdstuk 6)

In het vierde en laatste deel van deze thesis zal ik stilstaan bij de conclusies en aanbevelingen.

Deel 4

Conclusies & Aanbevelingen

Deel 4: Conclusie & aanbevelingen

“Drie maal drie is vijf, wiede wiede wie wil van mij leren, vier min vijf is twee, wiede wiede wie doet met ons mee? (Pippi Langkous) (Lindgren, 2004).

Hoofdstuk 6: Conclusie: Waarde van het kinderwerk

6.1 Inleiding

Na de axiaal codering uit hoofdstuk 5.3 en 5.4 ben ik weer inductief naar de uitkomsten gaan kijken. Ik kom na analyse uit op drie kernbegrippen die de basis vormen voor het antwoord om mijn hoofdvraag: Welke essentiële bijdragen kunnen de kinderwerkers van stichting Netwerk leveren aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn?

Deze kernbegrippen zijn: Verbinden, versterken en voorkomen. De inhoud en het belang van deze drie kernbegrippen heb ik beschreven in het vervolg van hoofdstuk 6. Ik heb ervoor gekozen om een zo'n breed mogelijk beeld te schetsen, vanuit het perspectief van het kinderwerk. Op deze manier kan ik de opbrengsten uit de drie onderzoekslagen zo optimaal mogelijk weergeven.

Kinderwerk Hoorn verbindt

Kinderwerk is laagdrempelig, wijkgericht en outreachend. Maar ook gewoon creatief, energiek en vol plezier!

Kinderen in de basisschoolleeftijd zijn over het algemeen makkelijk te verleiden om samen iets leuks te doen. Het aanbod van het kinderwerk sluit naadloos aan bij die gedachte. Een aantrekkelijk en duidelijk aanbod is een krachtig middel om in contact te komen met onze doelgroep en te kijken waar de wensen van groepen en individuele kinderen in de Hoornse wijken liggen. Kinderen ervaren het aanbod van het kinderwerk van Stichting Netwerk als een veilige, uitdagende en stimulerende omgeving om samen te kunnen spelen en andere kinderen ongeacht achtergrond of cultuur te ontmoeten. Het aanbod en de voorzieningen sluiten nauw aan bij de leefwereld en keuzes van de kinderen. Kinderwerkers zijn ambassadeurs van het buitenspelen. Ze spannen zich in om de georganiseerde en ongeorganiseerde speelmogelijkheden in de buurt te verbeteren. Zo ontstaan er plekken in de wijk waar kinderen en hun ouders elkaar veilig en laagdrempelig kunnen ontmoeten.

In de wijken en buurten van Hoorn bevorderen de kinderwerkers duurzame relaties tussen jong en oud en zorgen ze ervoor dat ketenpartners zoals scholen en kinderopvang, wijkteam en het jongerenwerk in verbinding met elkaar hun werk beter op elkaar afstemmen. Zodoende optimaliseren we samen de pedagogische kwaliteit van ons werk.

Kinderwerk Hoorn versterkt

Onze manier van werken stimuleert kinderen om te ontdekken waar hun talenten liggen en stelt ze in staat om hun sociale vaardigheden te vergroten en hun netwerk uit te bouwen. Wij ontmoeten de kinderen in hun eigen leefomgeving. Vaak is dat in hun vrije tijd. Door contacten te maken en de relatie aan te gaan, krijgen we een goed beeld van de wensen en behoeften van kinderen. We betrekken de kinderen, onze samenwerkingspartners, maar ook hun ouders bij het bedenken en uitwerken van oplossingen en bij het opzetten van een structureel aanbod van activiteiten. Dit levert niet alleen een gezamenlijk aanbod op, maar zorgt er tegelijkertijd voor dat kinderen eigen verantwoordelijkheid leren dragen en een actieve inbreng hebben bij het kiezen en uitwerken van activiteiten. Door kinderen samen te laten werken, zorgen we ervoor dat ze leren om met respect met elkaar om te gaan en zich aan afspraken te houden. Dit totale proces vergroot de participatie en zorgt ervoor dat kinderen serieus genomen worden. Kinderen krijgen met deze manier van werken ‘maatschappelijke oefenruimte’ in het echte leven, zodat ze oefenen in actief burgerschap. Het kinderwerk stelt zich daarnaast ten doel dat zoveel mogelijk activiteiten erop gericht zijn om kinderen ‘spelenderwijs’ zo gezond mogelijk te begeleiden.

6.1.3 Het kinderwerk voorkomt

Kinderwerk Hoorn voorkomt

Wij werken vanuit de buurt en vanuit de groep waarin het kind zich begeeft. Van daaruit leggen we de basis om te kunnen werken aan talenten, zonder oordeel over goed of fout. Een aantal kinderen in Hoorn dreigt in de knel te raken. Deze kinderen groeien op in armoede of in een achterstandssituatie. Het zijn kinderen die net wat meer aandacht of steun nodig hebben. Door ze in een vroeg stadium in beeld te hebben en te benaderen met extra aandacht, kunnen we het vergroten van problemen voorkomen. Dat is in de eerste plaats voor het kind en het gezin prettig, maar ook positief voor de samenleving. We tonen alternatieven, zodat kinderen gestimuleerd worden naast de bestaande overlevingsmechanismen. Zo leren ze beseffen dat ze zelf invloed op hun toekomst hebben. Door er voor ze te zijn, bouwen we een relatie op die verschil maakt. Onze activiteiten zijn gericht op activeren en talenten ontwikkelen, maar bieden tegelijkertijd de kinderwerker de kans om te interveniëren op gedrag of op thema's. Ook biedt het steeds nauwere contact met de scholen de gelegenheid om vroegtijdig te signaleren en samen met onze partners een aanbod te creëren, gericht op een bepaalde problematiek. Deze thema's zijn vooral gericht op het verbinden van de leefgebieden, het bevorderen van ouderbetrokkenheid, het ondersteunen bij de opvoeding en het leveren van bijvoorbeeld maatwerktrajecten zoals pesten en weerbaarheid. Hierin werken we samen met onze ketenpartners, zodat een sterk gezamenlijk aanbod ontstaat vanuit een multidisciplinaire aanpak. Signaleren we dat kinderen ernstig in de knel dreigen te komen, dan verwijst de kinderwerker door naar de juiste samenwerkingspartners in de wijk die daarin gespecialiseerd zijn.

6.2 Analyse van de 10 taken van het kinderwerk.

Naast de onderzoeksvragen over de bijdrage en meerwaarde van het kinderwerk, was er nog een derde deelvraag. Deze vraag hebben we alle respondenten gesteld en bestond uit het samenstellen van een top 5 van belangrijkste taken van het kinderwerk. Als basis voor deze vraag diende de brochure *De 10 taken van het kinderwerk* (BV Kinderwerk, 2018). (zie bijlage 1 & 2). Deze manier van data verzamelen heb ik gebruikt om op een beschrijvende manier statistiek te kunnen gebruiken voor de beantwoording van deelvraag 3. Het gaat hierbij om de belangrijkste 3 taken die de respondenten het kinderwerk toedichten (*Donk van der & Lanen van, 2016*). Deze taken konden de respondenten halen uit de genoemde brochure. De respondenten hebben in het interview aangegeven waarom zij juist deze taken het belangrijkste vonden. Deze top 5 heb ik volgens een puntensysteem geanalyseerd. (Zie figuur 5, bladzijde 75 & 76). Elke respondent heeft de vijf belangrijkste taken van de tien taken van het kinderwerk benoemd en in een volgorde van belangrijkheid 5 tot en met 1 gezet waarbij 1 de belangrijkste taak was. In de tabel staan de cijfers voor een bepaalde respondent. Vervolgens heb ik dit gescoord met een puntensysteem. Plek 1 kreeg 5 punten, plek 2, 4 punten etc. Uit deze puntenanalyse heb ik vervolgens een top 3 kunnen samenstellen van de belangrijkste taken voor het kinderwerk in Hoorn, volgens de respondenten aan het onderzoek.

Als belangrijkste taak wordt gezien: **Ontmoeting en sociale cohesie**, als tweede de taak: **Meedoen** en als derde taak: **Signalering en preventie**.

De zo verkregen top 3 heb ik vervolgens tegen de 3 belangrijkste waarden aangelegd. De 3 belangrijkste taken zijn te koppelen aan de 3 belangrijkste waarden. Hiermee heb ik een extra manier gevonden ter validatie van de verkregen waarden. Ik heb de taken en waarden in een model gezet: De kinderwerkpiramide (Zie figuur 6, bladzijde 79).

6.3 Schema puntensysteem: 10 taken van het kinderwerk

Taken kinderwerk volgens respondenten							
Taken	1	2	3	4	5	Totaal	Score
Samenwerkingspartners							
Medeburgers		8,13		11		10	
Ontmoeting/ cohesie	3	4	7,8,10,13,			23	1
Meedoen	4,7	3		8		16	2
Participatie/ Burgerschap	13		3			8	
Talentontwikkeling		7		3,13		9	
Signalering en Preventie			4,11		10	12	3
Duurzaam Intergenerationeel				7	11	3	
Samen Opvoeden	10	11				11	
Gezondheid	8	10				12	
Buitenspelen	11			10	8,3	9	
Taken	1	2	3	4	5	Totaal	Score
Directie							
Medeburgers					6,12,15	3	
Ontmoeting/ cohesie	5,6	15	12			17	1
Meedoen	15			12		7	3
Participatie/ Burgerschap			15		5	4	
Talentontwikkeling		12	6			9	2
Signalering en Preventie		6		5		6	
Duurzaam Intergenerationeel							
Samen Opvoeden	12			6		7	3
Gezondheid		5				4	
Buitenspelen			5	15		5	
Taken	1	2	3	4	5	Totaal	Score
Bestuur							
Medeburgers							
Ontmoeting/ cohesie		14		1		6	3
Meedoen					1	1	
Participatie/ Burgerschap	1		2			8	2
Talentontwikkeling		1	14			5	
Signalering en Preventie	14	2	1			10	1
Duurzaam Intergenerationeel							
Samen Opvoeden	2					5	
Gezondheid							
Buitenspelen							

totaal							
Medeburgers	19	6					
Ontmoeting/ cohesie	43	1					
Meedoen	24	2					
Participatie/ Burgerschap	20	7					
Talentontwikkeling	22	4					
Signalering en Preventie	23	3					
Duurzaam Intergenerationeel	3	10					
Samen Opvoeden	21	5					
Gezondheid	13	9					
Buitenspelen	14	8					

Figuur 5: Schematische weergave top 5 van de taken van het kinderwerk

De top 3 heb ik rood gemarkeerd.

In hoofdstuk 6.4 werk ik deze taken verder uit.

6.4 Top 3 taken van het kinderwerk

6.4.1 Kinderwerk zorgt voor ontmoeting en sociale cohesie

Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- Kinderen elkaar ontmoeten en kennis maken met kinderen met andere achtergronden en culturen.
- Kinderen in hun woonomgeving zelf kunnen kiezen uit een vrijetijdsaanbod dat hun aanspreekt, zonder dat er een tweedeling ontstaat in de voorzieningen.
- Het aanbod en de voorzieningen aansluiten bij de leefwereld van kinderen met verschillende achtergronden en culturen (*BV Kinderwerk, 2018*).

6.4.2 Kinderwerk laat alle kinderen meedoen

Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- Kinderen in hun vrije tijd zelf kiezen wat ze willen doen en hun grenzen verkennen, waardoor ze plezier hebben en positieve ervaringen opdoen.
- Alle kinderen welkom zijn bij alle vormen van binnen en buiten spelen en er een vrijetijdsaanbod is als ouders daar niet zelf voor kunnen zorgen.
- De speelomgeving en de georganiseerde activiteiten aantrekkelijk, uitdagend, laagdrempelig en veilig zijn en aansluiten bij de leefwereld en belangstelling van kinderen (*BV Kinderwerk, 2018*).

6.4.3 Kinderwerk signaleert en zorgt voor preventie

Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- Kinderen die opgroeien in armoede of in een achterstandssituatie meedoen met andere kinderen en hun weerbaarheid vergroten.
- Geweld in opvoeding wordt voorkomen en bestreden.
- Kindermishandeling wordt gesignaleerd en aangepakt.
- Kinderen in hun directe leefomgeving ergens met problemen terecht kunnen, voordat zij op jeugdzorg aangewezen zijn (*BV Kinderwerk, 2018*).

6.5 beantwoording deelvraag 3

Met bovenstaande conclusies over de belangrijkste taken van het kinderwerk heb ik deelvraag 3, beantwoord. het ging om de volgende vraag:

Welke taken van het kinderwerk passen bij de waarden, opgehaald bij de ketenpartners?

Deze resultaten zijn meegenomen in het verdere verloop van het onderzoek en maken onderdeel uit van de beantwoording van de hoofdvraag van dit praktijkonderzoek.

6.6 De kinderwerkpiramide

Na alle analyses heb ik onderstaand model gemaakt, de **kinderwerkpiramide**. In dit model zijn de 3 belangrijkste waarden: verbinden, versterken en voorkomen en de drie belangrijkste taken: ontmoeting en sociale cohesie, meedoen en signalering en preventie samengevoegd. Deze waarden en taken passen 1 op 1 bij elkaar. Daarmee kan ik antwoord geven op de hoofdvraag van dit praktijkvraagstuk.

- Welke essentiële bijdragen kunnen de kinderwerkers van stichting Netwerk leveren aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn?

Figuur 6: De kinderwerkpiramide

6.7 10 taken van het kinderwerk verbonden aan de 3 essentiële waarden

In onderstaande figuur 7 heb ik alle 10 taken van het kinderwerk verdeeld en samengevoegd met de drie belangrijkste waarden. Zo krijg je een beter en completer beeld en kan het team kinderwerk beter verantwoorden waarom ze welke activiteiten uitvoeren.

10 taken kinderwerk verbonden aan de 3 essentiële waarden kinderwerk Hoorn

Het kinderwerk Verbindt

**Ontmoeting en Sociale Cohesie
Talentontwikkeling
Duurzame intergenerationele relaties
Buitenspelen**

Het kinderwerk Versterkt

**Meedoen
Samen Opvoeden
Participatie en Burgerschap
Kinderen zijn Medeburgers**

Het kinderwerk Voorkomt

Signaleren en Preventie

**Figuur 7: 10 taken van het kinderwerk verbonden aan de essentiële waarden
van kinderwerk Hoorn**

6.8 Validatie door focusgroep

De uitkomsten van dit onderzoek, samengevat in de kinderwerkpiramide, zijn voorgelegd aan 4 respondenten. Ze zijn allemaal geselecteerd uit de bestaande groep respondenten en zaten in de directie of bestuurslaag. Als eerste heb ik ze het model van de kinderwerkpiramide voorgelegd en ze, na een toelichting, gevraagd om te reageren. De volgende uitspraken werden gedaan.

“Zoals ik het plaatje zie, is het een prima fundament voor een visie, het is slechts een deel van een visie dus het blijft een beetje abstract. De verbinding vormt de primaire voorwaarde om te versterken en te signaleren. Verbinden is eigenlijk het tot stand brengen van interactie. Interactie tussen kinderen onderling, tussen kinderen en docent, tussen kinderen ouders en docent. Zonder interactie heb je geen handvatten om verder te gaan. Dat is een absolute voorwaarde, geen doel op zich maar wel een primaire voorwaarde. Je wilt die bindingen versterken door daar een zekere inhoud aan te geven. Die kan pedagogisch, didactisch en sociaal zijn. En binnen dat proces kun je door methodisch handelen ruimte scheppen voor preventie. Als het gaat om gezondheid, gezond eten, gedrag, werking van het gezinssysteem noem maar op.”

Als kritische kanttekening werd er over het model gezegd dat het impliceert dat het gescheiden werelden zijn. Drie separate onderdelen die weinig met elkaar van doen hebben. Er zat weinig dynamiek weinig in het model. Maar dat zou je misschien wat anders in kunnen vullen. Men kwam met de volgende aanbevelingen: “Ik zie heel erg een pijl in het midden, eentje die omhoog wijst, en eentje die omlaag wijst. Dit is een spel wat je niet solo speelt, daarom vind ik de verbindende taak ook de belangrijkste taak, maar het speelt in alle lagen van de piramide. Dit is het werk wat je samendoet, wat je samen speelt, samen met je partners in de wijk. Daar zicht op de kinderen krijgen, daar zicht op het proces krijgen en daar zicht op de activiteiten hebben, met elkaar, dat maakt dat het kinderwerk sterker wordt. ”

Een van de respondenten tekende figuur 8 als suggestie.

Figuur 8

Conclusie:

“Alles in overweging nemende heeft het, als onderdeel van een visie, nog wat uitwerking nodig. Je zult er methodisch het een en ander in moeten doen natuurlijk. Wel denken wij dat deze drie categorieën, verbinden, versterken en voorkomen, een goed fundament zijn.”

“Bijvoorbeeld als je in de signalering en preventie goed wilt kunnen handelen, dan dwingt het in de fases daaronder tot samenwerking, tot afstemming en naar mijn idee zit daar je moment van verantwoording afleggen. Je moet je in ieder geval bewust zijn van wat je doet en wat daar de werking van is. Je moet het kunnen uitleggen. Je moet je verhaal klaar hebben en dat hoeven geen staatjes met cijfers te zijn, dat zou ik in jullie werk ook vooral niet doen, maar je moet wel de verhalen weten, de ervaringen, die moet je kunnen overbrengen. Hoe je dag eruitziet, hoe je samenwerkt en wat je tegenkomt en hoe je met elkaar omgaat. Intercollegiaal, dat is belangrijk. Zo’n kinderwerkpiramide kan daaraan bijdragen. Nogmaals: het is een prima kapstok voor een visie.”

Daarna ging het gesprek verder over de taakinvulling van het kinderwerk.

“Er is een groot verschil in zichtbaarheid per wijk, in welke rol een kinderwerker heeft. Die zichtbaarheid is enorm belangrijk voor de verbindende taak. De kinderwerker zou een

bekende wijkpersoonlijkheid onder de kinderen, ouders en samenwerkingspartners zoals de scholen moeten zijn. Kinderen kennen je naam, kinderen weten wie je bent. Dat is een absolute noodzaak. Deze primaire basis moet aanwezig zijn.”

“Wat we ook merken in de dagelijkse praktijk is de grote hoeveel wisselingen van kinderwerkers, er wordt regelmatig met medewerkers geschoven. Dan bouw je niks op. In een jaar bouw je niks op in jullie werk en dan vervalt dus de eerste laag in de piramide. Het is een kwestie van lange processen die je aangaat.”

De relatie leggen wordt gezien als superbelangrijk, dat bouw je niet op in een jaartje. Kinderwerkers zijn sociaal werkers. Die zijn eigenwijs en willen graag dingen op hun eigenwijze manier doen. Dat is enerzijds een kwaliteit, maar tegelijkertijd is het ook een valkuil als je structureel met elkaar slagen wilt maken in het sociaal domein. Dat kan alleen maar door middel van integraal werken.

De conclusie werd getrokken dat verbinding een primaire voorwaarde is. Zeker als partners in de wijk, met elkaar, maar de vraag is hoe stuur je daarop? Hoe doen we dat dan met elkaar? Wat moet er gebeuren zodat we samen over vijf jaar in de positie zitten waar we met z'n allen graag naartoe willen?

“Bij het woord sturing heb je altijd iemand die daar leidend in is. In ons geval was dat de kinderwerker, zij was degene die de initiatieven nam en de mensen bij elkaar ging brengen. Iemand moet de leiding nemen en het belang en de meerwaarde van samenwerken schetsen. Dat is een prima rol voor de kinderwerker en vervolgens ga je samen kijken hoe je daar sturing aan geeft.”

Aan de wieg van samenwerking op wijkniveau, staat het feit dat je elkaar regelmatig moet ontmoeten. Daar inventariseer je wat je van elkaar verwacht en wat je met elkaar wilt bereiken. Dat beeld moet helder zijn, vanuit die context kun je met elkaar mooie dingen doen. Dan hoef je ook niet zozeer te sturen, omdat je weet dat iedereen dat doet wat van hem of haar verwacht wordt. Belangrijk aan dit proces is dat je kritisch naar elkaar toe blijft.

Samenwerken op uitvoeringsniveau is relatief makkelijk. Het wordt pas ingewikkeld als iedereen - zoals bij een IKC-ontwikkeling - van zijn eigen ‘eilandje’ moet stappen. Nu is het nog veilig, iedereen zit op zijn eigen locatie. Maar er komt een moment dat die veiligheid wegvalt. Dan is het zaak dat niet iedereen voor zijn eigen belangen gaat. Dat is extra lastig als je met meerdere scholen bij elkaar in een brede school zit. Het lijkt makkelijk om in een wijk samen te werken. Maar op het moment dat er conflicterende belangen komen op schoolniveau

of bestuursniveau, is het net zo makkelijk weer van de baan. Je moet constant voor ogen houden: wat hebben kinderen in deze wijk nodig. Wij zitten heel erg op directieniveau en bestuursniveau te praten, maar de echte verandering moet natuurlijk plaats vinden in de teams daaronder.

Het is zaak dat alle medewerkers in het lokaal sociaal domein, dus ook de kinderwerkers, zich bewust worden van het feit dat het sociaal domein veranderd is. En dat ze moeten anticiperen op de nieuwe situatie. In de praktijk blijkt dit vaak moeilijk te zijn, zeker als mensen soms al 10 of 15 jaar hetzelfde doen. Daar ligt wel een opgave, zeker voor een leidinggevende of een schooldirecteur, om daar zijn team in mee te nemen en sturing te geven op het proces. Het gaat niet vanzelf. De slag die er gemaakt moet worden, moet eigenlijk bij alle partners gemaakt worden. De integrale aanpak staat hierbij centraal. Daar hebben de kinderen zoveel meer profijt van. Dan wordt alles zoveel beter. En dan doet de setting waarin het plaatsvindt er even niet zo toe. We moeten in het sociaal domein opnieuw en nu met elkaar herijken. Kijken wat we hebben geleerd en kijken wat we nog niet goed hebben gedaan.

We zitten nog veel te veel in oude structuren te denken. Krijgen we het voor elkaar om daar verandering in te brengen, dan brengen we het sociaal domein in beweging. Het kinderwerk zou in dit proces, als onafhankelijk partner in de wijk, een belangrijke rol kunnen spelen.

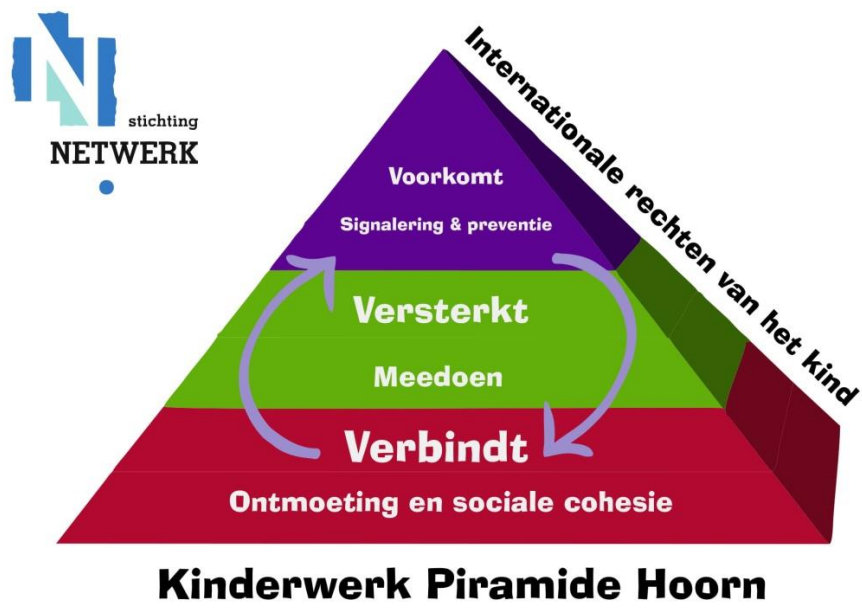
Vanuit de focusgroep kwam het voorstel om het model van de kinderwerkpiramide aan te passen en meer dynamisch te maken. Op deze wijze geef je meer de samenhang en verbinding van de drie lagen weer. Deze suggesties hebben ertoe geleid dat ik de kinderwerkpiramide heb aangepast. Zie figuur 9, bladzijde 86.

6.9 beantwoording hoofdvraag

Bovenstaande analyses, conclusies en aanbevelingen hebben ertoe geleid dat ik uiteindelijk de hoofdvraag van dit praktijkonderzoek heb kunnen beantwoorden.

- Welke essentiële bijdragen kunnen de kinderwerkers van stichting Netwerk leveren aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn?

In al zijn essentie wordt de beantwoording van de hoofdvraag in het model van de vernieuwde kinderwerkpiramide weergegeven. Zie figuur 9, bladzijde 85. Alle data van dit onderzoek dienen ter verantwoording en validatie van dit model.

Figuur 9: vernieuwde, definitieve versie kinderwerkpiramide

Hoofdstuk 7: Aanbevelingen

7.1 Voor het team kinderwerk

7.1.1 Maak een professionalisering slag

Dit onderzoek is een eerste bijdrage aan de professionalisering van het kinderwerkteam in Hoorn. Impliciete kennis is expliciet geworden en we hebben met elkaar een eerste stap gezet aan betekenis geven aan de dagelijkse werkpraktijk. Dit proces was een samenwerkingsproces. Binnen Stichting Netwerk heeft dit tot een nieuw beeld van ons werk geleid. Ieder teamlid heeft daar op eigen wijze een bijdrage aan geleverd. Dit komt een toekomstige visie en werkwijze ten goede en heeft duidelijkheid opgeleverd over de waarde van ons werk. Ieder lid van het team is zich bewust geworden van het eigen handelen en de invloed die we hebben op onze ketenpartners. Ook zijn we ons bewust geworden van de invloed van externe veranderingen in het sociaal domein. Dit bewustwordingsproces is een onderdeel van een gezamenlijk leerproces en gaat zonder twijfel invloed hebben op het dagelijkse handelen in de nabije toekomst.

Mijn eerste aanbeveling aan het kinderwerkteam van Stichting Netwerk is dan ook om handen en voeten te geven aan professionalisering. Dit proces kan per werker verschillend zijn. Gebruik de kinderwerkvergaderingen ook inhoudelijk en geef hiermee vorm aan je eigen beroepsontwikkeling, waarbij vraagstukken uit het sociaal domein leidend zijn.

Mijn tweede aanbeveling is dat de kinderwerkers, meer dan nu gebeurt, scholing krijgen op persoonlijke leerdoelen. Alleen zo onderhoud je je vakbekwaamheid en kun je voldoen aan de nieuwe eisen die het sociaal domein stelt. Intervisie zou een belangrijk onderdeel kunnen vormen om de eigen deskundigheid op peil te houden.

7.1.2 Verander & profileer jezelf

Dit onderzoek is een eerste stap op weg naar verandering. Het kinderwerkteam heeft in het verleden een aantal vergeefse pogingen tot verandering ondernomen. Echte verandering vindt plaats op subject – subject niveau. Dat betekent: investeer in elkaar en in samen een team vormen. Alleen een krachtig, zelfverzekerd team is in staat om een veranderslag te maken. Zoals verder in het onderzoek naar voren kwam, is het ook belangrijk dat de kinderwerkers

zich beter profileren binnen het lokaal sociaal domein. Dit moet gebeuren op zowel individueel niveau als teamniveau. Het team moet meer een eenheid uit gaan stralen. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is om een gezamenlijke visie te ontwikkelen. De ontwikkelde kinderwerkpiramide kan daarbij een uitstekende leidraad zijn. Daarnaast is het belangrijk om elkaars kwaliteiten te kennen en op de juiste wijze in te zetten. Hiermee kan ook de individuele werker zich beter profileren. Ik beveel het team aan om voor zowel het verander- als profileringsproces voldoende tijd te nemen en er zorgvuldig mee om te gaan.

7.1.3 Werk integraal

Een cruciaal onderdeel van profileren is het initiëren van verbindingen tussen professionals in het werkveld en hun organisaties. Daarnaast is er de verbindende functie richting kinderen en hun ouders. De zoals in het onderzoek genoemde ‘Haarlemmerolie’ functie. Deze functie van het kinderwerk wordt in alle lagen van het onderzoek herkend en erkend. Maak daar gebruik van. Laat zien dat het kinderwerk de verbindende factor is. Laat zien dat het kinderwerk meer in huis heeft dan het organiseren van activiteiten, wat nu prioriteit heeft. Maak steeds concreet wat je als kinderwerker doet in het proces van integraal werken. Verbinden, versterken en voorkomen zijn de sleutelwoorden als het gaat om het integraal werken met de samenwerkingspartners. Mijn aanbeveling aan de kinderwerkers is dan ook om te investeren in je samenwerkingspartners en ze steeds weer uit te dagen om samen het verschil te maken voor de kinderen in de wijk. Daarbij is het noodzakelijk dat je de nu nog vaak aanwezige ‘solo’ gerichte benadering loslaat en je overal waar mogelijk de samenwerking zoekt.

7.1.4 Maak de onderzoeksresultaten concreet

Voor de nieuw te ontwikkelen visie en het daarbij behorende takenpakket is het aan te bevelen om een uitvoeringsplan op te stellen. Dit uitvoeringsplan moet samen met het team opgesteld worden. Het zal een uitdaging worden om samen de uitkomsten van dit onderzoek tot de concrete aanpak van elke dag te maken. Iemand verantwoordelijk maken voor dit proces is aan te bevelen. Als de onderzoeksresultaten intern geleid hebben tot een goede en gedegen visie en werkwijze, is het van belang om ook extern de resultaten te presenteren. Voor de individuele profilering van het kinderwerkers zou het goed zijn dat kinderwerkers dit

zelf doen. Om de onderzoeksresultaten goed overdraagbaar te maken, stel ik nog een goed leesbaar kleiner rapport op. De huidige thesis is te lang om gemakkelijk te lezen.

7.2 Voor de organisatie

7.2.1 Maak werk van kinderwerk

Voor de herkenbaarheid van het werk van de kinderwerkers wil ik als eerste aanbeveling aan Stichting Netwerk doen, dat we kinderwerkers weer kinderwerkers gaan noemen. Gebruik niet langer de nieuwerwetse term social worker. Dit zorgt alleen maar voor verwarring. Profileer het kinderwerk als de preventieve, voorliggende fase van het jongerenwerk. Zo maak je de interne pedagogisch lijn helder en zorg je voor verbinding tussen de twee werksoorten. Het kinderwerk profiteert dan maximaal mee van de veel bekendere naam jongerenwerk. Faciliteer het veranderingsproces. Steek hier veel tijd en moeite in. Zorg voor een nieuwe flyer waarin de uitkomsten van dit onderzoek centraal staan. De kinderwerkpiramide moet hierin een herkenbare plek krijgen. Ook de termen verbinden, versterken en voorkomen moeten, als het over het kinderwerk gaat, als de belangrijkste waarden meegenomen worden naar derden.

7.2.2 Geef professionals de ruimte

Om de lijn van integraal werken door te zetten, moeten kinderwerkers daar voldoende ruimte voor krijgen van de organisatie. Het is aan te bevelen om de professionals tijd te geven om daarin te investeren. Waar de vaardigheden of contacten ontbreken, kan collegiale ondersteuning worden gefaciliteerd. Start met intervisie werkgroepen voor de beroepsontwikkeling. Het sociaal domein is volop in beweging en het is zaak om tijdig op deze veranderingen in te spelen. Hiermee voed en bevorder je de professionaliteit van de kinderwerkers. Het vergroot de kans op het behoud van je bestaansrecht.

7.2.3 Deskundigheidsbevordering

Uit dit onderzoek is duidelijk geworden dat de kwaliteiten van de individuele werkers nogal verschillend kunnen zijn. Dat er per wijk anders gewerkt wordt en andere resultaten geboekt worden. Het is aan te bevelen om de individuele kwaliteiten van de werkers zichtbaar te maken en daar waar nodig in te zetten. Geef ook sturing op ontwikkelprocessen.

‘Biggen worden Varkens’

Kinderwerkers moeten goed opgeleid zijn. Dit is een proces van continue blijven leren. Een aanbeveling is om de kinderwerkers op korte termijn waar nodig bij te scholen en op langere termijn te stimuleren om te blijven leren. Inventariseer op korte termijn aan welke trainingen of cursussen behoefte is. Ook coaching zou een goed middel kunnen zijn om de deskundigheid te bevorderen. Intervisie is aan te bevelen voor alle werkers.

7.3 Voor de gemeente

7.3.1 Investeer in kinderwerk

Allereerst zou ik de gemeente Hoorn het volgende willen zeggen: “Wees trots op het werk dat uw kinderwerkers dagelijks in de wijken van Hoorn uitvoeren.” Beleidsmedewerkers en ambtenaren van de gemeente Hoorn zou ik willen aanbevelen om juist nu te investeren in het kinderwerk. Zoals uit dit onderzoek blijkt zijn we echte brugbouwers, die werk maken van de gewenste integrale aanpak in het sociaal domein. De brede school-ontwikkeling had niet zonder hen vormgegeven kunnen worden. Gebruik ze daarom ook beter dan nu het geval is in de IKC-ontwikkeling. Het is aan te bevelen om de rol van de kinderwerkers in de wijken van Hoorn uit te breiden. Neem een voorbeeld aan steden als Almere en Deventer waar dagelijks tussen de 15 en 25 kinderwerkers actief zijn. Tegen 6 in Hoorn. De effecten en resultaten die daar geboekt worden, dienen als voorbeeld voor ons als kinderwerkteam.

De onafhankelijke positie die de kinderwerkers in de wijk innemen is cruciaal voor het contact met ouders. Waar ouders bij andere organisaties, zoals de basisschool of kinderopvang, meerdere belangen hebben, is dit niet het geval bij het kinderwerk. De kinderwerkers werken laagdrempelig en zijn daarom een onmisbare schakel in de pedagogische civil society.

De uitkomsten van dit onderzoek zijn prima te gebruiken bij het nieuw te ontwikkelen jeugdbeleid. Verbinden, versterken en voorkomen zijn immers ook kernbegrippen bij de gemeente Hoorn.

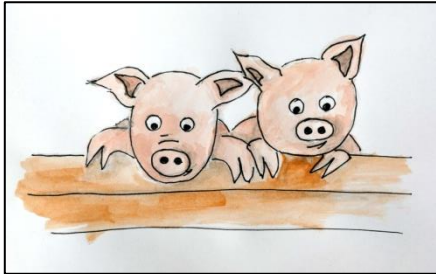
7.4 Landelijk

7.4.1 Dit onderzoek heeft nog een ‘krul’

Zoals ik in mijn inleiding al vermeldde is dit het eerste onderzoek naar de waarde van het kinderwerk in het sociaal domein in Nederland. De manier waarop dit onderzoek wordt uitgevoerd, is een ook landelijk bruikbaar model. Het kinderwerklandschap verschilt nogal per gemeente (*Hajer & de Groot, 2014*) en dat maakt een ‘algemeen’ landelijk onderzoek naar de waarden en taken van het kinderwerk lastig. Je vervalt dan al snel in algemene kenmerken. Wat onderzoek in de lokale context zo krachtig maakt, is dat je ‘op maat’ en in een relatief kort tijdsbestek de kernwaarden en belangrijkste taken van het kinderwerk ter plaatse inzichtelijk maakt. De impact richting bijvoorbeeld de gemeente zal daarmee veel groter zijn. Zeker als het ook nog eens lokaal gedragen wordt door de samenwerkingspartners en uitgevoerd wordt door de kinderwerkers zelf. Dit onderzoek kan daarom landelijk dienen als voorbeeldonderzoek en andere lokale kinderwerkpraktijken verder helpen. De uitkomsten kunnen samengevat worden in een eigen, lokale kinderwerkpiramide. Die zichtbaarheid in de eigen context is belangrijk. Belangrijk voor kinderen, hun ouders en de integrale aanpak. Zeker als je dit afzet tegen de politieke agenda als het over jeugdbeleid gaat. Hier speelt het jongerenwerk vaak een veel grotere rol. Met dit onderzoek en model kunnen we het kinderwerk positioneren in de preventieve, voorliggende fase. De belangrijke en unieke positie van het kinderwerk wordt hiermee bekrachtigd. We versterken hiermee de doorlopende pedagogische lijn in het lokaal sociaal domein. Dit onderzoek is landelijk ook niet onopgemerkt gebleven. De branchevereniging Sociaal Werk Nederland heeft mij gevraagd om hen dit onderzoek toe te sturen. Samen zullen we kijken of en hoe we dit onderzoek, of delen van dit onderzoek, kunnen publiceren. Ook zal ik een presentatie geven over de werkwijze en uitkomsten van dit onderzoek op de landelijke Kinderwerkersdag in november van dit jaar. Daarnaast ben ik gevraagd om als gastdocent aan de HvA en het Horizon college in Hoorn om mijn onderzoek aan social work (sociaal werk) studenten te presenteren. Dit onderzoek kan model staan voor onderzoek naar de waarde van kinderwerk

in andere gemeentes en welzijnsorganisaties. Mocht hier in de toekomst vraag naar zijn, dan wil ik zeker mijn diensten als onderzoeker aanbieden.

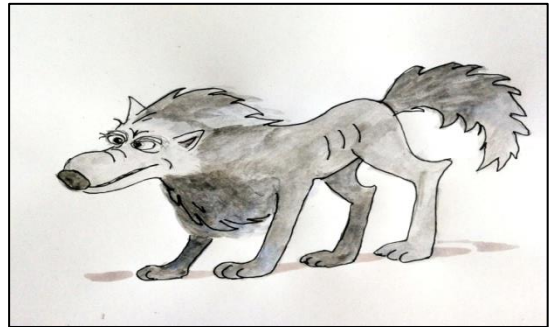
8.0 Hoe loopt het sprookje af?

Ik ben ervan overtuigd dat de biggetjes uit ons verhaal met de uitkomst van dit onderzoek aan de slag zullen gaan. Ze zullen allemaal op hun eigen wijze geïnspireerd zijn door de verhalen en aanbevelingen van de dieren die samen met hen opgroeien in het grote sociale bos.

De

transitiewolf zal hongerig moeten toezien hoe ze samen een fundament leggen voor een nieuw te bouwen huis. En dat dit huis zo stevig én doordacht is gebouwd, dat er geen transitiewolf meer binnen kan sluipen.

Zo zie je maar weer, ook deze

BIGGEN WORDEN VARKENS

-einde-

Bibliografie

- Alders, D. (2013). *De onmisbare schakel*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.
- betekenisdefinitie.nl*. (2018, maart 23). Opgehaald van <http://www.betekenisdefinitie.nl/jeugdwelzijnswerk>:
<http://www.thesauruszorgenwelzijn.nl/jeugdwelzijnswerk.htm>
- Blaak, K. (2017). *Deelonderzoek, interactieve modelbouw (focusgroepen)*. Hogeschool van Amsterdam, Master Social Work, Amsterdam.
- Boeije, H. (2005). In *Analyseren in kwaliteit onderzoek, Denken en doen*. Hoofddorp: Boom.
- BV Kinderwerk. (2018, mei 10). *10 taken van het kinderwerk*. Opgehaald van www.kinderwerk.nl: <http://www.kinderwerk.nl/>
- Caupain, M. (2012). *'Op reis met een psychiatrische stoornis'*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.
- de Groot, N., & Hajer, F. (2014). *Verkenning beroepscode en beroepsregistratie in hetkinder- en jongerenwerk*. Maastricht: BV Jong.
- de Jong, J. (2012, mei 16). *Appreciative Inquiry: de theorie*. Opgehaald van www.h-l.nl:
<https://www.h-l.nl/blog/Appreciative-Inquiry/joep-c-de-jong/visie/appreciative-inquiry:-de-theorie/>
- de Lange, R., Schuman, H., & Montesano Montessori, N. (2011). In *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Apeldoorn: Garant.
- de leukste sprookjes. (sd). www.deleukstesprookjes.nl. Opgehaald van De leukste sprookjes:
www.deleukstesprookjes.nl/de-en-de-drie-biggetjes
- de Ruiter, F., & Witzier, M. (2010). *Afstuudeerscriptie Kinderwerk*. Ede: Welzijn 25.
- de Vries, S. (2012). *Eropaf en dan?* amsterdam: SWP.
- Donk van der, C., & Lanen van, B. (2016). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Gardener, J. (2017, februari 3). Bijdrage aan collegereeks 2, Management van Innoveren, Master Social Work. Amsterdam.
- gemeente Hoorn, afdeling stadsontwikkeling. (2015). *Tussentijdse evaluatie kadernota jeugdbeleid. Kind en gezinsvriendelijk Hoorn*. Hoorn: gemeente Hoorn.
- Hajer, F., & de Groot, N. (2014). *Verkenning beroepscode en beroepsregistratie in het kinder- en jongerenwerk*. Maastricht: BV Jong.
- Heinsius, J., & Berenschot, A. (1995). *Werken met kinderen*. Utrecht: Nizw.

- Hogeschool van Amsterdam. (2017). *Studiegids Master Social Work*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.
- Hoorn, g. (2018, Mei 25). Opgehaald van hoorn.begroting-2018.nl/p185/primair-onderwijs
- Hoorns dagblad. (2016, november 1). *Hoorns dagblad.nl*. Opgehaald van [www.hoornsdagblad.nl](https://www.hoornsdagblad.nl/algemeen/skh-bestaat-20-jaar-en-organiseert-seminar-splend-de-wereld-in): <https://www.hoornsdagblad.nl/algemeen/skh-bestaat-20-jaar-en-organiseert-seminar-splend-de-wereld-in>
- IPVO. (sd). Opgeroepen op juli 9, 2017, van www.ipvo.eu: www.ipvo.eu
- Kessels, & Smit. (sd). *kessels-smit.com*. Opgehaald van [waardierend-onderzoek: kessels-smit.com/nl/waarderend-onderzoek](http://waardierend-onderzoek.kessels-smit.com/nl/waarderend-onderzoek)
- Kinderwerkwinkel. (2018, mei 10). Opgehaald van www.kinderwerkwinkel.nl: <http://www.kinderwerkwinkel.nl>
- Knijn, T. (2015). *De stem van de professional in de participatiesamenleving*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Lange, R., Schuman, H., & Montessori, N. M. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Lieshout, C. (sd). Hoorn.
- Lindgren, A. (2004). *Pippi Langkous*. Amsterdam: Ploegsma bv.
- Merkx, F. (2012). *Samenwerken aan werkzame kennis: Methoden en technieken voor kenniscocreatie*. Den Haag: Rathenau Instituut.
- MO groep. (2012). *Welzijn in beweging*. Utrecht: MO groep.
- Morgan. (2017). *Reader onderzoeksmethoden masterclass 2 De voorgenomen verandering*. Amsterdam: HVA.
- Movisie. (2012). *De zorgkracht van sociale netwerken*. Utrecht: Movisie.
- Movisie. (2015, December 8). *Stappen in buurt- en dorpskracht, initiatieven in samenwerken op de voet gevolgd*. Utrecht: Movisie. Opgeroepen op Januari 24, 2017, van [www.movisie.nl](https://www.movisie.nl/artikel/voordelen-participatiesamenleving): <https://www.movisie.nl/artikel/voordelen-participatiesamenleving>
- Nieuwenhof van den, R. (2013). *De taal van verandering, veranderen in dialoog*. Amsterdam: Zeno organisatieontwikkeling BV.
- Seel, R. (2008). *Introduction to Appreciative Inquiry in reader VVCC 2017 -2018*. HVA, Master Social Work, Amsterdam.
- Spierts, M. (1994). *Ballanceren en Stimuleren*. Utrecht: Nizw Lemma bv.

- Spierts, M. (2014). *De stille krachten van de verzorgingsstaat*. Amsterdam: Uitgeverij Van Genneep.
- Spierts, M., Sprinkhuizen, A., Scholte, M., Hoijsink, M., Jonge de, E., & Doorn van, L. (2017). *De brede basis van het sociaal werk; Grondslagen, methoden en praktijken*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Sprinkhuizen, A., Scholte, M., Penninx, K., Heineke, D., & van Doorn, L. (2011, Juli 1). *Krachttermen, Over burgerkracht en de risico's van suggestieve retoriek*. Opgeroepen op Januari 26, 2017, van <http://www.socialevraagstukken.nl>: <http://www.socialevraagstukken.nl/wp-content/uploads/2011/07/Krachttermen-Origineel.pdf>
- Stichting Netwerk. (2012). *Jaarverslag 2012*. Hoorn: Stichting Netwerk.
- Stichting Netwerk. (2013). *Jaarverslag 2013*. Hoorn: Stichting Netwerk.
- Strijker, S., & Brieffies, P. (2012). *De Kracht van het jeugdwerk*. Hoorn: Stichting Netwerk.
- Thölke, J., Nabben, I., Kauffman, R., Wetzels, R., & Sigaloff, C. (2017). *Interventures in reader VVCC*. Hogeschool van Amsterdam, Master Social Work. Amsterdam: HVA.
- van Ewijk, H. (2012). Opgeroepen op juli 14, 2017, van www.onderzoek.hu.nl.
- van Hout, A., & Witte, L. (2016). In *Intergraal sociaal werk*. Amsterdam: Boom Uitgevers.
- van Oenen, Saskia; Metz, Judith; van Hoorik, Irma; Bakker, Pieter Paul; Hilverdink, Pink. (2011). *De waarde van het jeugdwelzijnswerk*. Opgehaald van <https://www.nji.nl>: https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Waarde_van_jeugdwelzijnswerk.pdf
- van Roekel, I. (2012). www.zorgverbeter.nl. Opgehaald van www.zorgverbeter.nl: https://www.zorgverbeter.nl/docs/PVZ/vindplaats/verbeteren%20doe%20je%20zo/Interview_A_Wierdsma_Leren_tussen_de_neuzen.pdf
- Wierdsma, A. (2012). www.canonvanhetleren.nl. Opgeroepen op juli 9, 2017, van <http://canonvanhetleren.overmanagement.net/canon/plek-der-moeite-wierdsma-2/>
- Wierdsma, A., & Swieringa, J. (2011). *Lerend organiseren en veranderen*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

10 taken van het kinderwerk

De 10 taken zijn geactualiseerd en opnieuw uitgebracht tijdens de 13e Kinderwerkdag in 2012, in samenwerking met de volgende organisaties:

Samen spelen, samen leven

Tekst: Froukje Hajer, Jolanda Keesom en Kees Neefjes

Foto's: Mirjam van Klink, De Schoor, e.a.

Ontwerp: Toewan grafische communicatie

Bronnen:

- VN – Verdrag inzake de Rechten van het kind (Geneve, 1989)
- 'De stille krachten van de verzorgingsstaat', M. Spierts, Van Genneep (2014)

Het sociaal werk met kinderen – kinderwerk – is gericht op alle kinderen in de buurt, met extra aandacht voor kwetsbare jeugd. Kinderwerkers werken samen met partners in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdhulp en sociale wijkteams. Als buurtpedagogen hebben zij in samenwerkingsnetwerken een eigen positie en specialisme. Enerzijds stimuleren zij de talentontwikkeling van kinderen tijdens leuke en leerzame activiteiten op veilige plekken naast thuis en school. Anderzijds hebben zij een preventieve functie. Zij signaleren problemen van kinderen vroegtijdig en zorgen er voor dat die worden aangepakt. Met vrijwilligers, ouders en buurtbewoners, door henzelf of door specialisten.

Bijlage 1: 10 Taken van het kinderwerk deel 1

Buurtwerkers, bredeschoolcoördinatoren, speeltuinwerkers, pedagogisch medewerkers, kinderopbouwwerkers en combinatiefunctionarissen en 'sociaal makelaars' zijn verschillende namen voor professionals in het kinderwerk. Gemeenten zijn belangrijke opdrachtgevers.

Kinderwerkers vervullen de volgende 10 taken in het kader van het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind:

1 Samen opvoeden

Alle kinderen hebben recht op zorg en liefde
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kinderen en tieners met respect met elkaar leren omgaan en zich leren houden aan afspraken;
- ouders ergens terecht kunnen met vragen over de opvoeding en voor extra aandacht als hun kind dat nodig heeft;
- er een speciaal vangnet voor kinderen aanwezig is naast school, thuis en de BSO, van waaruit zonodig contact gelegd kan worden met gespecialiseerde hulpverlening.

2 Talentontwikkeling

Kinderen hebben recht op scholing en vorming en deelname aan culturele activiteiten
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kinderen nieuwe ervaringen opdoet en leren;
- kinderen kennismaken met onderwerpen, technieken en werelden die niet binnen hun directe bereik liggen en spelendwijs de wereld ontdekken;
- kinderen hun talenten ontwikkelen tijdens laagdrempelige en aansprekende activiteiten waarbij ze ruimte krijgen om zelf dingen te ontdekken en eigen keuzes te maken.

3 Signalering en preventie

Waar nodig hebben kinderen recht op extra aandacht en zorg
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kindereindopgroei in normale of in een achterstandssituatie meedelen met anderen en hun weerbaarheid vergroten;
- geweld in de opvoeding wordt voorkomen en bestreden;
- kindermishandeling wordt gemeld en aangeakt;
- kinderen in hun directe leefomgeving met problemen ergens terecht kunnen voordat zij op de jeugdzorg aangewezen zijn.

4 Gezondheid

Ieder kind heeft recht op een gezonde ontwikkeling
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kinderen spelendwijs kennismaken met het belang van gezonde voeding;
- kinderen meer plezier krijgen in en vervolgens meer deelnemen aan spel- en sportactiviteiten;
- het benutten van de natuurlijke, groene leefomgeving voor ouders en kinderen waar zelfsprekend wordt.

5 Meedoen

Ieder kind heeft recht op vrije tijd en op deelname aan culturele en recreatieve activiteiten
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kinderen in hun vrije tijd zelf kiezen wat ze willen doen en hun grenzen verkennen, waardoor ze plezier hebben en positieve ervaringen opdoen;
- alle kinderen welkom zijn bij alle vormen van binnen en buiten spelen en er een vrije tijdsaanbod is als ouders daar niet zelf voor kunnen zorgen;
- de speelomgeving en de georganiseerde activiteiten aantrekkelijk, uitdagend, laagdrempelig en veilig zijn en aansluiten bij de leefwereld en belangstelling van kinderen.

6 Participatie en burgerschap

Kinderen hebben recht op een eigen mening en op participatie
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kinderen eigen verantwoordelijkheid leren dragen en een actieve inbreng hebben bij het kiezen van activiteiten en de uitwerking daarvan;
- de omgeving meer open gaat staan voor de mening van kinderen en die serieus neemt;
- kinderen 'maatschappelijke oefenruimte' krijgen in het echte leven, zodat ze oefenen in actief burgerschap.

7 Kinderen zijn medeburgers

Kinderen hebben recht op informatie
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- de vragen van kinderen serieus genomen worden en beantwoord worden;
- kinderen geïnformeerd worden over en betrokken worden bij zaken die hen aangaan;
- kinderen zonodig naar de Kindertelefoon en andere relevante organisaties en websites worden verwezen.

8 Ontmoeting en sociale cohesie

Kinderen mogen zelf kiezen voor een vereniging
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kinderen elkaar ontmoeten en kennis maken met kinderen met andere achtergronden en culturen;
- kinderen in hun woonomgeving zelf kunnen kiezen uit een vrijtijdsaanbod dat hen aanspreekt, zonder dat er een tweedeling ontstaat in de voorzieningen;
- het aanbod en de voorzieningen aansluit bij de leefwereld van kinderen met verschillende achtergronden en culturen.

9 Duurzame intergenerationale relaties

Kinderen hebben recht op te groeien in een zorgzame samenleving
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- duurzame relaties tussen jong en oud in de buurt ontstaan;
- buurtbewoners zich inzetten voor de opvoeding van kinderen;
- scholen en organisaties hun werk beter op elkaar afstemmen om de pedagogische kwaliteit van hun werk te optimaliseren.

10 Buiten spelen

Alle kinderen hebben recht op vrije ruimte om te spelen
Kinderwerkers zorgen ervoor dat:

- kinderen veilig en uitdagend kunnen buitenspelen, ook in tuurten met weinig speelgelegenheden;
- ouders en andere buurtbewoners het belang van buiten spelen erkennen;
- de georganiseerde en ongeorganiseerde speelgelegenheden in de buurt verbeteren.

Interview guide: Onderzoek Kinderwerk 2018	
Centrale vraagstelling: Welke essentiële bijdrage kunnen kinderwerkers van stichting Netwerk leveren aan het lokaal sociaal domein van de gemeente Hoorn	
Introductie	
Uitleg over het onderzoek	Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van Stichting Netwerk in het kader van: Masteropleiding Social Work Amsterdam Doel van het onderzoek: Waarde van het kinderwerk in Hoorn in kaart brengen Manier van gegevens verwerken: Gesprekken worden uitgeschreven en de teksten worden geanalyseerd en geïnterpreteerd. Thema's: Kinderwerk, kinderen, ouders, buurt / wijk
Privacy	Audio opname d.m.v. recorder Anonimiteit wordt gewaarborgd Terugtrekken uit het onderzoek is altijd mogelijk Tekst gesprekken worden ter controle aangeboden.
Procedure van de gesprekken	Rolverdeling: eigen rol in interview, rol gehele onderzoek Benadrukken dat het verhaal van de geïnterviewde voorop staat
Introductievragen	
Kunt u iets vertellen over uzelf	Wie bent U?
Kunt u iets vertellen over de organisatie waar u voor werkt	
Kunt u vertellen welke functie u uitoefent en wat de relatie met het kinderwerk is?	voorbeelden?
Controlevraag	Heb ik het goed begrepen dat...?
Vragen Kinderwerk	
Stel u voor, u zit op een Vrijdagavond in een café op de Rode Steen. Een goede vriend komt binnen en vertelt u dat hij gesolliciteerd heeft naar een baan als kinderwerker bij Stichting Netwerk. Hij mag op gesprek komen en vraagt u om een verhaal te vertellen over uw ervaringen met het kinderwerk. Welk verhaal vindt u dan belangrijk om te vertellen?	Concrete voorbeelden van activiteiten vraag door; wat gebeurde er die dag? Wat vond u van het resultaat? kunt u nog meer voorbeelden geven?
Kunt u een voorbeeld geven van een activiteit waarbij u of uw organisatie heeft samengewerkt met het kinderwerk?	Concrete voorbeelden van activiteiten Hoe verliep die samenwerking? vraag door; wat gebeurde er die dag? Wat vond u van het resultaat? kunt u nog meer voorbeelden geven?
Kunt u het belang voor kinderen aangeven in de door u geschetste activiteiten?	Concrete voorbeelden van belangen
Kunt u het belang voor ouders aangeven in de door u geschetste activiteiten?	Concrete voorbeelden van belangen
Kunt u het belang voor de wijk / buurt aangeven in de door u geschetste activiteiten?	Concrete voorbeelden van belangen
Controlevraag	Heb ik het goed begrepen dat...?
10 Taken van het Kinderwerk	
U krijgt nu de 10 taken van het kinderwerk uitgedeeld. Zou u uit deze 10 taken een top vijf willen samenstellen waarbij de in uw ogen belangrijkste taak op positie 1 komt te staan daarna taak 2 op 2 etc.....?	Bekijk het vanuit het perspectief van uw organisatie. Kunt u uitleggen waarom u deze volgorde aangeeft? Kunt u concrete voorbeelden geven van activiteiten die bij deze taken passen?
Controlevraag	Heb ik het goed begrepen dat...?
Afsluiting Interview	
Wilt u nog iets toevoegen aan dit gesprek? Zijn er nog dingen die niet aan bod zijn gekomen in het gesprek maar die u wel belangrijk vindt voor het kinderwerk?	
Dit interview zal verwerkt worden. Deze kernpunten worden vergeleken met de kernpunten die wij halen uit de andere gesprekken die wij houden. De slotconclusies zullen worden gepresenteerd in een terugkoppelbijeenkomst focusgroep) waarvoor u zult worden uitgenodigd. We zullen daar de gezamenlijke uitkomsten met elkaar bespreken.	
Zijn er nog vragen die we nu kunnen beantwoorden?	
Mocht u later nog vragen hebben kunt u contact opnemen met Klaas Blaak tel: 0636173539	
Dank voor uw medewerking	

Bijlage 3: Interviewgide

weeknummers 2018	{	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	}
Tijdelijk onderzoek																						
Literatuur, document, gesprek	X																					
Focusgroep Kinderwerk	X																					
Schrijven, inleveren masterplan			26-jan.																			
Interviews ketenpartners																						
Informeren collega's		X																				
Uitnodigingen				X	X	X																
In overleg met collega plannen					X	X	X															
Leidraad maken				X	X																	
Oefenen met collega's					X	X																
Uitvoeren						X	X	X	X	X												
Transcriberen						X	X	X	X	X	X	X										
Laten lezen critical friend										X	X	X										
Interviews beroepspraktijk																						
Uitnodigingen				X	X																	
Plannen					X	X																
Uitvoeren					X	X																
Transcriberen						X	X	X														
Laten lezen critical friend							X	X														
Analyse																						
(Open) Coderen										X	X											
Controle critical friend										X	X											
Axiaal coderen										X	X											
Selectief coderen										X	X											
Verslaglegging										X	X											
Focusgroep																						
Uitnodigen								X	X	X	X	X	X									
Plannen en organiseren										X	X	X	X									
Uitvoeren											X	X	X									
(open) Coderen										X	X											
Analyse																						
(Open) Coderen											X	X										
Controle critical friend											X	X										
Vergelijkend beschrijven											X	X										
Rapportage en presentatie																						
Schrijven thesis														X	X	X	X	X				
Presentatie																					X	
Inleveren thesis																						
HVA digitaal																						
Hardop																						?

Bijlage 4: Tijdelijk onderzoek

'Biggen worden Varkens'

Statistic of document variables

	Frequency	Percentage	Percentage (valid)
verbind	146	20.7	20.7
versterkt	115	16.3	16.3
Samenwerking me...	94	13.4	13.4
bijdrage kinderwe...	60	8.5	8.5
Meerwaarde kind...	53	7.5	7.5
Verbinding pedag...	51	7.2	7.2
Onmoeting en soc...	21	3.0	3.0
voorkomt	18	2.6	2.6
Meedoen	17	2.4	2.4
Kinderwerk, bela...	17	2.4	2.4
Participatie en bu...	17	2.4	2.4
Signalering en pr...	16	2.3	2.3
Kinderwerk, bela...	15	2.1	2.1
Talentontwikkeling	14	2.0	2.0
Samen opvoeden	14	2.0	2.0
Buitenspelen	11	1.6	1.6
Kinderwerk, bela...	7	1.0	1.0
gezondheid	7	1.0	1.0
Kinderen zijn med...	6	0.9	0.9
Duurzame interge...	5	0.7	0.7
Total (Valid)	704	100.0	100.0
Missing	0	0.0	
Total	704	100.0	

Bijlage 5: Code Boom Maxqda

